

BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH

CHI NHÁNH THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

BÁC HỒ VỚI THANH NIÊN VIỆT NAM

NHA XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LỜI GIỚI THIỆU CUỐN SÁCH “BÁC HỒ VỚI THANH NIÊN, THANH NIÊN VỚI BÁC HỒ”

Chủ tịch Hồ Chí Minh, người sáng lập và rèn luyện tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành rất nhiều tâm huyết cho việc tổ chức, dẫn dắt thế hệ thanh niên, bởi theo Người, thanh niên “Là người tiếp sức cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai”. Trong không ít những bức thư, bài báo, bài nói chuyện với thanh niên, thậm chí cả trong sinh hoạt đời thường của mình, Bác luôn gửi gắm những lời dạy chân thành và sâu sắc, tình cảm trìu mến đối với lớp lớp thế hệ những người chủ tương lai của nước nhà.

Những lời căn dặn đầy tình yêu thương của Bác đã trở thành lý tưởng sống của hàng triệu thanh niên Việt Nam các thế hệ. Trong chiến tranh, lớp lớp thanh niên lên đường ra trận bảo vệ Tổ quốc, và trong thời đại hòa bình, dưới sự lãnh đạo của Đảng và tư tưởng Hồ Chí Minh, thanh niên Việt Nam đã góp phần không nhỏ trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tiếp tục hưởng ứng cuộc vận động *Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, góp phần triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 9 (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, đặc biệt kỷ niệm 45 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh (1969-2014), được sự giúp đỡ, tạo điều kiện của Đoàn Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch, Đảng bộ, Ban Giám đốc Bảo tàng Hồ Chí Minh, Chi đoàn Bảo tàng Hồ Chí Minh xây dựng và xuất bản cuốn sách “Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ”.

Cuốn sách gồm ba phần:

Phần I: Những tác phẩm, bài nói, bài viết của Bác về thanh niên. Các tác phẩm được sắp xếp theo trình tự thời gian đã nêu bật tầm nhìn sâu, rộng và tư tưởng chiến lược của Bác Hồ đối với thanh niên, thể hiện tình cảm muôn vàn yêu thương của Người giành cho đội ngũ thanh niên “những người chủ tương lai của nước nhà”.

Phần II: Những câu chuyện về Bác Hồ với thanh niên: Các câu chuyện ngắn gọn, súc tích được sưu tầm, tuyển chọn từ các sách, báo và tư liệu của Bảo tàng Hồ Chí Minh đã phản ánh một cách chân thực sự quan tâm, tình cảm yêu thương trìu mến, phong cách ứng xử linh hoạt, có tình có lý của Chủ tịch Hồ Chí Minh với mọi người đặc biệt là sự quan tâm mà Người dành cho thế hệ thanh niên, cũng như sự

trân trọng, kính yêu vô hạn của các thế hệ thanh niên Việt Nam với người Cha già của dân tộc.

Phần III: Thanh niên sống và học tập theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh: Nhóm biên soạn đã tiến hành sưu tầm, tuyển chọn những tập thể, cá nhân điển hình trong thanh niên được biểu dương, khen ngợi theo Chỉ thị số 06 – CT/TW, ngày 07 tháng 11 năm 2006 của Bộ Chính trị khóa X về việc tổ chức Cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”; và Chỉ thị số 03 – CT/TW, ngày 14 tháng 5 năm 2011 của Bộ Chính trị khóa XI về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Cuốn sách là một tài liệu tương đối đầy đủ, có thể coi là một cảm nang về tình cảm giữa Bác Hồ với thanh niên và thanh niên với Bác Hồ.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

PHẦN I

Chủ tịch Hồ Chí Minh, lãnh tụ thiên tài, người Thầy vĩ đại của cách mạng Việt Nam, anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất. Suốt cả cuộc đời đấu tranh cách mạng của mình, Người đã giành biết bao tâm sức cho việc đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ thanh niên nước ta thành những lớp người kế tục trung thành, xuất sắc sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng và dân tộc. Quan điểm của Bác về sự nghiệp “trồng người” đã trở thành tư tưởng xuyên suốt trong quá trình lãnh đạo của Đảng ta, góp phần chuẩn bị và xây dựng lực lượng cách mạng hùng hậu, lớp sau nối tiếp lớp trước, làm nên những thắng lợi vẻ vang của đất nước trong thế kỷ XX, đưa nhân dân ta từ thân phận nô lệ trở thành chủ nhân của một nước độc lập, tự do và ngày nay đang vững bước trên con đường xây dựng đất nước phồn vinh, để sánh vai với bè bạn năm châu như Bác Hồ hằng mong ước.

Nội dung phần thứ nhất của cuốn sách “Bác Hồ với Thanh niên – Thanh niên với Bác Hồ” nhằm nêu bật tầm nhìn sâu, rộng và tư tưởng chiến lược của Bác Hồ đối với thanh niên, thể hiện tình cảm muôn vàn yêu thương của Người giành cho đội ngũ thanh niên “những người chủ tương lai của nước nhà”. Những lời dạy ân cần và tấm gương đạo đức trong sáng của Bác Hồ là nguồn cổ vũ to lớn, cuốn hút và thôi thúc lớp lớp thanh niên vươn lên, cống hiến cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trước lúc đi xa, Bác còn căn dặn toàn Đảng, toàn dân ta phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên thành “những người thừa kế, xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa hồng, vừa chuyên” và chỉ rõ “bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”.

THƯ GỬI CÁC BẠN THANH NIÊN

Các bạn thanh niên yêu quý,

Nhân dịp Hội nghị thanh niên Việt Nam, tôi gửi lời chúc các bạn được kết quả mỹ mãn.

Sau đây, mấy ý kiến để giúp các bạn thảo luận:

Người ta thường nói: Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Thanh niên muốn làm người chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải ra làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó.

Chúng ta phải nhận rằng thanh niên ta rất hăng hái. Nhưng chúng ta cũng phải nhận rằng phong trào thanh niên ta còn chật hẹp, mặc dầu từ Cách mạng Tháng Tám đến nay, thanh niên có cơ hội để phát triển một cách mau chóng và rộng rãi hơn.

Vậy nên nhiệm vụ của các bạn là phải tìm đủ mọi cách để gây một phong trào thanh niên to lớn và mạnh mẽ.

Theo ý tôi muốn đạt mục đích đó, thì mỗi thanh niên, nhất là một cán bộ phải kiên quyết làm bằng được những điều sau này:

- a) Các sự hy sinh khó nhọc thì mình làm trước người ta, còn sự sung sướng thanh nhàn thì mình nhường người ta hưởng trước (tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc).
- b) Các việc đáng làm, thì có khó mấy cũng cố chịu quyết làm cho kỳ được.
- c) Ham làm những việc ích quốc lợi dân. Không ham địa vị và công danh phú quý.
- d) Đem lòng chí công vô tư mà đối với người, đối với việc.
- e) Quyết tâm làm gương về mặt: siêng năng, tiết kiệm, trong sạch.
- f) Chớ kiêu ngạo, tự mãn, tự túc. Nói ít làm nhiều, thân ái đoàn kết.

Như thế thì ai cũng phải yêu mến kính phục thanh niên và phong trào thanh niên nhất định sẽ ăn sâu lan rộng.

Hiện nay thanh niên không thiếu gì nơi hoạt động, không thiếu gì công việc làm: nào ở bộ đội, dân quân du kích, nào mở mang bình dân học vụ, nào tăng gia sản xuất, v.v..

Có chí làm thì quyết tìm ra việc và quyết làm được việc.

Tôi lại khuyên các bạn một điều nữa là chớ đặt những chương trình, kế hoạch

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

mênh mông, đọc nghe sướng tai nhưng không thực hiện được.

Việc gì cũng cần phải thiết thực, nói được, làm được. Việc gì cũng phải từ nhỏ dần dần đến to, từ dễ dần dần đến khó, từ thấp dần dần đến cao. Một chương trình nhỏ mà thực hành được hẳn hoi, hơn là một trăm chương trình to tát mà làm không được.

Đó là những kinh nghiệm của một người bạn có lịch duyệt thật thà đem bày tỏ với các bạn. Mong các bạn gắng sức và thành công.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 17 tháng 8 năm 1947

Hồ Chí Minh

In trong sách *Lời Hồ Chủ tịch*,
Nha Thông tin Việt Nam, 1949, t.2, tr.21-22.
Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,
Hà Nội, 2011, tập 4, tr. 216-217

BÀI NÓI TẠI ĐẠI HỘI THANH NIÊN CỨU QUỐC TOÀN XỨ¹

...

Vài lời phê bình thanh niên: Trong tổ chức thanh niên vẫn còn giữ một xu hướng chật hẹp, không bao bọc được nhiều giai tầng, không kéo được đại đa số thanh niên. Chẳng hạn như trong tổ chức còn phân ra nam nữ, không giúp đỡ cho các chị em nữ thanh niên phát triển, số phụ nữ cũng ngang bằng số đàn ông, vậy mà gạt các chị em ra ngoài, tổ chức thanh niên có khác gì đi có một chân.

Một điều nữa là thanh niên có hăng hái. Nhưng hăng hái không chưa đủ, phải có kế hoạch, có phương hướng. Trước khi làm một việc gì phải cẩn thận suy xét xem việc đó thành công thì ảnh hưởng thế nào, thất bại thì ảnh hưởng thế nào; có khi việc thì thất bại mà ảnh hưởng lại tốt, và trái lại.

Nhiệm vụ chính của thanh niên là xung phong trong ba việc cần yếu nói trên. Và khẩu hiệu là: Làm, phải cho thắng, nhất định không cho bại.

Nói ngày 25-11-1945.

Báo *Cứu quốc*, số 101, ngày 26-11-1945.

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,
Hà Nội, 2011, tập 4, tr.121-122

¹ Đoàn thanh niên cứu quốc là tên gọi của Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh từ năm 1941 đến 1956....

GỬI THANH NIÊN VÀ NHI ĐỒNG TOÀN QUỐC NHÂN DỊP TẾT SẮP ĐẾN

Hỡi thanh niên và nhi đồng yêu quý!

Một năm khởi đầu từ mùa Xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.

Vậy qua năm mới, các cháu phải xung phong thực hành "đời sống mới".

Đời sống mới là:

- Hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ.
- Phải siêng học, phải siêng làm, phải tiết kiệm.
- Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhở.
- Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa.

Năm mới, chúng ta thực hành đời sống mới để trở nên những công dân mới, xứng đáng với nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Việt Nam độc lập muôn năm!

Tháng 1 năm 1946

Hồ Chí Minh

In trong sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*,

Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958, t.1, tr.69.

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,

Hà Nội, 2011, tập 4, tr.194

THANH NIÊN PHẢI LÀM GÌ?

Thanh niên ta tuy đã có một đoàn thể của mình là Đoàn Thanh niên Việt Nam, nhưng vẫn có một số đông chưa tổ chức, chưa hoạt động - Vì sao thế?

Theo sự nhận xét riêng của tôi, thì do những khuyết điểm này:

1- *Tổ chức* chỉ có bề rộng mà *không có bề sâu*. Xem trên báo, thì thấy tỉnh này đã thành lập Đoàn, tỉnh kia cũng thế. Nhưng về các huyện, các làng thì ít nơi biết Đoàn Thanh niên Việt Nam.

Phần đông thanh niên trong tổ chức là thanh niên trí thức. Còn nữ thanh niên và thanh niên các tầng lớp khác, như binh sĩ, công nhân, nông dân, v.v., thì rất hiếm.

2- *Mục đích* thì nêu ra nhiều khẩu hiệu quá. *Đích* nghĩa là nhằm vào đó mà bắn. Nhiều đích quá thì loạn mắt, không bắn trúng đích nào. Thậm chí không ai nhớ được những khẩu hiệu đó.

Vậy chỉ nên nêu ra vài khẩu hiệu chính, *thiết thực* và *phổ thông*, cho mỗi thanh niên có thể hiểu, nhớ và luôn nhằm vào đó mà theo.

3- *Chương trình công tác* thì quá rộng rãi mà kém thiết thực.

Đặt ra kế hoạch và chương trình không xét rõ năng lực của những người thi hành kế hoạch và chương trình đó. Thành thử việc gì cũng muốn làm mà việc gì làm cũng không triệt để.

Tôi thường nghe anh em trong Đoàn Thanh niên Việt Nam người thì phàn nàn rằng thiếu công việc để hoạt động, người thì phàn nàn Đoàn thiếu cán bộ.

Nếu thanh niên biết tìm thì không thiếu gì công việc, cũng không thiếu gì cán bộ.

Vài thí dụ: Nếu Đoàn Thanh niên Việt Nam khéo động viên và tổ chức nam nữ thanh niên trí thức, xung phong ra phụ trách công việc *tiêu diệt giặc đói* thì tất cả thanh niên trí thức đều có công việc, mà Đoàn sẽ có công to với quốc dân. Nếu Đoàn khéo động viên và tổ chức nam nữ thanh niên nông dân xung phong ra phụ trách công việc *tăng gia sản xuất*, thì thanh niên trong thôn quê sẽ đều hoạt động, mà Đoàn sẽ có công to với Chính phủ. Còn nhiều việc khác, thanh niên có thể làm.

Bất kỳ công việc gì, cũng có người hăng hái hơn, đặc lực hơn, có sáng kiến hơn. Nếu Đoàn khéo chú ý, tìm tòi, cất nhắc thì đó là những cán bộ. Có lẽ những thanh niên đó viết không giỏi, nói không kêu nhưng họ *làm được việc*. Đó là cái chính. Thanh niên cần nhiều cán bộ như thế.

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

Thanh niên cần phải có chí tự động, tự cường, tự lập.

Phải có khí khái ham làm việc, chứ không ham địa vị.

Phải có quyết tâm, đã làm việc gì thì làm cho đến nơi đến chốn, làm cho kỳ được.

Phải có lòng ham tiến bộ, ham học hỏi, học luôn, học mãi. Học văn hoá, học chính trị, học nghề nghiệp.

Phải có lòng kiên quyết tham gia kháng chiến để tranh cho kỳ được thống nhất và độc lập, dân chủ và tự do.

Như thế, mới xứng đáng thanh niên là chủ nhân tương lai của nước nhà.

A.G.

Báo *Sự thật*, số 89, ngày 10-2-1948.
Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,
Hà Nội, 2011, tập 4, tr.463-464.

LỜI CĂN DẶN HỌC VIÊN TRONG LỄ KHAI TRƯỜNG TRƯỜNG VÕ BỊ TRẦN QUỐC TUẤN²

Anh em có nhiều giai cấp, tư tưởng khác nhau, trước hết phải đoàn kết, đoàn kết thật thà. Phải có kỷ luật cả về tinh thần lẫn vật chất. Phải noi gương anh dũng của anh em binh sĩ hồi khởi nghĩa để làm gương cho các lớp về sau. Các anh em cần làm được như lời Tôn Trung Sơn đã nói: "Những người thanh niên tốt muốn làm việc to chứ không muốn làm quan lớn".

Mong rằng anh em ở đây, bao giờ cũng phải làm theo hai khẩu hiệu mà nó là cái mục đích của anh em: *Trung với nước, hiếu với dân*.

Nói ngày 26-5-1946.

Báo *Cứu quốc*, số 250, ngày 27-5-1946

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,
Hà Nội, 2011, tập 4, tr.271

² Trường võ bị mang tên Trần Quốc Tuấn là trường đào tạo sĩ quan đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, thành lập tại Sơn Tây, Hà Nội tháng 5-1946. Ngày 26-5-1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bộ trưởng Quốc phòng Phan Anh, Chủ tịch Quân ủy Võ Nguyên Giáp cùng nhiều cán bộ quân sự cao cấp từ Hà Nội đến dự Lễ khai giảng của Trường. Trong sách *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, xuất bản lần thứ hai (1995) viết là Trần Quốc Toàn. Lần này, chúng tôi viết lại là: Trần Quốc Tuấn (BT).

GỬI BÁC SĨ VŨ ĐÌNH TỤNG³ (TRÍCH)

Thưa ngài,

Tôi được báo cáo rằng: con giai ngài đã oanh liệt hy sinh cho Tổ quốc.

Ngài biết rằng tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là gia đình của tôi. Tất cả thanh niên Việt Nam là con cháu của tôi. Mất một thanh niên thì hình như tôi đứt một đoạn ruột.

Nhưng cháu và anh em thanh niên khác dũng cảm hy sinh để giữ gìn đất nước. Thế là họ đã làm rạng rỡ dân tộc, vẻ vang giống nòi. Họ chết cho Tổ quốc sống mãi; vật chất họ mất nhưng tinh thần họ vẫn luôn luôn sống với non sông Việt Nam.....

Tháng 1 năm 1947

Hồ Chí Minh

Bản đánh máy của Chủ tịch
Hồ Chí Minh lưu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I,
bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

³ Bác sỹ Vũ Đình Tụng sinh ngày 25/6/1895 tại Vụ Bản, Nam Định. Ông là một trí thức công giáo yêu nước, có cảm tình với cách mạng và giàu lòng nhân ái, là một trong những bác sỹ đầu ngành về ngoại khoa của y học Việt Nam. Ông từng là Giám đốc Nha y tế Bắc Bộ, Ủy viên Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Phó Chủ tịch Ủy ban Bảo vệ hòa bình thế giới của Việt Nam, Ủy viên Ủy ban Liên lạc toàn quốc những người công giáo Việt Nam yêu Tổ quốc, yêu hòa bình.

Ông đã được tặng thưởng Huân chương Độc lập hạng Ba, Huân chương Kháng chiến hạng Nhất, Huân chương Chiến công hạng Nhất và nhiều phần thưởng cao quý khác.
Ông mất tháng 4/1973, thọ 78 tuổi.

PHÁT BIỂU TẠI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU THANH NIÊN HÀ NỘI⁴

Các anh em nếu đến đây để đợi nghe một bài diễn văn bóng bảy, hoa mỹ thì các anh em sẽ thất vọng. Những lời tôi nói với anh em sẽ chỉ rất giản dị, rất thiết thực. Tôi sẽ không khen ngợi anh em, mà chỉ chú ý vạch ra những khuyết điểm của anh em. Những khuyết điểm ấy, có mấy điều lớn nhất sau đây:

Một là, thanh niên, nhất là thanh niên Hà thành, vốn giữ tính kiêu căng, biệt phái, bởi vậy những tổ chức đều chia rẽ, cô lập, chưa hợp thành được một mặt trận thống nhất.

Hai là, thanh niên tuy có hăng hái, sôi nổi, nhưng kém sáng kiến; việc gì cũng đợi ở Tổng bộ hoặc Chính phủ ra cho mệnh lệnh, chỉ thị, giúp hộ ý kiến hoặc định hộ kế hoạch; lại không biết tự ý đề nghị với Chính phủ những việc cần phải làm hay phải sửa chữa.

Ba là, các đồng chí phụ trách thanh niên không chịu đào tạo, dìu dắt thêm những cán bộ mới, tuy những phần tử có thể trở nên cán bộ vẫn không thiếu trong đám thanh niên.

Bây giờ, cần phải làm sao cho mất những khuyết điểm ấy. Việc cần trước nhất là làm thống nhất các tổ chức thanh niên. Mỗi giới thanh niên có một nguyện vọng, quyền lợi, đường lối phát triển riêng. Bây giờ không phân biệt, giới nào cũng phải đứng chung trong một tổ chức duy nhất. Nhưng điều đó không phải sẽ cột chặt tất cả sự hoạt động riêng của mỗi giới, không cho tự phát triển, miễn là những hoạt động ấy không đi ngược lại với hướng hoạt động chung của toàn thể. Sau đó, việc nên chú ý đến là sự định rõ những công việc và nhiệm vụ của thanh niên như là: Đi sâu vào quần chúng để san sẻ những thương thức về chính trị và quyền lợi công dân; ủng hộ Chính phủ không phải chỉ bằng những lời hoan hô suông thôi, mà cần phải một mặt giải thích cho dân chúng về những nỗ lực của Chính phủ, một mặt phê bình, giám đốc, tham gia ý kiến vào công việc của Chính phủ; chiến đấu giữ lấy nền độc lập và tự luyện ngay từ bây giờ để sau này lên thay những thủ lĩnh mà gánh vác việc trọng đại của nước nhà. Nói tóm lại, phải làm sao cho tổ chức thanh niên Hà Nội phải thành một khối thanh niên khuôn mẫu cho thanh niên toàn xứ và toàn quốc.

Nói ngày 27-9-1945.

Báo *Cứu quốc*, số 53, ngày 28-9-1945.

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,

Hà Nội, 2011, tập 4, tr.31-32.

⁴ Đại hội khai mạc sáng ngày 27-9-1945. Có hơn 100 đại biểu tham dự, gồm Thanh niên cứu quốc, Phụ nữ cứu quốc, Hướng đạo, Thanh niên công giáo, Tự vệ chiến đấu, công nhân, học sinh, sinh viên, công chức, thiếu niên tiên phong (BT).

ĐỜI SỐNG MỚI (TRÍCH)

XII

HỎI: Thế nào là đời sống mới trong một trường học?

ĐÁP: Trong một trường học, các thầy nên thi nhau tìm cách dạy sao cho dễ hiểu, dễ nhớ, nhanh chóng và thiết thực.

Các trò nên đua nhau học. Đồng thời, biết tiết kiệm giấy bút, biết giữ kỷ luật.

Từ tiểu học, trung học, cho đến đại học, là nơi rèn luyện nhi đồng và thanh niên. Óc những người tuổi trẻ trong sạch như một tấm lụa trắng. Nhuộm xanh thì nó sẽ xanh. Nhuộm đỏ thì nó sẽ đỏ. Vì vậy sự học tập ở trong trường có ảnh hưởng rất lớn cho tương lai của thanh niên, và tương lai của thanh niên tức là tương lai của nước nhà.

Vì vậy, cốt nhất là phải dạy cho học trò biết yêu nước, thương nòi. Phải dạy cho họ có chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ.

Phải dùng những lời lẽ giản đơn, những thí dụ thiết thực mà giải thích: Dân chủ là gì, tự do là gì, thuộc địa là gì. Vì sao ta phải kháng chiến. Họ có thể làm những việc gì để giúp đỡ kháng chiến. Nên giữ bí mật thế nào, đề phòng Việt gian thế nào. Nên giúp đồng bào tản cư thế nào. Nên giúp bình dân học vụ thế nào, v.v..

Cố nhiên, trong lúc dạy, chớ nên làm cho học trò có tư tưởng vị quốc như bọn phát xít, vị quốc nghĩa là chỉ biết yêu trọng nước mình mà khinh ghét nước người. Cũng phải tránh cách nói vu vơ, như có người nói chuyện với các em nhi đồng, mà đem "tân dân chủ" và "cựu dân chủ" ra mà nói. Nói tóm lại: Trong chương trình học, phải trọng về môn tinh thần và đạo đức. Phải tẩy sạch óc kiêu ngạo, tự phụ, mà giáo dục thực dân còn để lại.

Hơn nữa, phải khuyên học trò tham gia việc tăng gia sản xuất. Điều này cũng quan trọng lắm. Một là làm cho họ biết kính trọng sự cần lao. Hai là tập cho họ quen khổ. Ba là cho họ cái chí khí tự thực kỷ lực (làm lấy mà ăn), không ăn bám xã hội. Bốn là có ích cho sức khỏe của họ. Đại khái đời sống mới của một trường học là như thế.

Lớp này nên thi đua với lớp khác, trường này với trường khác, làm cho học trò thêm hăng hái.

Viết xong ngày 20-3-1947

Ký tên: TÂN SINH

Ban Trung ương vận động Đời sống mới xuất bản năm 1947
Theo sách do Ban Trung ương vận động Đời sống mới xuất bản
Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị Quốc gia – Sự thật,
Hà Nội, 2011, tập 4, tr.120-121.

ĐỘI THANH NIÊN XUNG PHONG

Thanh niên ta rất hăng hái. Ta biết hợp lòng hăng hái đó lại và dìu dắt đúng đắn thì thanh niên sẽ thành một lực lượng rất mạnh mẽ.

Hiện nay ở các nước xã hội chủ nghĩa và dân chủ nhân dân, thanh niên là một lực lượng xung phong trong công cuộc xây dựng nhà nước.

Ở các nước bị đế quốc xâm lược, thanh niên là lực lượng xung phong chiến đấu để tranh lấy tự do và độc lập cho Tổ quốc mình.

Ngay ở các nước đế quốc, thanh niên cũng là những người hăng hái nhất trong cuộc đấu tranh cho hòa bình và tự do.

Ở nước ta từ ngày Cách mạng Tháng Tám thành công đến nay, thanh niên đã tích cực tham gia trong mọi mặt công tác, từ tăng gia sản xuất ở hậu phương đến xung phong chiến đấu ngoài mặt trận.

Ngoài hai tổ chức chung là Thanh niên cứu quốc và Đoàn Thanh niên Việt Nam, ta lại có các đội thanh niên xung phong. Các đội đã có những thành tích về phục vụ chiến dịch và công tác cầu đường.

Kháng chiến càng tiến tới, công việc ngày càng nhiều, chúng ta cần củng cố và phát triển Đội Thanh niên xung phong để đảm bảo thêm công việc kháng chiến và đào tạo cán bộ sau này.

Nhiệm vụ của Đội Thanh niên xung phong là xung phong mọi việc bất kỳ việc khó việc dễ, và phục vụ cho đến kháng chiến thành công. Đó là nhiệm vụ rất vẻ vang của thanh niên ta.

Thành phần của Đội gồm những thanh niên bản, cổ và trung nông. Những thanh niên trí thức quen lao động. Đội cốt giáo dục cho thanh niên tinh thần quyết tâm xung phong trong mọi việc. Rèn luyện thành những thanh niên gương mẫu, những chiến sĩ thi đua, để trở nên những cán bộ tốt sau này cho Đảng và Chính phủ.

Trong công tác thì đội viên phải thực tế lao động, làm kiểu mẫu. Phải chịu khó, chịu khổ, khắc phục khó khăn, chấp hành mệnh lệnh, cố sức làm việc với tinh thần xung phong và thi đua. Làm việc gì phải học chuyên môn việc ấy. Thường xuyên tổ chức học tập văn hóa. Qua từng thời gian công tác sẽ luân chuyển về chính huấn chính trị. Khi cần thiết thì Đội tổ chức luyện tập quân sự.

Về cung cấp thì thanh niên trong Đội được Đảng và Chính phủ ưu đãi như bộ đội.

Đó là một trường đào tạo thanh niên bằng những công việc thiết thực.

Hiện nay trong cuộc phát động quần chúng, thanh niên nông dân đã giác ngộ thêm về quyền lợi giai cấp và hiểu rõ nhiệm vụ của mình, nên tinh thần lên cao. ở nhiều nơi số thanh niên xung phong tòng quân và đi dân công, thường quá mức dự định. Cho nên Đội Thanh niên xung phong đang nhằm tuyển thêm ở những xã đã phát động quần chúng, lấy những thanh niên hăng hái tình nguyện theo đúng điều kiện của Đội.

Điều kiện vào Đội: Tất cả những nam thanh niên từ 18 đến 25 tuổi, có đủ sức khỏe, thành phần và lý lịch tốt, tự giác tự nguyện phục vụ đến ngày kháng chiến thành công và công nhận nội quy của Đội. Khi đã đủ những điều kiện trên, còn phải được đoàn thanh niên ở xã bình nghị có xứng đáng rồi mới được công nhận vào Đội.

Vì vậy, được lựa chọn vào Đội là một vinh dự lớn cho thanh niên ta.

C.B⁵.

Báo *Nhân dân*, số 147,
từ ngày 11 đến ngày 15-11-1953.

⁵ Bút danh của Chủ tịch Hồ Chí Minh từ năm 1951 đến năm 1957. Với bút danh C.B Người viết hơn 700 bài báo đăng trên báo Nhân dân.

NHÂN DỊP HỘI NGHỊ QUỐC TẾ BẢO VỆ QUYỀN LỢI THANH NIÊN

Dại biểu thanh niên của 70 nước đã họp xong hội nghị ở Viên (thủ đô nước áo), bàn cách giữ gìn quyền lợi của thanh niên. Nhân dịp này, C.B. có mấy lời công hiến cho thanh niên Việt Nam ta:

Hiện nay, quyền lợi chung của dân tộc, và riêng của thanh niên ta, đang bị bọn đế quốc Pháp - Mỹ và lũ phong kiến bù nhìn xâm phạm. Để tranh lại và để giữ gìn quyền lợi của mình, thanh niên ta:

- Cần phải hăng hái tham gia kháng chiến.
- Cần phải rèn luyện mình thành những chiến sĩ kiên quyết và gan góc, không sợ nguy hiểm, không sợ khó khăn.
- Cần phải yêu lao động và kính trọng của công; chống quan liêu, tham ô, lãng phí.
- Cần phải tuyệt đối yêu Tổ quốc, dũng cảm hy sinh cho Tổ quốc.
- Cần phải gắn chặt lòng yêu nước chân chính với tinh thần quốc tế chân chính, thật thà trung thành với nhân dân, với Đảng và Chính phủ.

C.B. lại trích một đoạn trong bài hát của 16 triệu thanh niên cộng sản Liên Xô, để tặng thanh niên ta:

*“Chúng ta sẽ chiến thắng tất cả mọi khó khăn,
Chiến thắng Nam cực, Bắc cực và chân trời.
Khi Tổ quốc bảo chúng ta làm việc gì to lớn gay go mấy,
Chúng ta cũng quyết tâm làm được, không ngần ngại, không kêu căng”.*

Đó cũng là con đường vẻ vang chung của thanh niên thế giới, và riêng của thanh niên Việt Nam ta.

C.B.

Báo Nhân dân, số 105,
từ ngày 6 đến ngày 10-4-1953

ĐOÀN THANH NIÊN XUNG PHONG

Nhờ lựa chọn cẩn thận và giáo dục chu đáo, lại được Đảng săn sóc, cho nên Đoàn Thanh niên xung phong tuy mới xây dựng, nhưng đã có thành tích khá.

Trong lời khen ngợi thắng lợi Điện Biên Phủ, Hồ Chủ tịch và Đại tướng Võ Nguyên Giáp, cũng nhắc đến thanh niên xung phong. Đó là một vinh dự lớn, mà cũng là một trách nhiệm to; anh em phải cố gắng hơn nữa để tiến bộ hơn nữa.

Muốn tiến bộ thì phải sửa chữa khuyết điểm. Hiện giờ, Đoàn Thanh niên xung phong có mấy *khuyết điểm* như sau:

- Một số anh em vào Đoàn vì muốn thành cán bộ ngay, để được đi “du lịch” các nước bạn.

- Một số anh em thích thay đổi công việc. Thích làm những việc gì “oai”, còn công việc cầu đường, công việc ở các cơ quan là “tầm thường quá”. Thậm chí khi làm những việc ấy thì sợ xấu!

- Một số đoàn viên khi làm xong công việc một đợt, thì muốn nghỉ ngơi để “chỉnh huân”.

Những tư tưởng ấy đều là sai lầm, không đúng với *tinh thần xung phong*.

- Có cán bộ chưa thật sự “ba cùng” với anh em, chưa tận tâm săn sóc đến đời sống và việc học tập của anh em. Thậm chí có một vài cán bộ không hết lòng chăm nom những anh em đau ốm.

- Có cán bộ chưa biết giáo dục anh em quý trọng của công, quý trọng của dân. Do đó mà có lãng phí: công cụ chóng hỏng, áo màn chóng rách, v.v..

Thanh niên sẵn có chí khí vững chắc và một tương lai vẻ vang. Vậy mọi người đều phải cố gắng sửa chữa khuyết điểm và phát triển ưu điểm. Mọi người phải thi đua trau dồi đạo đức cách mạng, học tập và công tác, để trở nên những cán bộ kiểu mẫu mai sau.

C.B.

Báo Nhân dân, số 192,
từ ngày 7 đến ngày 9-6-1954.

THANH NIÊN NÔNG DÂN

Chiến sĩ trong quân đội ta (bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương, dân quân du kích) đại đa số là thanh niên nông dân.

Đồng bào đi dân công, đại đa số là thanh niên nông dân.

Trong những đội thanh niên xung phong, đại đa số cũng là thanh niên nông dân.

Mà đại đa số là thanh niên nông dân thì bị phong kiến địa chủ áp bức bóc lột tàn tệ...

Nói tóm lại, đại đa số thanh niên nông dân, gái cũng như trai, đều bị đói rách nghèo nàn, lầm than cực khổ; cho nên chí khí đấu tranh của họ rất cao. Đi đánh giặc, đi dân công, tham gia phát động quần chúng thực hiện chính sách ruộng đất, thanh niên đều rất hăng hái.

Vì vậy, các đội công tác cũng như cán bộ phụ trách địa phương cần phải chú trọng việc phát động, tổ chức, giáo dục và cất nhắc thanh niên nông dân. Thanh niên là một cái nguồn vô tận, từ nguồn ấy mà chúng ta đào tạo những cán bộ tốt cho hiện tại và tương lai của nước nhà.

C.B.

Báo Nhân dân, số 159,
từ ngày 11 đến ngày 15-1-1954.

NÓI CHUYỆN VỚI NAM NỮ THANH NIÊN HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC NGUYỄN TRÃI, CHU VĂN AN, VÀ TRUNG VƯƠNG (HÀ NỘI)

Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy, thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc.

Nhiệm vụ chính của thanh niên học sinh là *học*. Dưới chế độ thực dân phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi, số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết.

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Trung học Chu Văn An và trường trung học Nguyễn Trãi (Ba Đình, Hà Nội) ngày 18/12/1954

Mục đích giáo dục nô lệ của thực dân phong kiến chỉ để đào tạo ra những trí thức nô lệ để hầu hạ chúng.

Ngày nay, ta đã được độc lập, tự do, thanh niên mới thật là *người chủ tương lai của nước nhà*. Muốn xứng đáng vai trò người chủ, thì phải *học tập*.

Học bây giờ với học dưới chế độ thực dân, phong kiến khác hẳn nhau. Bây giờ phải học để:

- Yêu Tổ quốc: cái gì trái với quyền lợi của Tổ quốc, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu nhân dân: việc gì hay người nào phạm đến lợi ích chung của nhân dân, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu lao động: ai khinh rẻ lao động, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu khoa học: cái gì trái với khoa học, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu đạo đức: chúng ta phải thực hiện đức tính trong sạch, chất phác, hăng hái, cần kiệm; xóa bỏ hết những vết tích nô lệ trong tư tưởng và hành động.

Học để phụng sự ai?

Để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm tròn nhiệm vụ *người chủ* của nước nhà.

Học phải đi đôi với hành: Khi ở nhà, phải thương yêu cha mẹ, giúp đỡ cha mẹ về công việc, giúp đỡ về tinh thần (học được điều gì về tình hình trong nước và thế giới thì nói lại cho cha mẹ nghe).

- Ở trường thì phải đoàn kết, giúp đỡ anh chị em, thi đua học tập. Phải đoàn kết giữa thầy và trò, làm cho trường mình luôn luôn tiến bộ.

- Ở xã hội: các cháu có thể giúp được nhiều việc có ích. Thí dụ: tuyên truyền vệ sinh, giúp đỡ các em nhi đồng, xung phong dạy bình dân học vụ, v.v..

Bác khuyên lớp này thi đua với lớp khác, trường này thi đua với trường khác, trong việc học và hành, làm cho nền giáo dục của ta phát triển và tốt đẹp.

Trong mấy năm kháng chiến, các anh hùng quân đội, các chiến sĩ kiêu mẫu ở nhà máy, nông thôn, ở công trường (thanh niên xung phong) đại đa số là thanh niên. Bác mong rằng thanh niên học sinh noi gương anh dũng ấy mà làm đúng những lời Bác dặn.

Nói ngày 18-12-1954.

Báo *Nhân dân*, số 297, ngày 23-12-1954.

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI BUỔI LỄ KHAI MẠC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHÂN DÂN VIỆT NAM⁶

Hôm nay, Bác thay mặt Chính phủ đến hỏi thăm các cháu và chúc các cháu vui vẻ, mạnh khỏe, thi đua học tập, cố gắng tiến bộ.

Sau đây, Bác nêu vài ý kiến về việc giáo dục thanh niên để giúp các thầy giáo và các cháu nghiên cứu.

Trước hết, chúng ta phải hiểu rõ học thế nào? Học cái gì? Học để làm gì?

Trong mấy mươi năm nô lệ, đế quốc và phong kiến đã dùng giáo dục nô lệ để nhồi sọ thanh niên ta, làm cho thanh niên ta hư hỏng. Ngày nay, dân tộc ta đã được giải phóng, thì thanh niên ta cũng cần phải mạnh dạn chuyển hướng trong việc học tập. Nay, Bác chỉ tóm tắt nêu mấy điểm:

Những điều nên làm: Phải vạch rõ ranh giới, chia rõ phải trái.

Vạch rõ ranh giới là phải nhận rõ ai là bạn, ai là thù? *Đối với người*, ai làm gì lợi ích cho nhân dân, cho Tổ quốc ta đều là bạn. Bất kỳ ai làm điều gì có hại cho nhân dân và Tổ quốc ta tức là kẻ thù. *Đối với mình*, những tư tưởng và hành động có lợi ích cho Tổ quốc, cho đồng bào là bạn. Những tư tưởng và hành động có hại cho Tổ quốc và đồng bào là kẻ thù. Thế là chẳng những ở ngoài, mà chính ở trong mình ta cũng có bạn và thù. Vì vậy chúng ta cần phải ra sức tăng cường bạn ở trong và ở ngoài, kiên quyết chống lại kẻ thù ở ngoài và ở trong mình ta.

Điều gì phải, thì cố làm cho kỳ được, dù là việc nhỏ. Điều gì trái, thì hết sức tránh, dù là một điều trái nhỏ.

- Trước hết phải yêu Tổ quốc, yêu nhân dân. Phải có tinh thần dân tộc vững chắc và tinh thần quốc tế đúng đắn. Phải yêu và trọng lao động. Phải giữ gìn kỷ luật. Phải bảo vệ của công. Phải quan tâm đến đời sống của nhân dân. Phải chú ý đến tình hình thế giới, vì nước ta là một bộ phận của thế giới, mọi việc trong thế giới đều có quan hệ với nước ta, việc gì trong nước ta cũng quan hệ với thế giới. Thí dụ: Đế quốc Mỹ ép Quốc hội Pháp thông qua hiệp định để Tây Đức vũ trang lại, tức là để gây chiến tranh, nếu có chiến tranh thì sẽ ảnh hưởng không ít đến

⁶Trường đại học Nhân dân có thể coi là trường đại học đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khai giảng ngày 19/1/1955 với sự tham gia của 1.200 học sinh, sinh viên đầu tiên của nhà trường diễn ra tại Khu Đấu xảo (nay là Cung văn hóa Hữu nghị Hà Nội). Trường thành lập với mục đích khích lệ tinh thần yêu nước, ham học hỏi trong mọi tầng lớp nhân dân, trong đó có tầng lớp trí thức, sinh viên, học sinh.

Đồng chí Phạm Văn Đồng là hiệu trưởng danh dự của nhà trường. Hiệu trưởng của trường: đồng chí Hoàng Minh Giám cùng với sự tham gia giảng dạy của các đồng chí Võ Nguyên Giáp, Nguyễn Khánh Toàn dạy "Triết học duy vật biện chứng", thầy Đoàn Trọng Truyền giảng về "Kinh tế chính trị", đồng chí Tô Hữu giảng về "Duy vật lịch sử"...

nước ta. Nhân dân ta ra sức giữ gìn hòa bình, khôi phục lại kinh tế, chống đế quốc Mỹ, như thế là góp phần thiết thực vào việc bảo vệ hòa bình thế giới.

- Phải quan tâm đến việc khôi phục và xây dựng lại nước nhà. Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì. Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà? Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn? Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phấn đấu chừng nào?

- Thanh niên cần phải có tinh thần và gan dạ sáng tạo, cần phải có chí khí hăng hái và tinh thần tiến lên, vượt mọi khó khăn, gian khổ để tiến mãi không ngừng.

Cần phải trung thành, thật thà, chính trực.

Cán bộ và sinh viên trường Đại học Nhân dân Việt Nam đón Bác Hồ đến dự Lễ khai giảng khóa I, ngày 19/1/1955 (Ảnh lưu Kho Cơ sở Bảo tàng Hồ Chí Minh)

Những điều nên chống: Thanh niên cần phải chống tâm lý tự tư tự lợi, chỉ lo lợi ích riêng và sinh hoạt riêng của mình. Chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống thói xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay. Chống lười biếng, xa xỉ. Chống cách sinh hoạt ủy mị. Chống kiêu ngạo, giả dối, khoe khoang.

Thanh niên và xã hội:

- Giáo dục thanh niên không thể tách rời mà phải liên hệ chặt chẽ với những cuộc đấu tranh của xã hội. Trong xã hội cũ có nhiều nọc độc nó làm hại thanh niên. Nhất là văn hóa độc ác của Mỹ, nó dùng mọi cách như sách báo, phim ảnh, v.v. để làm cho thanh niên hư hỏng, truy lạc. Thậm chí một số thanh niên hóa ra lưu manh, trộm cắp, cờ bạc, v.v.. Vì vậy, sự giáo dục thanh niên phải liên hệ vào dư luận của xã hội, lực lượng của Chính phủ để ngăn ngừa những cái gì có thể ảnh hưởng xấu đến thanh niên, để nâng cao tính cảnh giác của thanh niên.

Trong trường, cần có *dân chủ*. Đối với mọi vấn đề, thầy và trò cùng nhau thảo luận, ai có ý kiến gì đều thật thà phát biểu. Điều gì chưa thông suốt, thì hỏi, bàn cho thông suốt. Dân chủ nhưng trò phải kính thầy, thầy phải quý trò, chứ không phải là “cá đối bằng đầu”. Đồng thời thầy và trò cần giúp đỡ những anh chị em phục vụ cho nhà trường. Các anh chị em nhân viên thì nên thi đua sao cho cơm lành canh ngon để cho học sinh ăn no, học tốt.

Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên phải liên hệ chặt chẽ trong việc giáo dục thanh niên.

Thanh niên phải chuyên tâm học hành và công tác, nhưng cũng cần có *vui chơi*.

Vui chơi lành mạnh là một bộ phận trong sự sinh hoạt của thanh niên. ở trường này, các cháu học tập, ăn ở tập thể đông đảo, trai có, gái có. Các cháu phải thương yêu giúp đỡ nhau như anh em, chị em; đồng thời phải kính trọng nhau như đồng học, đồng chí. Quyết chí phóng túng, lười thôi. Phải làm cho cha mẹ các nữ học sinh yên tâm và tin cậy, phải giữ vững danh dự của trường và danh dự của tất cả học sinh. Trong vui chơi cũng có giáo dục. Cần có những thứ vui chơi văn hóa, thể dục có tính chất tập thể và quần chúng.

Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên cần phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ, hoạt động và sinh hoạt hằng ngày của thanh niên để kịp thời khuyến khích, uốn nắn, sửa chữa.

- Trường này là Trường đại học nhân dân, các cháu học với các thầy giáo, đồng thời phải học nhân dân. Trong bộ đội ta, trong dân công và những ngành hoạt động khác, có nhiều thanh niên gương mẫu. Điều đó chứng tỏ rằng thanh niên ta nói chung rất hăng hái, rất tốt. Vài thí dụ: Trong bộ đội có những thanh niên anh hùng như La Văn Cầu, Giáp Văn Khương, Nguyễn Thị Chiên... ở công trường

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

đường xe lửa có những chiến sĩ gương mẫu như Lê Văn Quy, Nguyễn Thị Mùi, Nguyễn Trọng Tuy, Lê Văn Phát và nhiều thanh niên khác. Trong thời kỳ kháng chiến, họ là những chiến sĩ du kích anh dũng. Ngày nay, trong công cuộc khôi phục kinh tế nước nhà, họ là những chiến sĩ lao động anh dũng. Thanh niên ở các công trường, các nhà máy khác cũng vậy. Như đoàn thanh niên xung phong, gặp việc gì khó, việc gì cần, họ cũng đều xung phong. Mong các cháu noi theo những gương thanh niên kiểu mẫu ấy, các cháu cùng thi đua học tập, thi đua tiến bộ, xung phong công tác xã hội, để góp phần vào công cuộc đấu tranh chung của nhân dân cho hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ trong cả nước, để xứng đáng là *lớp đầu tàu* của Trường đại học nhân dân, để rèn luyện thành chủ nhân xứng đáng tương lai của nước nhà.

Nói ngày 19-1-1955.

Báo Nhân dân, số 326, ngày 21-1-1955.

ĐỘI THANH NIÊN XUNG PHONG THỦ ĐÔ

Người ta thường cho rằng: thanh niên ở các thành thị, nhất là ở Hà Nội, chỉ ham trau chuốt, thích chơi bời, ít hoạt động. Có một số ít thanh niên như thế thật. Nhưng khi được tổ chức, giáo dục và lãnh đạo, thì thanh niên rất hăng hái hoạt động.

Trong cuộc Cách mạng Tháng Tám, thanh niên Hà Nội đã tham gia.

Ngày kháng chiến bắt đầu, thanh niên Hà Nội đã oanh liệt đánh giặc, bảo vệ Thủ đô suốt trong 2 tháng. Sau đó, đại bộ phận thanh niên ấy tham gia Trung đoàn Thủ đô, đã lập chiến công ở nhiều mặt trận.

Trước ngày ta tiếp quản Hà Nội, thanh niên công nhân và công chức hăng hái tham gia đấu tranh giữ gìn nhà máy và cơ quan.

Ngay sau khi ta tiếp quản, mặc dầu có nhiều khó khăn, thanh niên đã cố gắng giúp sức trong việc khôi phục kinh tế, văn hóa, v.v..

Ngày nay, Đội Thanh niên xung phong Thủ đô là một tập thể lao động gương mẫu: trên công trường đường sắt Vĩnh Phúc trong đợt thi đua vừa qua (8-4 đến 23-4-1955), họ đã thu được nhiều thành tích như:

Đồng chí Bào, đào đất tăng năng suất 600 phần 100,

Đồng chí Thụy, đục đá tăng năng suất 460 phần 100,

Đồng chí Quý, cào đá tăng năng suất 100 phần 100,

Phân đội 2 tăng năng suất 170 phần 100,

Trung bình toàn đội tăng năng suất 219 phần 100,

Toàn đội vượt mức tăng năng suất 3.290 công.

Họ còn giúp đồng bào địa phương gánh nước tưới ruộng, làm vệ sinh và những công việc khác. Thế là Đội Thanh niên xung phong đã đưa lại vinh dự cho thanh niên Thủ đô. Mong rằng Đội Thanh niên xung phong Thủ đô thi đua bền bỉ, tiến bộ mãi; và nam nữ thanh niên Hà Nội thì học tập tinh thần quyết tiến của Đội Thanh niên xung phong.

C.B.

Báo Nhân dân, số 439,
ngày 16-5-1955

NHIỆM VỤ CỦA THANH NIÊN TA

Trong một năm qua, thanh niên ta đã cố gắng và tiến bộ khá. Theo báo cáo của Đoàn Thanh niên Cứu quốc, có thể tóm tắt mấy thành tích của thanh niên như sau:

Về nông nghiệp - Đã vỡ được hơn 1 vạn 6.000 mẫu đất hoang. Đào được 37 cây số mương phai. Trồng được hơn 27 vạn ụ khoai. 8 vạn 6.000 thanh niên đã tham gia công việc hộ đê...

Về công nghiệp - Có 7 vạn 3.000 đoàn viên tham gia công việc khôi phục đường xe lửa. 8 vạn 3.000 thanh niên làm việc ở các công trường khác.

Về thi đua - Trong 5 tháng, thanh niên công trường số 4 đã tiết kiệm được 43 triệu đồng và 466 thanh niên được bầu là chiến sĩ xuất sắc. Có người như anh Nguyễn Hữu Bảo (thanh niên xung phong Hà Nội) tăng năng suất gấp 13 lần...

Thanh niên trong quân đội học tập chính trị và kỹ thuật và thanh niên ở các trường học đều tiến bộ khá.

Đó là những thành tích đáng kể, đáng mừng. Nhưng đó chỉ mới là bước đầu và chưa được rộng khắp. Tính trung bình, thanh niên chiếm độ 1 phần 3 tổng số nhân dân - tức là một lực lượng to lớn. Lực lượng lớn thì phải có nhiệm vụ lớn. Cho nên trong mọi công việc khôi phục kinh tế, củng cố miền Bắc, chiếu cố miền Nam..., trên các mặt trận đấu tranh để thống nhất nước nhà, toàn thể thanh niên gái và trai phải cố gắng nhiều nữa, tiến bộ hơn nữa, để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của thanh niên.

Thanh niên sẽ làm chủ nước nhà,

Phải học tập mãi, tiến bộ mãi, mới thật là thanh niên.

C.B.

Báo Nhân dân, số 657,
ngày 20-12-1955.

NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU TOÀN QUỐC HỘI LIÊN HIỆP THANH NIÊN VIỆT NAM

Bác thân ái chúc:

Toàn thể thanh niên đoàn kết, phấn đấu, mạnh dạn, vui vẻ và tiến bộ không ngừng để giúp sức xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Bác nói chuyện về những kinh nghiệm trong thời kỳ thanh niên của Bác.

Kinh nghiệm thế giới:

Bác đã kinh qua hai cuộc chiến tranh thế giới. Trong cuộc Chiến tranh thứ nhất, dù kỹ thuật máy bay và xe tăng chưa phát triển mấy, nhưng các nước giao chiến cũng bị chết người hại của rất nhiều. Tám, chín năm sau, vẫn chưa khôi phục được tình hình trước chiến tranh.

Khi chiến tranh, thực dân Pháp bắt hàng vạn thanh niên ta đi lính đánh thay cho chúng. Số đông thanh niên ấy có đi mà không có về. Sau chiến tranh, thực dân Pháp thẳng tay bóc lột nhân dân ta để bù đắp những thiệt hại do chiến tranh đã gây ra cho Pháp.

Chiến tranh đang kéo dài, thì cách mạng xã hội chủ nghĩa ở Nga nổ bùng và thắng lợi.

Sau chiến tranh, bọn đế quốc ra sức bồi dưỡng lực lượng cho phát xít Đức, ý, Nhật, nhằm đẩy chúng đánh bẹp Liên Xô. Không ngờ bọn phát xít quay đánh các nước đế quốc trước. Do đó mà có cuộc Chiến tranh thế giới thứ hai.

Hồi đó, các thứ vũ khí mới như máy bay, xe tăng đã phát triển nhiều, Mỹ đã bắt đầu dùng bom nguyên tử ở Nhật. Kết quả là hàng chục triệu người đã thiệt mạng, hàng nghìn thành thị và hàng vạn nông thôn bị phá tan tành. Trong cuộc Chiến tranh thứ hai này, thực dân Pháp lại bắt thanh niên ta làm bia đỡ đạn cho chúng, lại vơ vét đến cùng tài sản của nhân dân ta.

Trong cả hai cuộc chiến tranh thế giới, tư bản Mỹ đã lợi dụng tình hình khó khăn của các nước để buôn bán làm giàu, nhất là bán vũ khí. Vì vậy, Mỹ đã trở nên tên trùm của phe đế quốc hiếu chiến.

Kinh nghiệm thứ nhất là: Chiến tranh chỉ đưa nhân dân thế giới đến chỗ chết chóc và bần cùng, cho nên nhân dân thế giới, nhất là thanh niên thế giới cần phải đoàn kết để chống lại chiến tranh, để gìn giữ hoà bình.

Trong 40 năm qua, ngoài hai cuộc đại chiến, thế giới có những biến đổi rất to lớn.

Trước đây 39 năm, trên thế giới chỉ có những nước tư bản và đế quốc thống trị những nước thuộc địa và nửa thuộc địa.

Từ năm 1917, cách mạng xã hội chủ nghĩa thành công ở Nga, một phần sáu quả đất thoát khỏi tư bản và phong kiến; đã xây dựng một chế độ mới, một chế độ không có người bóc lột người. Nhưng hồi đó, chế độ xã hội chủ nghĩa mới xây dựng ở một nước rất cô đơn, lại bị quân đội của 14 nước đế quốc (đứng đầu là Mỹ, Anh, Pháp) tấn công. Nhờ nhân dân đoàn kết mà Liên Xô đã thắng lợi, bọn đế quốc đã thất bại.

Từ 10 năm lại đây, đại gia đình xã hội chủ nghĩa đã từ một nước tăng đến 13 nước, trong đó có cả nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà chúng ta. Và từ 200 triệu nhân dân tăng đến hơn 900 triệu.

13 nước á - Phi trước đây là thuộc địa hoặc nửa thuộc địa, nay đã được giải phóng thành những nước độc lập, tự do, trong đó có những nước to lớn như Trung Quốc, ấn Độ... Tất cả các nước trên đây đều ở trong phe hoà bình gồm 1.500 triệu nhân dân, tức là hơn một nửa số nhân dân trên thế giới, trong đó một phần lớn là thanh niên.

Kinh nghiệm thứ hai là: Chủ nghĩa đế quốc ngày càng suy yếu, lực lượng xã hội chủ nghĩa và hoà bình ngày càng mạnh thêm.

Kinh nghiệm trong nước:

Cách đây 12 năm, nước ta bị thực dân Pháp rồi đến đế quốc Nhật thống trị. Nhân dân ta bị áp bức, bóc lột, cực khổ và nhục nhã vô cùng. Hễ ai nói đến *yêu nước, đoàn kết, tự do* là bị chúng bắt bớ, tù đầy, chém giết, trẽ không tha già không từ. Trong mấy mươi năm đấu tranh cách mạng, nhiều thanh niên đã oanh liệt hy sinh.

Riêng về mặt văn hoá là cực kỳ quan hệ đến thanh niên, bọn đế quốc đã dùng chính sách ngu dân và đưa thanh niên vào chỗ đen tối. Khi chúng cần một số người để sai khiến thì chúng nhồi sọ thanh niên ta với một thứ giáo dục nô lệ. Chính người Pháp cũng đã nhận rằng: Tiệm thuốc phiện nhiều hơn trường học. Thí dụ năm 1944 cả nước từ Bắc đến Nam chỉ có 534.600 học sinh tiểu học, 7.000 học sinh trung học cấp 2 và cấp 3 kể cả học sinh Miên, Lào, Pháp và ấn Độ, 618 sinh viên đại học.

Cả nước cộng lại chỉ có chừng 540.000 học sinh. Hơn 80% nhân dân ta mù chữ.

Ngày nay, mặc dù chúng ta còn gặp nhiều khó khăn về kinh tế, tài chính - khó khăn ấy do chế độ thực dân và mấy năm chiến tranh để lại - ở miền Bắc nước ta năm nay có:

750.000 học sinh tiểu học, chưa kể hơn 40 vạn trẻ em học vỡ lòng,

58.000 học sinh cấp 2,

6.500 học sinh cấp 3,

3.900 sinh viên đại học,

11.000 học sinh chuyên nghiệp.

Cộng là 829.400.

Chỉ sáu tháng đầu năm nay đã có hơn 41 vạn đồng bào thoát nạn mù chữ. Và cuối năm nay, toàn thể nhân dân ở nhiều xã và thành phố sẽ đều biết đọc, biết viết; thành tích tốt đẹp ấy một phần lớn là thành tích của thanh niên ta.

Nếu không có chế độ phát xít Mỹ - Diệm ở miền Nam thì nhân dân ta và nhất là thanh niên ta sẽ tiến bộ về mọi mặt nhiều hơn nữa và tốt đẹp hơn nữa.

Kinh nghiệm là: Miền Bắc nước ta đã từ một thuộc địa bị áp bức, bóc lột, nay đã hoàn toàn giải phóng, có một chế độ dân chủ cộng hoà. Nhân dân ta làm chủ đất nước ta. Nhiệm vụ của thanh niên ta là phải đoàn kết phấn đấu, ủng hộ chế độ của ta, hăng hái góp sức vào sự nghiệp thống nhất nước nhà.

Kinh nghiệm bản thân:

Hồi Bác thanh niên như các cháu, tình hình thế giới và tình hình trong nước rất đen tối như đã kể trên. Cho nên Bác và thanh niên hồi đó đều cùng bị áp bức, bóc lột như tất cả đồng bào khác.

Đau lòng vì dân tộc bị nô lệ, Bác đã đi đến nhiều nước ngoài, làm nhiều nghề để sống, sống để tìm con đường cách mạng.

Lúc đã ngoài 25 tuổi, Bác còn chưa biết Đảng là gì, Đoàn là gì, phải tìm tòi lâu dần dần mới biết. Ngày nay, chẳng những thanh niên mà các cháu nhi đồng 9, 10 tuổi đều đã biết Đảng, biết Đoàn và hiểu biết nhiều công việc khác.

Nhờ ảnh hưởng Cách mạng Tháng Mười và cách mạng Trung Quốc, phong trào cách mạng nước ta tiến lên mạnh, Đảng và Đoàn thanh niên thành lập - lúc đó Bác đã hơn 35 tuổi. Trong mấy mươi năm, Đảng và Đoàn phải hoạt động bí mật. Địch khủng bố gắt gao và thường xuyên. Nhiều đồng chí đã hy sinh về vang vì Tổ quốc, vì nhân dân, vì cách mạng.

Nhờ đường lối, chính sách của Đảng đúng, nhờ đảng viên và đoàn viên kiên quyết, dũng cảm và tin tưởng vững chắc, cho nên dù hoàn cảnh cực kỳ khó khăn, nguy hiểm, dù nhiều đồng chí đã bị bắt bớ, hy sinh, Đảng và Đoàn vẫn phát triển ngày càng mạnh. Nhờ sự giáo dục, bồi dưỡng của Đảng và Đoàn, nhiều chiến sĩ, anh hùng thanh niên đã nẩy nở trong cuộc Cách mạng Tháng Tám, trong cuộc toàn dân kháng chiến và trong việc xây dựng nước nhà hiện nay.

Kinh nghiệm là: Nếu so với thanh niên lớp trước trong đó có cả Bác thì thanh niên ta ngày nay tiến bộ hơn nhiều, sung sướng hơn nhiều.

Ngày nay, thanh niên là công dân của nước Việt Nam độc lập, tự do, có Đảng, có Đoàn của mình, có chính quyền, có Mặt trận, có quân đội của mình, là người chủ tương lai của nước nhà mình.

Chính vì là người chủ tương lai, cho nên toàn thể thanh niên ta phải đoàn kết chặt chẽ, phấn đấu anh dũng, vượt mọi khó khăn, thi đua giúp sức vào sự nghiệp xây dựng một nước nhà tốt đẹp - một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh - để mình làm chủ mai sau.

Tóm tắt kinh nghiệm của Bác là như thế.

Cuối cùng Bác chúc Đại hội thành công tốt đẹp, và gửi lời thân ái chúc toàn thể thanh niên trong nước và thanh niên Việt kiều ở nước ngoài đoàn kết và tiến bộ.

Nói ngày 15-10-1956.

In trong sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*,
Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958, t.IV, tr.13-17.

**BÀI NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU TOÀN QUỐC
ĐOÀN THANH NIÊN LAO ĐỘNG VIỆT NAM**

Chào các đại biểu,

Chào các cháu,

Chào các đại biểu thanh niên các nước bạn,

Đại hội của Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam vừa rồi đã có kết quả tốt đẹp. Mong Đại hội của Đoàn Thanh niên Lao động lần này sẽ thành công vẻ vang. Chắc rằng từ nay, phong trào thanh niên ta sẽ tiến bộ không ngừng như mùa Xuân vui tươi, như mặt trời mới mọc.

Trong thời kỳ vận động cách mạng bí mật, trong những năm kháng chiến cứu nước, và trong hai năm qua xây dựng hoà bình, thanh niên ta ở bộ đội, ở nhà máy, ở công trường, ở nông thôn, ở cơ quan, ở trường học đều hăng hái phấn đấu, góp phần xứng đáng của mình vào sự nghiệp kháng chiến và kiến quốc của toàn dân.

Đảng và Chính phủ ta có thể tự hào đã đào tạo nên một thế hệ thanh niên dũng cảm như các cháu, và mong các cháu tiếp tục phấn đấu hăng hái cho công cuộc bảo vệ Tổ quốc, xây dựng nước nhà.

Hai năm qua, trong mọi công tác, thanh niên ta đã cố gắng nhiều và đã có thành tích khá. Song vì những sai lầm khuyết điểm trong cải cách ruộng đất và chỉnh đốn tổ chức, Đảng và Đoàn đã chịu những tổn thất lớn. Cho nên hiện nay, Đảng và Chính phủ đặt *công tác sửa chữa sai lầm là công tác quan trọng đột xuất*.

Là cánh tay đắc lực của Đảng để thực hiện những chủ trương và chính sách cách mạng, Đoàn Thanh niên Lao động sẽ ra sức làm tròn nhiệm vụ trong công tác sửa chữa sai lầm này.

Trong công tác sửa chữa sai lầm, chúng ta phải: Có quyết tâm, không ngại khó, tránh sốt ruột, chống bi quan.

Phải củng cố tổ chức của Đoàn. Phải đoàn kết nội bộ thật chặt chẽ, và phải đoàn kết rộng rãi với các tầng lớp thanh niên.

Như thế, thì chúng ta nhất định vượt qua được khó khăn, sửa chữa được sai lầm, phát huy được thành tích.

Từ nay Trung ương và các cấp đảng bộ địa phương sẽ săn sóc hơn nữa đến công tác của Đoàn, để phát huy tác dụng tiên phong của Đoàn về mọi mặt.

Về phần mình, thì Đoàn phải nghiên cứu tìm ra nhiều hình thức và phương pháp thích hợp để đoàn kết và tổ chức thanh niên một cách rộng rãi và vững chắc, để làm tròn những nhiệm vụ mà Đảng và Chính phủ giao phó cho thanh niên, cho Đoàn như: Sửa chữa sai lầm, tăng gia sản xuất, khôi phục kinh tế, phát triển văn hoá, củng cố miền Bắc, tranh thủ miền Nam, đấu tranh thống nhất nước nhà...

Muốn củng cố và phát triển, thì Đoàn phải liên hệ rộng rãi và chặt chẽ với các tầng lớp thanh niên. Phải quan tâm đến đời sống, công tác và học tập của thanh niên, phải tránh thành kiến hẹp hòi, cô độc. Phải thật thà đoàn kết và hợp tác với anh chị em thanh niên trong Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam.

Muốn Đoàn củng cố và phát triển, thì tất cả đoàn viên phải làm gương mẫu:

- Phải giữ vững đạo đức cách mạng: Phải khiêm tốn, cần cù, hăng hái, dũng cảm. Phải tránh tư tưởng kiêu ngạo, công thần, tự tư tự lợi.
- Phải xung phong trong mọi công tác; xung phong là đi trước, làm trước để lôi cuốn quần chúng, chứ không phải là xa rời quần chúng.
- Phải cố gắng học tập chính trị, văn hoá, nghề nghiệp để tiến bộ mãi, để sẵn sàng trở thành cán bộ tốt, đảng viên tốt.
- Phải rèn luyện thân thể cho khoẻ mạnh. Khỏe mạnh thì mới có đủ sức để tham gia một cách dẻo dai bền bỉ những công việc ích nước lợi dân.

Thanh niên nhớ kỹ những điều đó, thực hiện những điều đó, thì sẽ làm tròn nhiệm vụ của mình, sẽ tiến kịp thanh niên các nước bạn.

Các đại biểu thanh niên các nước bạn đến tham gia Đại hội này, đã mang đến cho chúng ta tình hữu nghị quốc tế thắm thiết lại mang đến cho chúng ta những kinh nghiệm rất quý báu mà thanh niên Việt Nam ta cần phải học theo. Vài thí dụ:

Ngoài việc tích cực tham gia những công tác khác, thanh niên Liên Xô chỉ trong 3 năm đã vỡ hoang được 35 triệu 50 vạn mẫu tây ruộng đất (tức là bằng 15 lần diện tích cấy lúa của miền Bắc ta). Do đó mà lương thực của nhân dân đã phong phú càng thêm phong phú.

Thanh niên và nhi đồng Trung Quốc đã trồng được hàng chục triệu mẫu rừng, chẳng những giữ gìn cho ruộng đất khỏi nạn gió cát, mà còn tăng thêm của cải cho nước nhà và làm cho phong cảnh gấm vóc của Tổ quốc càng thêm tươi đẹp.

Thanh niên Pháp mà đại biểu ở đây là đồng chí Hăngri Mác-tanh⁷ và đồng chí Raymông Điêng⁸, đã không sợ tù đầy, đã đấu tranh anh dũng cho hoà bình ở Việt Nam, cho danh dự của nhân dân Pháp, cho quan hệ hữu nghị giữa hai dân tộc ta.

Thanh niên Triều Tiên và nước Đức dân chủ cũng không kém anh dũng.

Nhân dịp này, tôi thay mặt nhân dân và thanh niên Việt Nam cảm ơn các bạn.

Cuối cùng, Bác thân ái chúc Đại hội thành công tốt đẹp.

Chúc các cháu thanh niên đoàn kết và tiến bộ không ngừng.

Nói ngày 2-11-1956.

In trong sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*,

Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958,t.IV, tr.18-21.

⁷ Hăng-ri Mác-tanh, người anh hùng từng tham gia phản chiến ở quân cảng Tu-lông, phản đối chính quyền Pháp tham chiến ở Đông Dương. Tới Việt Nam ngay sau Cách mạng Tháng Tám thành công với nhiệm vụ là thợ máy thứ hai trên con tàu chiến của Pháp, Hăng-ri Mác-tanh và các đồng đội được lệnh sang Đông Dương để giải giáp quân Nhật. Nhưng những gì diễn ra trong thực tế lại trái hẳn với những điều mà quân đội Pháp thường xuyên truyền trước đó. Quân đội Pháp hành quân tới đâu là giết hại người dân vô tội, đốt phá làng mạc của người Việt Nam. Hăng-ri Mác-tanh đã được chứng kiến cảnh TP Hải Phòng bị tàn phá vào tháng 1-1946. Ông muốn xuất ngũ ngay lúc đó nhưng bị từ chối. Trở lại quân cảng Tu-lông, Hăng-ri Mác-tanh liên lạc với chi bộ Đảng CS Pháp rải truyền đơn kêu gọi thủy thủ phản chiến. Ông bị bắt ngày 13-3-1950 và bị tòa án quân sự Pháp kết án năm năm tù vì tội tuyên truyền kích động cuộc chiến tranh Đông Dương và được trả tự do ngày 2-8-1953 sau gần ba năm rưỡi giam giữ.

Ra tù, Hăng-ri Mác-tanh tham gia tích cực các hoạt động của Đảng CS Pháp và trở thành một trong những nhà lãnh đạo nhiệt thành nhất. Trong suốt những năm tháng diễn ra Hội nghị hòa bình Pa-ri, ông và các đảng viên cộng sản Pháp đã tận tình giúp đỡ Phái đoàn Việt Nam Dân chủ Cộng hòa cả về vật chất và tinh thần cho tới ngày toàn thắng.

⁸ *Raymonde Dien*, người đã nằm phủ phục xuống đường ray xe lửa, dang rộng đôi tay ngăn đoàn tàu của nhà cầm quyền Pháp chở vũ khí sang tàn sát nhân dân Việt Nam trong cuộc biểu tình diễn ra ngày 23/2/1950, tại đường “RUE Du 23 Février” (Phố 23 tháng 2), Pari.

**THƯ GỬI NAM NỮ HỌC VIÊN
TRƯỜNG Y TÁ LIÊN KHU I⁹**

Các bạn yêu quý,

Y tá chẳng những là một nghề nghiệp, mà lại là một nghĩa vụ. Người y tá chẳng những giúp chữa bệnh mà còn phải phổ biến vệ sinh. Việc giữ gìn và bồi dưỡng sức khỏe của dân tộc, người y tá phải gánh một phần quan trọng. Vì vậy, y tá là những chiến sĩ đánh giặc ốm, để bảo vệ sự kháng kiên của giống nòi. Những chiến sĩ y tá phải có chí chịu khổ, chịu khó. Phải giàu lòng bác ái hy sinh.

Trong phong trào *Thi đua ái quốc*, tôi mong các bạn xung phong học và hành, ngày càng tiến bộ.

Với tinh thần thanh niên hăng hái của các bạn, với sự huấn luyện ân cần của các giáo viên, tôi chắc các bạn đều làm tròn nhiệm vụ một cách vẻ vang.

Chào thân ái và quyết thắng

Tháng 2 năm 1949

Hồ Chí Minh

Báo Cứu quốc, số 1177, ngày 26-2-1949.

⁹ Khu, hoặc Chiến khu, là một đơn vị hành chính - quân sự cũ của Việt Nam, được chính phủ đặt ra và sử dụng từ cuối năm 1945 đến giữa năm 1957, trên cơ sở tổ chức quản lý hành chính chung cho một số tỉnh - thành phố có vị trí địa lý tiếp giáp nhau để thuận lợi cho việc chỉ đạo, chỉ huy tác chiến và xây dựng lực lượng vũ trang trong thời kỳ đầu Kháng chiến chống Pháp.

Đến ngày 21 tháng 1 năm 1948, Khu 1 và Khu 12 chính thức sát nhập thành Liên khu 1 gồm 10 tỉnh vùng Đông Bắc gồm: Lào Cai, Hà Giang, Cao Bằng, Lạng Sơn, Bắc Cạn, Bắc Giang, Bắc Ninh, Thái Nguyên, Tuyên Quang, Yên Bái, Phú Thọ, Vĩnh Yên, Phúc Yên, Lạng Sơn, Bắc Giang, Bắc Ninh, Hải Ninh, Quảng Yên cũ (gồm cả Hòn Gai, Đông Triều (Quảng Ninh) và Chí Linh (Hải Dương)).

KHUYÊN THANH NIÊN¹⁰

Không có việc gì khó,
Chỉ sợ lòng không bền,
Đào núi và lấp biển,
Quyết chí ắt làm nên.

In trong sách *Thơ Bác Hồ*,
Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1976, tr.120.

¹⁰ Trung tuần tháng 9-1950, trên đường đi chiến dịch Biên giới, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé thăm một đơn vị thanh niên xung phong đang làm đường phục vụ chiến dịch, Người đã làm bài thơ này tặng thanh niên (BT).

THƯ GỬI THANH NIÊN

Thân ái gửi các cháu thanh niên,

Từ ngày kháng chiến, thanh niên ta tiến bộ khá nhất trong thời kỳ gần đây.

- Trong quân đội nhiều thanh niên đã lập công vẻ vang.
- Thanh niên công nhân đã nhiều cháu làm gương mẫu trong phong trào thi đua tăng năng suất (dịp Tết vừa rồi Bác đã khen ngợi).
- Thanh niên nông dân chưa thấy ai nổi tiếng trong phong trào tăng gia sản xuất. Có lẽ đó là vì các đoàn thể thiếu sự điều tra và báo cáo. Song những *đội thanh niên xung phong giúp việc các chiến dịch* và hiện đang giúp việc khác, thì rất khá. Mà trong những đoàn ấy, thì số nhiều đội viên là thanh niên nông dân.
- Thanh niên học sinh hoạt động cũng khá. Thí dụ: Học sinh (và thầy giáo) xung phong sửa đường. Học sinh nhịn ăn, hái củi, quét chợ, bán bánh để lấy tiền mua công trái.

Nói tóm lại:

Ưu điểm của thanh niên ta là hăng hái, giàu tinh thần xung phong.

Khuyết điểm là ham chuộng hình thức, thiếu thực tế, bệnh cá nhân, bệnh "anh hùng".

Rất mong toàn thể thanh niên ta ra sức phát triển những ưu điểm và tẩy sạch những khuyết điểm ấy.

Huy hiệu của thanh niên ta là "Tay cầm cờ đỏ sao vàng tiến lên".

ý nghĩa của nó là: Thanh niên phải *xung phong làm gương mẫu* trong công tác, trong học hỏi, trong tiến bộ, trong đạo đức cách mạng. Thanh niên phải thành một lực lượng to lớn và vững chắc trong công cuộc kháng chiến và kiến quốc. Đồng thời phải vui vẻ và hoạt bát.

Bác mong rằng mỗi một cháu và toàn thể các cháu nam nữ thanh niên cố gắng làm tròn nhiệm vụ, để cho xứng đáng với cái huy hiệu tươi đẹp và vẻ vang ấy.

Hôn các cháu

Tháng 4 năm 1951

Hồ Chí Minh

Bản đánh máy của Chủ tịch Hồ Chí Minh,
lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

**NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI LIÊN HOAN
THANH NIÊN TÍCH CỰC NGÀNH ĐƯỜNG SẮT**

- Các cháu có khoẻ không?

(Khoẻ ạ!)

- Ở đây ăn có no không?

(Thưa Bác, no ạ!)

- Hội nghị có kết quả không? Các cháu có vui không?

(Có ạ!)

- Bác rất bận, nhưng cũng thu xếp thì giờ đến thăm các cháu, tuy vậy không ở được lâu. Bác khen các cháu làm đầy đủ nhiệm vụ mà Đảng và Chính phủ giao cho. Như thế là tốt.

1. Phải đoàn kết. Đoàn kết giữa thanh niên với nhau, giữa miền Nam với miền Bắc, giữa thanh niên công nhân với công nhân lớn tuổi, phải đoàn kết với nhân dân địa phương nữa. Đoàn kết là sức mạnh. Có tài năng mà không biết đoàn kết thì cũng không thành công.

- Ở đây có thanh niên Hoa kiều không?

(Thưa Bác, có ạ!)

- Như thế là tốt. Thanh niên Hoa kiều ra sức góp phần xây dựng đất nước Việt Nam, nghĩa là trong phe xã hội chủ nghĩa chúng ta làm ở đâu cũng là làm cho mình.

2. Thanh niên phải cố gắng xung phong làm đầu tàu trong mọi việc. Các cháu ở đường sắt đều thấy những chuyến xe lửa. Nếu xung phong làm đầu tàu mà bỏ toa xe lại, chạy một mình thì có ích gì không?

(Không ạ!)

Vậy đầu tàu không thể tách rời toa xe, thì thanh niên xung phong không thể tách rời quần chúng. Xung phong mà tách rời quần chúng thì không ích gì.

3. Các cháu phải cố gắng học tập kỹ thuật, văn hoá, chính trị. Nhờ nhân dân ta cố gắng và các nước bạn giúp đỡ mà nền kinh tế của nước ta càng ngày càng tiến. Nếu không học tập văn hoá, không có trình độ văn hoá thì không học tập được kỹ thuật, không học tập được kỹ thuật thì không theo kịp được nhu cầu kinh tế nước nhà; nhưng phải chú ý học tập chính trị vì nếu chỉ học văn hoá, kỹ thuật mà không có chính trị thì như người nhắm mắt mà đi.

Các cháu cần nhớ và thực hiện đầy đủ ba điểm ấy. Ta bị phong kiến áp bức hơn 1.000 năm, như thế có lâu không? Bị đế quốc áp bức gần một thế kỷ có lâu

không? Lâu như thế nhưng cách mạng vẫn thành công. Thế kháng chiến 9 năm có lâu không? Nhưng kháng chiến đã thắng lợi. Thế là chống đế quốc, chống phong kiến và kháng chiến tuy lâu dài gian khổ nhưng đã thắng lợi. Đấu tranh cho thống nhất đất nước cũng là một đoạn trong con đường cách mạng của ta. Trước Cách mạng Tháng Tám, Đảng còn ở trong thời kỳ bí mật, ta chưa có chính quyền, chưa có quân đội, Mặt trận dân tộc thống nhất còn mới, thế mà Cách mạng Tháng Tám đã thành công. Lực lượng tuy yếu nhưng vì ta đoàn kết, tin tưởng và quyết tâm cho nên cách mạng đã thắng lợi. Lúc đầu kháng chiến ở Nam Bộ chỉ có gậy tầm vông, ở miền Bắc thì cũng thiếu vũ khí, cán bộ cũng ít. Ta còn yếu, địch thì mạnh, nhưng vì ta đoàn kết, tin tưởng, quyết tâm cho nên kháng chiến đã thắng lợi.

Ngày nay miền Bắc hoàn toàn giải phóng. Đảng ta lớn mạnh, chính quyền vững chắc hơn. Quân đội ta hùng mạnh hơn. Trước kia ta gặp nhiều khó khăn như thế mà cũng thắng lợi, nay đã mạnh và ngày càng mạnh hơn, lại có các nước bạn đoàn kết thành một khối mạnh mẽ, cho nên ta cũng chắc chắn thắng lợi...

Nói ngày 25-7-1956.

Báo *Giao thông vận tải*, số 307, ngày 15-11-1969.

BÀI NÓI TẠI ĐẠI HỘI SINH VIÊN VIỆT NAM LẦN THỨ II

Hồi Bác còn đồng tuổi với các cháu ở đây thì Bác phải đi rửa bát hoặc làm nhiều công việc khác để lấy tiền mà đi học. Vì lúc đó chưa có đảng, chưa có hội thanh niên hoặc sinh viên, mà lúc đó nói đến yêu nước là thực dân pháp nó chặt đầu. còn bây giờ các cháu có thể phát triển hết khả năng của mình.

Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, vì vậy cho nên phải tự giác tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình để xứng đáng với nhiệm vụ của mình. Tức là thanh niên phải có đức, có tài. có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người.

Các cháu ít hay nhiều cũng có mang cái dấu vết của xã hội cũ, cái tư tưởng tiểu tư sản. Tư tưởng tiểu tư sản là cái gì? Nó là cá nhân chủ nghĩa. Cá nhân chủ nghĩa nó đẻ ra cái tư tưởng danh lợi, chỉ muốn làm ông này ông khác, bà này bà khác. Rồi tư tưởng danh lợi lại đẻ ra con nó, rồi con nó lại đẻ ra cháu nó... tức là hai cái khinh là: khinh lao động chân tay và khinh người lao động chân tay và hai cái sợ là: sợ khó nhọc và sợ khổ.

Muốn sửa chữa cá nhân chủ nghĩa thì khi làm bất kỳ việc gì cũng đừng nghĩ đến mình trước, mà phải nghĩ đến đồng bào, đến toàn dân đã. ta có câu nói: "có khó nhọc thì mình nên đi trước, khi hưởng thụ thì mình nên đi sau"; làm việc gì mình cũng nghĩ đến lợi ích chung trước và lợi ích riêng sau. đối với thanh niên trí thức như các cháu ở đây thì cần đặt lại câu hỏi:

Học để làm gì?

Học để phục vụ ai?

Đó là hai câu hỏi cần phải trả lời dứt khoát thì mới có phương hướng để sửa chữa khuyết điểm của mình.

Để xây dựng chủ nghĩa xã hội thì cần phải có cái gì?

Cần có lao động, lao động trí óc và lao động chân tay. Và ta cần lao động trí óc kèm lao động chân tay, nghĩa là lao động chân tay cũng phải có văn hoá, mà người lao động trí óc cũng phải làm được lao động chân tay. Nếu lao động trí óc không làm được lao động chân tay và lao động chân tay không có trí óc thì đó là người lao động bán thân bất toại.

Lao động trí óc mà không lao động chân tay, chỉ biết lý luận mà không biết thực hành thì cũng là trí thức có một nửa. Vì vậy, cho nên các cháu trong lúc học

lý luận cũng phải kết hợp với thực hành và tất cả các ngành khác đều phải: lý luận kết hợp với thực hành, học tập kết hợp với lao động.

Lao động trí óc phải kết hợp với lao động chân tay. Học lao động phải có quyết tâm; muốn có quyết tâm thì phải có tinh thần, phải có sáu cái yêu:

Yêu Tổ quốc: yêu như thế nào? Yêu là phải làm sao cho tổ quốc ta giàu mạnh. Muốn cho Tổ quốc giàu mạnh thì phải ra sức lao động, ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

Yêu nhân dân: mình phải hiểu rõ sinh hoạt của nhân dân, biết nhân dân còn cực khổ như thế nào, biết chia sẻ những lo lắng, những vui buồn, những công tác nặng nhọc với nhân dân.

Yêu chủ nghĩa xã hội: yêu Tổ quốc, yêu nhân dân phải gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội, vì có tiến lên chủ nghĩa xã hội thì nhân dân mình mỗi ngày một no ấm thêm, Tổ quốc mỗi ngày một giàu mạnh thêm.

Yêu lao động: muốn thật thà yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu chủ nghĩa xã hội thì phải yêu lao động, vì không có lao động thì chỉ là nói suông.

Yêu khoa học và kỹ luật: bởi vì tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có khoa học và kỹ luật.

Thời đại chúng ta bây giờ là thời đại vệ tinh nhân tạo, nghĩa là thời đại của khoa học phát triển rất mạnh, thời đại xã hội chủ nghĩa, thời đại anh hùng; mỗi người lao động tốt đều có thể trở nên anh hùng (không phải là anh hùng cá nhân). Vậy mong các cháu cũng làm người thanh niên anh hùng trong thời đại anh hùng.

Nói ngày 7-5-1958.

Sách Hồ Chủ tịch bàn về giáo dục,
Nxb giáo dục, Hà Nội, 1962, tr.192-194.

NÓI CHUYỆN VỚI HỌC SINH VÀ GIÁO VIÊN TRƯỜNG PHỔ THÔNG CẤP III CHU VĂN AN (HÀ NỘI)

Do các cháu cố gắng, do các thầy, các cô giáo cố gắng, năm nay, nhất là mấy tháng gần đây các cháu có những tiến bộ khá.

Tác phong, kỷ luật, tư tưởng tiến bộ, như thế là tốt.

Tham gia lao động như thế là tốt.

Trước nói: lao động là vẻ vang. nhưng các cháu hiểu: anh lao động, tôi vẻ vang. nay hiểu: mình lao động, mình vẻ vang. vì các cháu, các thầy, các cô trực tiếp lao động nên tinh thần đối với lao động cũng có khác.

Trước: các cháu chưa biết khó nhọc của công nhân, nông dân. bây giờ: các cháu biết lao động của công nông cần cù, khó nhọc.

Trước: các cháu cơm đến thì ăn, áo đến thì mặc.

Bây giờ: biết rõ làm ra cơm áo là khó nhọc.

Trước: không biết vì sao phải cần kiệm.

Nay hiểu rõ là lao động khó nhọc mới có cơm ăn, áo mặc, nên biết vì sao phải cần kiệm. Như thế là tư tưởng biến đổi.

Trước khinh lao động chân tay. Bây giờ trọng lao động chân tay và người lao động. như thế là tư tưởng biến đổi.

Do đó, tác phong của các cháu cũng thay đổi.

Trước: đi học về vứt sách, ăn cơm rồi chơi không làm việc nhà, vì cho mình là cô là cậu học trò, nhất là học trò trường bưởi là oai lắm.

Bây giờ các cháu đã ngăn nắp trật tự hơn.

Cũng do như thế mà chí khí các cháu tốt hơn.

Bác nói các cháu chớ giận.

Trước: các cháu ăn bám bố mẹ.

Bây giờ bước đầu ít nhiều các cháu đã biết tự lực cánh sinh như làm vườn, làm mộc... các cháu học tập những người lao động, các cháu không muốn ăn bám bố mẹ, ăn bám xã hội.

Trước: các cháu chỉ học trong sách.

Bây giờ: học và thực hành kết hợp với nhau.

Ví dụ: trước kia học về nông học, thầy và trò chỉ học trong sách vở.

Bây giờ: các cháu về nông thôn, cày cấy, trồng trọt, làm phân. như thế là học kết hợp với hành.

Do lao động, tri thức tăng thêm.

Do lao động, sức khoẻ tăng hơn.

Đó là kết quả của lao động sản xuất.

Xã hội chủ nghĩa là cái gì? các cháu có hiểu không?

Xã hội chủ nghĩa là tất cả mọi người phải ra sức lao động xây dựng chủ nghĩa xã hội; chủ nghĩa xã hội xây dựng được mọi người mới sung sướng, ấm no.

Trường học của ta là trường học xã hội chủ nghĩa. trường học xã hội chủ nghĩa là thế nào?

Nhà trường xã hội chủ nghĩa là nhà trường:

- Học đi với lao động.
- Lý luận đi với thực hành.
- Cần cù đi với tiết kiệm.

Muốn xã hội chủ nghĩa, phải có: người xã hội chủ nghĩa. muốn có người xã hội chủ nghĩa, phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa.

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa trái hẳn với cá nhân chủ nghĩa. cái gì không phải xã hội chủ nghĩa là cá nhân chủ nghĩa.

Cá nhân chủ nghĩa đẻ ra hàng trăm tính xấu như siêng ăn, biếng làm, kèn cựa, nghĩ đến mình không nghĩ đến đồng bào, tham danh lợi, địa vị, v.v..

Các thầy, các cô giáo, các cháu cần luôn luôn bồi dưỡng tư tưởng xã hội chủ nghĩa, đấu tranh tiêu diệt cá nhân chủ nghĩa.

Bác được nghe báo cáo năm nay các cháu tiến bộ hơn năm ngoái, tiến bộ về học tập, lao động, kỷ luật, trật tự và tác phong.

Đó là tiến bộ bước đầu. như thế là tốt.

Bác mong các thầy giáo, cô giáo đoàn kết cố gắng tiến bộ hơn nữa.

Tương lai đẹp đẽ là của tất cả mọi người. Mọi người phải cố gắng. Bác mong năm sau các cháu tiến bộ hơn. Các cháu phải xứng đáng là chủ nhân tương lai của nước việt nam hoà bình - thống nhất - độc lập - dân chủ và giàu mạnh. Các cháu có làm được không? (có) - có chắc không? (có) - có quyết tâm không? (quyết tâm). Thế thì tốt.

Nói ngày 31-12-1958.

Bản đánh máy, có bút tích sửa chữa,
lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

BÀI NÓI TẠI HỘI NGHỊ CÁN BỘ ĐOÀN THANH NIÊN LAO ĐỘNG VIỆT NAM

Bác được nghe báo cáo là đoàn thanh niên khai hội. Bác đến thăm các cháu. gần đây thanh niên có tiến bộ, bác thay mặt trung ương Đảng và Chính phủ khen các cháu.

Về nhiệm vụ của thanh niên, nam nữ thanh niên phải làm sao thực hiện được tốt khẩu hiệu:

Việc gì khó có thanh niên,

Ở đâu khó có thanh niên .

Năm 1959 là năm bản lề của kế hoạch 3 năm, phải đẩy mạnh sản xuất về công nghiệp, nông nghiệp và đẩy mạnh phát triển văn hoá. Nam nữ thanh niên gánh phần quan trọng trong việc thực hiện các nhiệm vụ đó, như ở nông thôn phải đẩy mạnh phong trào hợp tác hoá, ở xí nghiệp đẩy mạnh công tác phát động công nhân viên chức cải tiến chế độ quản lý xí nghiệp. Nhân đây Bác khen thanh niên nông thôn đã cố gắng tham gia phong trào đổi công hợp tác đẩy mạnh sản xuất.

Trong việc thực hiện ba cuộc cải tạo: cải tạo nông nghiệp, thủ công nghiệp và công thương nghiệp tư bản tư nhân, thanh niên cũng phải đóng góp phần quan trọng. Ở Trung Quốc, trong việc cải tạo tư bản tư nhân, thanh niên có tác dụng tuyên truyền bố mẹ, bà con anh em mình thực hiện tốt chính sách của đảng và chính phủ.

Nói chung thanh niên phải chuẩn bị làm người chủ nước nhà. Muốn thế phải ra sức học tập chính trị, kỹ thuật, văn hoá, trước hết phải rèn luyện và thấm nhuần tư tưởng xã hội chủ nghĩa, gột rửa cá nhân chủ nghĩa; muốn thế đoàn thanh niên phải củng cố và phát triển hơn nữa.

Ở Liên Xô, Trung Quốc số lượng đoàn viên thanh niên cộng sản nhiều hơn số lượng đảng viên. Đoàn thanh niên cộng sản Lênin Liên Xô có 18 triệu đoàn viên, Đảng cộng sản Liên Xô có 8 triệu 239 nghìn đảng viên. Đoàn thanh niên cộng sản Trung Quốc có 20 triệu đoàn viên. Đảng Cộng sản Trung Quốc có 10 triệu 730 nghìn đảng viên. Còn ở ta thì số lượng đảng viên và đoàn viên xấp xỉ nhau, nên phải cố gắng phát triển hơn nữa đoàn thanh niên.

Trong mọi việc, thanh niên phải làm đầu tàu, xung phong gương mẫu. thanh niên hăng hái là tốt nhưng chớ xa rời quần chúng, xa rời thì không làm được đầu tàu - đầu tàu rời toa là vô dụng. xung phong gương mẫu là mình làm tốt và giúp đỡ

cho người khác cũng làm tốt. Phải cố gắng làm gương mẫu, làm đầu tàu, không tách rời quần chúng.

Tóm lại, đoàn thanh niên phải củng cố tốt, phát triển tốt để góp phần xây dựng miền bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội và đấu tranh cho thống nhất nước nhà. Bác mong hội nghị có chương trình bàn bạc thiết thực, trước mắt là đẩy mạnh sản xuất đông - xuân thắng lợi. Vụ mùa vừa qua, thanh niên đã góp phần khá; vụ sản xuất đông - xuân, thanh niên phải làm khá hơn nữa. Vụ sản xuất đông - xuân thắng lợi sẽ giúp cho việc phát triển kinh tế trong mọi ngành. thanh niên phải xung phong trong sản xuất nông nghiệp. Trong công nghiệp, thanh niên phải xung phong thực hiện cải tiến quản lý xí nghiệp đẩy mạnh sản xuất.

Cuối cùng, Bác mong các cháu làm tốt các việc ấy rồi báo cáo thành tích cho bác. bác sẽ đề nghị trung ương đảng và chính phủ khen thưởng.

Nói ngày 19-1-1959.

Sách Hồ Chủ tịch bàn về Giáo dục,
Nxb Giáo dục, Hà Nội, 1962, tr.213-215.

BÀI NÓI TẠI ĐẠI HỘI THANH NIÊN TÍCH CỰC LAO ĐỘNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA¹¹

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Đại hội thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa toàn miền Bắc năm 1959, ngày 17/3/1960

Khi gặp gỡ thanh niên như thế này, Bác cảm thấy như mình trẻ lại. Khi xem lại bước tiến của thanh niên thuộc những thế hệ khác nhau thì trong lòng vui mừng. Ví dụ:

- Từ năm 1915 đến 1930 là thời kỳ đen tối. Nói riêng về nước ta thì đế quốc Pháp hoành hành dã man; đồng bào ta bị làm nô lệ, có Tổ quốc mà không có quyền yêu nước. Nhân dân ta, kể cả thanh niên, bơ vơ không có người lãnh đạo và hầu như không thấy lối ra.

- Từ năm 1930, Đảng ta ra đời và truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin. Như mặt trời mới mọc xé toang cái màn u ám bao phủ nước ta từ trước đến lúc bấy giờ,

¹¹ Tháng 3/1960, “Đại hội thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa” được tiến hành để biểu dương những tập thể, cá nhân là đoàn viên, hội viên, thanh niên có những đóng góp xuất sắc trong phong trào. Qua các phong trào thi đua lao động sản xuất, học tập, rèn luyện, tổ chức Đoàn - Hội được củng cố và phát triển mạnh.

Đảng đoàn kết nhân dân và soi sáng con đường cách mạng giải phóng. Trong những năm hoạt động bí mật cực kỳ oanh liệt mà cũng cực kỳ gian nan, Đảng đã hy sinh rất nhiều, thanh niên cũng hy sinh không ít. Tiêu biểu nhất cho sự hy sinh dũng cảm của thanh niên là lý tự trọng.

- Năm 1945, cách mạng Tháng tám thành công, tiếp đến cuộc kháng chiến thắng lợi. Trong hai phong trào vĩ đại ấy, dưới sự lãnh đạo của đảng, thanh niên ta được rèn luyện trong khói lửa và đã góp nhiều công lao.

- Ngày nay, các cháu là thế hệ thanh niên sung sướng nhất. Thật vậy, các cháu trưởng thành trong một thế giới mà chủ nghĩa đế quốc đang mau chóng suy tàn, hầu hết các nước thuộc địa đã được giải phóng, phe xã hội chủ nghĩa ngày càng vững mạnh, chủ nghĩa cộng sản đang tiến mạnh ở Liên Xô, khoa học, kỹ thuật đã chinh phục vũ trụ, con người đang tấn công thắng lợi lên trời như Mác đã đoán trước đây cách mấy mươi năm. Tuy ở miền nam, thanh niên và đồng bào ta đang phải đấu tranh chống chế độ hung ác của Mỹ - Diệm. Nhưng ở miền Bắc thì thanh niên ta tha hồ đưa khả năng của mình tham gia xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đại hội này là kết quả của thắng lợi bước đầu.

Một điều rất quan trọng mà thanh niên ta phải nhận rõ là dưới chế độ tư bản, đế quốc và phong kiến quyết không thể có một phong trào thanh niên tốt đẹp như phong trào này. Chỉ có dưới chế độ xã hội chủ nghĩa của chúng ta thì mới phát động được lực lượng và tài năng của nhân dân, của thanh niên và biến họ thành con người mới xây dựng một xã hội mới.

Người ta thường nói: thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Để thật xứng đáng là người chủ của một nước xã hội chủ nghĩa, thanh niên ta quyết tâm thực hiện mấy điều sau đây:

- Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là khiêm tốn, đoàn kết, thực hành chủ nghĩa tập thể, thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, người tiên tiến thì giúp đỡ người kém, người kém phải cố gắng để tiến lên, ra sức cần kiệm xây dựng nước nhà.

- Phải nghiêm khắc chống chủ nghĩa cá nhân như tự tư, tự lợi, tự kiêu tự mãn, chỉ tham việc gì có danh tiếng, xem khinh những công việc bình thường. Phải chống tham ô, lãng phí.

- Phải cố gắng học hỏi để không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hoá và kỹ thuật để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

Bác chỉ nói tóm tắt mấy điểm thôi, các cô, các chú nên bổ sung thêm.

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

Trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội, ở các ngành, các nghề, thanh niên ta đều có cố gắng và có thành tích khá. ví dụ:

Về nông nghiệp, thanh niên đã góp phần khá lớn trong việc chống hạn, làm phân, cải tiến nông cụ, xây dựng tổ đổi công và hợp tác xã, v.v..

Về công nghiệp, thanh niên đã hăng hái tham gia cải tiến quản lý xí nghiệp, đẩy mạnh sản xuất, cải tiến kỹ thuật, sáng chế, phát minh, v.v..

Về văn hoá, thanh niên đã làm đầu tàu trong phong trào bình dân học vụ, bổ túc văn hoá. nhân dịp này, Bác cũng gửi lời thân ái khuyến khích những giáo viên thanh niên đã xung phong lên công tác miền núi.

Trong phong trào tết trồng cây, khắp nơi thanh niên và nhi đồng đều hăng hái tham gia. nhưng cần nhớ rằng trồng cây nào phải chăm bón cho tốt cây ấy.

Năm ngoái, thanh niên ở các xí nghiệp đã có hơn 1 vạn 1000 sáng kiến làm tăng năng suất nhiều. Thế là rất tốt. Nhưng điều rất cấp thiết nữa là phải tổng kết, phải cải tiến và phổ biến, áp dụng những sáng kiến ấy.

Phong trào thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm cần phải đều đặn, liên tục và rộng khắp. Hiện nay, có hơn 60 vạn thanh niên lao động và miền bắc có độ 4 triệu thanh niên, nhưng số thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa chỉ có hơn 10 vạn. Thế là trong 6 đoàn viên và trong 40 thanh niên mới có một người tích cực. như thế là phong trào còn hẹp. Đoàn thanh niên lao động phải cố gắng thêm và các cấp đảng bộ phải giúp đỡ đoàn thanh niên phát triển phong trào hơn nữa.

Nhiệm vụ hiện nay của thanh niên là:

- Thanh niên nông thôn phải ra sức tham gia củng cố và phát triển tốt tổ đổi công và hợp tác xã, làm mọi việc để đảm bảo vụ chiêm và vụ mùa thắng lợi toàn diện, vượt bậc và vững chắc.

- Ở các xí nghiệp và công trường, thanh niên phải thi đua tăng gia sản xuất, nâng cao chất lượng, giảm hạ giá thành, thực hiện khẩu hiệu "nhiều, nhanh, tốt, rẻ".

- Thanh niên các ngành, các nghề đảm bảo thực hiện vượt mức kế hoạch năm nay và chuẩn bị tốt cho kế hoạch 5 năm lần thứ nhất.

Các cô các chú có quyết tâm thực hiện được không?

Bác mong các cháu đạt những thành tích tốt đẹp để làm quà chào mừng nước việt nam dân chủ cộng hoà 15 tuổi và chào mừng đại hội lần thứ III của Đảng ta.

Mác có nói: trong chế độ xã hội chủ nghĩa một ngày tiến bộ bằng hai mươi năm. Nhân dân và thanh niên các nước anh em, nhất là Liên Xô, Trung Quốc và

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

Triều Tiên đang thực hiện điều đó. Kế hoạch 7 năm xây dựng chủ nghĩa cộng sản của Liên Xô đang tiến lên vùn vụt. Kế hoạch 5 năm của Trung Quốc đã căn bản hoàn thành trước thời hạn ba năm. Triều Tiên đã hoàn thành kế hoạch 5 năm trong hai năm rưỡi. Nhân dân ta, trước hết là thanh niên ta, phải có quyết tâm học tập và theo kịp nhân dân và thanh niên các nước anh em. Như vậy là thanh niên ta sẽ góp phần xứng đáng vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, vào công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà và giữ gìn hoà bình thế giới.

Các cô, các chú có quyết tâm để bác báo cáo với trung ương là mỗi đoàn viên thanh niên lao động sẽ trở thành một thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa không?

Cuối cùng, chúc đại hội thành công và toàn thể thanh niên tiến bộ.

Nói ngày 17-3-1960.

Báo nhân dân, số 2191, ngày 18-3-1960.

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI HỘI NGHỊ CHUYÊN ĐỀ SINH VIÊN QUỐC TẾ HỢP TẠI VIỆT NAM¹²

Tôi thay mặt Đảng và Chính phủ chúng tôi thân ái hoan nghênh các đại biểu.

Nhân dịp này, tôi muốn nói chuyện tóm tắt với các đồng chí tình hình của thế hệ thanh niên già ở Việt Nam cách đây 16 năm về trước. Hãy lấy tôi làm ví dụ:

Về văn hoá: tôi chỉ học hết lớp tiểu học. Vì chế độ thực dân và phong kiến đã kìm hãm việc giáo dục. Chỉ có một số con em những nhà quyền thế và giàu có mới được học đến trung học và rất ít đến đại học. Dưới thời nô lệ Pháp, năm 1939 là năm nhiều học trò nhất ở xứ Đông Dương. Nhưng tổng số học trò của Việt Nam, Campuchia và Lào cộng lại cũng chỉ có 4 vạn học sinh tiểu học và trung học, 580 học sinh đại học. Còn 95% người dân Đông Dương là mù chữ.

Ngày nay, dưới chế độ Việt Nam dân chủ cộng hoà, chỉ ở miền Bắc đã có hơn 2 triệu 72 vạn học trò vỡ lòng, tiểu học và trung học, 13.600 học trò đại học và hơn 4.000 học tại các trường cao đẳng ở các nước anh em.

Về hiểu biết phổ thông: năm 17 tuổi, tôi mới thấy ngọn đèn điện lần đầu tiên, 29 tuổi mới nghe radio lần đầu tiên ...

Về chính trị: hồi đó, thanh niên nào nói đến những chữ bình đẳng, tự do, cách mạng, yêu nước - đều bị bọn thực dân và phong kiến coi là phạm tội và bị chúng xử tội, nhẹ là bắt bớ, giam cầm; nặng là tù đầy, bắn giết.

Tuy vậy, cách mạng Tháng Mười Nga vĩ đại đã soi đường cho chúng tôi. Chúng tôi đã không sợ thực dân và phong kiến, mà hăng hái hoạt động cách mạng và cuối cùng cách mạng đã thắng lợi.

Từ sau thế giới chiến tranh lần thứ hai, nhiều dân tộc bị áp bức ở châu Á, châu Phi và châu Mỹ latin đã thoát khỏi ách nô lệ của bọn thực dân đế quốc và thanh niên của các nước ấy đã được bình đẳng, tự do. Tuy vậy, trên thế giới vẫn còn nhiều thanh niên vẫn bị áp bức. Ví dụ: một nước tự xưng là giàu có nhất và "dân chủ" nhất thế giới như nước hoa kỳ, mà 10% thanh niên là thanh niên Mỹ da đen vẫn bị ngược đãi như nô lệ đời xưa.

¹² Hội nghị chuyên đề sinh viên quốc tế về "Vai trò các tổ chức sinh viên trong việc phát triển nền giáo dục dân tộc" họp từ ngày 29-8 đến 2-9-1961 tại Hà Nội. Hội nghị này do Hội liên hiệp sinh viên Việt Nam và Hội liên hiệp sinh viên Quốc tế tổ chức. Đại biểu của 37 tổ chức sinh viên ở 35 nước thuộc châu Á, Phi, Mỹ latin đã tới dự Hội nghị. Hội nghị đã nhất trí thông qua bản thông cáo nhấn mạnh sự cần thiết phải đấu tranh chống chủ nghĩa thực dân, chủ nghĩa đế quốc để xây dựng một nền giáo dục dân tộc và dân chủ; nêu lên nguyên tắc chủ yếu là phải phục vụ nhu cầu của nhân dân, đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội; giáo dục phải dựa trên cơ sở của lý tưởng hoà bình, dân chủ và tiến bộ xã hội, tình hữu nghị và quyền bình đẳng giữa các dân tộc.

Vì vậy cho nên thanh niên toàn thế giới cần phải đoàn kết nhau lại, tin tưởng vào khả năng đấu tranh của mình và hoà mình với công nhân và nông dân để đấu tranh tiêu diệt chủ nghĩa thực dân, chủ nghĩa đế quốc, trước hết là đế quốc Mỹ - một đế quốc hung ác nhất, đấu tranh để giữ gìn hòa bình thế giới, để thực hiện hợp tác anh em giữa tất cả các dân tộc để xây dựng đời sống hạnh phúc, vui tươi.

Một nhiệm vụ quan trọng nữa của thanh niên trí thức là phát triển giáo dục, trước hết là xoá nạn mù chữ. Theo con số của liên hợp quốc thì cuối năm ngoái số người mù chữ ở châu Phi là 80%, ở Haiti, châu Mỹ là 89%, ở Ấn Độ là 81%, v.v., đó là gia tài đen tối do thực dân, đế quốc để lại. Trong cuộc đấu tranh diệt giặc đói, quân chủ lực phải là thanh niên trí thức, dựa vào lực lượng to lớn của nhân dân.

Các đồng chí và các bạn thân mến,

Thời đại này là thời đại vẻ vang của thanh niên. Mà thanh niên phải là những đội xung phong trên các mặt trận chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật. Thanh niên đã thực hiện những điều mơ ước của loài người từ bao thế kỷ. Lần đầu tiên trong lịch sử, hai thanh niên Liên Xô là đồng chí Gagarin và Titốp đã thành công rực rỡ trong việc đưa hai con tàu vũ trụ chọc thủng bầu trời, bay quanh quả đất.

Thanh niên ngày nay cũng là thế hệ sung sướng nhất. Như trong bản dự án cương lĩnh của đại hội lần thứ XXII của Đảng cộng sản Liên Xô đã nói: ở Liên Xô thế hệ này sẽ sống dưới thế hệ cộng sản.

Đời sống hạnh phúc vui tươi của nhân dân và thanh niên Liên Xô chắc chắn sẽ là đời sống hạnh phúc vui tươi của nhân dân và thanh niên khắp thế giới, nếu nhân dân và thanh niên thế giới đều ra sức đoàn kết đấu tranh.

Tôi nói như vậy không phải vì tôi muốn tuyên truyền chủ nghĩa cộng sản đâu. Mà đó là những lời tâm sự của một người thanh niên già đã có một ít kinh nghiệm, thật thà bày tỏ với các bạn thanh niên yêu quý của tôi.

Cuối cùng tôi chúc hội nghị thành công tốt đẹp và nhờ các bạn đại biểu chuyển đến thanh niên khắp thế giới lời chào thân ái nhất của Bác Hồ.

Nói ngày 1-9-1961. Báo Nhân dân, số 2.721, ngày 2-9-1961

贈芳支體像 9

Chào B. thân ái chào các đại biểu.

Hơn qua, B. đợc báo Eryquốc, có 1 bài về bình ~~từ~~ văn
chương tự đó là cần:

"Nói ít mà ý nghĩa nhiều, hơn là nói nhiều mà ý nghĩa ít."

B. rất thân thưa. Vâng và ^{lại} nói nhg. điều cần nói thì các cô các chú đã nói, và đọc thư từ T.r. Đg. đata thêm ở Viên. Vâng B. chỉ nói ít thôi. B. chỉ nói: "B. rất yêu quý thành niên."

Nếu cần giải thích, rõ thêm, thì B. nói thêm thế này: B. rất yên mến th. mien.

- Vì th. miên là ng. tiếp ^{cm} sơ ^{hệ} cho thể th. miên già, tỷ thời là ng. phụ trách giữ gặt thể ^{cm} hệ th. miên tương lai - tức là các cháu như tỷ.

- Vì th. niên là ng. xung fg. trng cđ cuộc fah triển K.tế và văn hóa,
trg sự nghiệp x.giang c.n.x.h. Về nông nghiệp, ^{Bổ sung} "Kiến tướng"
làm thủy lợi, làm phân bón, bỏ đất hoang, c. tiến nũ cụ, v.v.
đều là th. niên. Về công nghiệp, trg fg. trao cái tiến kỹ thuật, nâng
cao sđ suất, th. niên cđ là ng. xung fg. Về văn hóa, trg cđ
việc xóa nạn mù chữ, bỏ tư vph, ^(Thị xã & tỉnh) th. niên cố gắng nhiều
và có cđ nhiên. Nhân đây, B. gửi lời khen ngợi rihq chân th. niên
giỏi và tươi sáng xung fg. Lớn miền núi rđ hương, và các
thầy giáo cô gao th. niên đang xung fg. đưa Văn hóa lên gáp
đ/bao. miền núi.

- Vì thế, miền ta lực lượng có bất kỳ họ nào, cô anh, và gần quân từ
về, đang hễ hai giờ giờ tiết bị từ an, bảo vệ Tổ quốc.

- Vì thế, mọi người khi đưa thuốc hiện khiêu: "Hầu cần, thuốc miền
(Tự mình ý việc) Cỏ, việc gì khó, thuốc miền làm!"

- Kí hiệu đầu tiên chính, phụ và thứ (2) 2 anh hùng L-xô, Gargarin và Titov
cơ - là th. miếu.

Ông Đại hội này đã nêu rõ mối nguy chính của thối nát
ta như: Đ. Kết chặt chẽ, ra sức học tập, f. dân h. thành
viết mưu kế hoạch 5 năm lần thứ 1 của Nhà nước, v. v.
Như thế là rất đúng. B. mong các chiến thực hiện cho
kịp được nhg tiến độ.

B. muốn nói thêm 1 điểm nữa. Cho nên ta có thể gọi to tho
 cớ là trách nhiệm lớn. Để làm tăng trách nhiệm, th. niên ta phải
 nâng cao tinh thần làm chủ ^{tập thể, đoàn kết} trong phạm vi nhân dân ^{đang đi lên} đạo đức c.m.
 Học tập, lao động, sinh hoạt theo đúng
 đạo đức của ^{th. niên} ~~đ. niên~~ x. h. c. n., ^{c. h.} ~~c. s. s.~~ Như vậy là
 th. niên ta góp phần xứng đáng vào sự nghiệp x. dựng thế giới
 c. n. x. h. ở miền Bắc làm nên kỷ nguyên mới để thực
 hiện h. bình đẳng nhất nước nhà.

Chúc Đ. hồi th. cõ tốt đẹp. Chúc
vả một con ở biệt chngiữ lữi thân ái của
Đg, ch. fũ và em B. đến ~~th~~ th. niõn cả mĩb
th.

11 1/2 years

20.12.61

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI TOÀN QUỐC LẦN THỨ II CỦA HỘI LIÊN HIỆP THANH NIÊN VIỆT NAM¹³

Bác thân ái chào các đại biểu,

Hôm qua, Bác đọc báo Trung Quốc, có một bài phê bình văn chương, trong đó có câu:

"Nói ít mà ý nghĩa nhiều, hơn là nói nhiều mà ý nghĩa ít".

Bác rất thấm thía. Và lại những điều cần nói thì các cô, các chú đã nói và đồng chí thủ tướng Phạm Văn Đồng đã thêm ý kiến. Vậy Bác chỉ nói ít thôi. Bác chỉ nói: Bác rất yêu quý thanh niên.

Nếu cần giải thích thì Bác nói thêm thế này: Bác rất yêu mến thanh niên.

- Vì thanh niên là người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách diu dắt thế hệ thanh niên tương lai - tức là các cháu nhi đồng.

- Vì thanh niên là người xung phong trong công cuộc phát triển kinh tế và văn hoá, trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Về nông nghiệp, số đông "kiện tướng" làm công tác thuỷ lợi, làm phân bón, vỡ đất hoang, cải tiến nông cụ, v.v. đều là thanh niên. Về công nghiệp, trong phong trào cải tiến kỹ thuật, nâng cao năng suất, thanh niên cũng là người xung phong. Về văn hoá, trong công việc xoá nạn mù chữ, bổ túc văn hoá, thi đua "hai tốt", thanh niên cố gắng nhiều và có công nhiều. nhân đây, Bác gửi lời khen ngợi những cháu thanh niên gái và trai đang xung phong lên miền núi vỡ hoang và các thầy giáo, cô giáo thanh niên đang xung phong đưa văn hoá lên giúp đồng bào miền núi.

- Vì thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ, đang hăng hái giữ gìn trật tự, trị an, bảo vệ tổ quốc.

- Vì trong mọi công việc, thanh niên thi đua thực hiện khẩu hiệu: "đâu cần, thanh niên có; việc gì khó, thanh niên làm".

Vì hai người đầu tiên chinh phục vũ trụ: hai anh hùng liên xô, đồng chí Gagarin, và đồng chí titốp cũng là thanh niên.

Đại hội này đã nêu rõ mấy nhiệm vụ chính của thanh niên ta như: đoàn kết chặt chẽ, ra sức học tập, phấn đấu hoàn thành vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ

¹³ Đại hội đại biểu toàn quốc Hội LHTN Việt Nam lần thứ II được tổ chức tháng 12/1961 tại Thủ đô Hà Nội. Đại hội đã hiệp thương chọn cử Ủy ban Trung ương Hội gồm 78 thanh niên do Giáo sư Phạm Huy Thông – Giám đốc trường Đại học sư phạm Hà Nội làm Chủ tịch Hội. Đại hội đã phát động thanh niên tích cực tham gia thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ nhất và ra sức ủng hộ cho cuộc đấu tranh của đồng bào và thanh niên miền Nam.

nhất của nhà nước, v.v.. như thế là rất đúng. bác mong các cháu thực hiện cho kỳ được những điều đó.

Bác muốn nói thêm một điểm nữa. Thanh niên ta có vinh dự to thì cũng có trách nhiệm lớn. để làm tròn trách nhiệm, thanh niên ta phải nâng cao tinh thần làm chủ tập thể, trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân, chớ phô trương hình thức, chớ kiêu ngạo tự mãn. phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là học tập, lao động, sinh hoạt theo đúng đạo đức của thanh niên xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa. Như vậy là thanh niên ta góp phần xứng đáng vào sự nghiệp xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội ở miền bắc làm nền tảng vững mạnh để thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà.

Chúc đại hội thành công tốt đẹp và nhờ các đại biểu chuyển lời chào thân ái của Đảng, Chính phủ và của Bác đến thanh niên cả nước ta.

Nói ngày 20-12-1961.

Báo Nhân dân, số 2830, ngày 21-12-1961.

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh lưu niệm với các đại biểu dự Đại hội toàn quốc lần thứ hai Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam, ngày 20/12/1961

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI TRƯỜNG THANH NIÊN LAO ĐỘNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA HOÀ BÌNH¹⁴

Bác và đồng chí Hà Huy Giáp là ủy viên trung ương Đảng, thứ trưởng Bộ Giáo dục, hôm nay đến đây thăm nhà trường, thăm các cháu học sinh và giáo viên, thăm đồng bào các dân tộc, bộ đội, dân quân và cán bộ trong tỉnh.

Trước khi đến trường, Bác đã nghe báo cáo về tình hình nhà trường. Đến đây, Bác đã nói chuyện với các đồng chí tỉnh uỷ và các đồng chí phụ trách nhà trường cho nên Bác chỉ nói tóm tắt mấy điểm:

1. Các cháu phải đoàn kết, đoàn kết giữa thầy giáo với thầy giáo, giữa thầy giáo với học trò, giữa học trò với học trò, giữa nhà trường, thầy giáo, học trò với đồng bào địa phương. Đoàn kết với đồng bào địa phương, phải tuỳ khả năng mà giúp đỡ những việc có thể giúp được, ví dụ giúp đỡ khi mùa màng, khi chống hạn.

2. Phải tôn trọng kỷ luật nhà trường. Kỷ luật Bác nói đây không phải ngày làm mấy giờ, mấy giờ ăn, mấy giờ nghỉ mà trước hết là kỷ luật lao động. Các cháu học xong sẽ là cán bộ nông thôn, cán bộ hợp tác xã, mà ở hợp tác xã vấn đề quan trọng là kỷ luật lao động.

3. Phải bàn bạc dân chủ. Có công việc gì, ban phụ trách trường bàn bạc với anh em, làm cho tư tưởng mọi người thông suốt, động viên mọi người cùng làm, chứ không nên ban phụ trách định kế hoạch rồi bắt mọi người làm. Ví dụ muốn nhận làm đoạn đường nào, ban phụ trách có kế hoạch rõ ràng đưa anh em bàn, xem có thêm bớt gì không rồi mới cùng nhau ra làm.

4. Về nghề phụ cũng nên chú ý. Ở đây có thể phát triển được một số nghề, ví dụ như nghề nuôi lợn.

5. Học tập phải thiết thực. Ví dụ các cháu đến đây chưa biết làm nhà, ban phụ trách trường nên chọn một số cháu học làm nhà để tự làm lấy được.

6. Điểm nữa, các cháu cần nghiên cứu nghị quyết trung ương lần thứ năm về nông nghiệp, nghị quyết trung ương lần thứ bảy về công nghiệp. Chúng ta đang xây dựng chủ nghĩa xã hội. Chủ nghĩa xã hội nhằm làm cho đời sống nhân dân ngày càng sung sướng, ăn no, mặc ấm, được học hành, ốm đau có thuốc.

Muốn ăn no, muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải chú trọng nông nghiệp. Vì không có ăn chẳng làm gì được, như tục ngữ có câu: “có thực mới vực được đạo”, cho nên chúng ta xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải chú trọng xây dựng nông nghiệp và công nghiệp. Trường này chú trọng nông nghiệp nhiều hơn công nghiệp. Hai

¹⁴ Trường Thanh niên lao động XHCN Hòa Bình nay là trường phổ thông dân tộc nội trú Hoà Bình được thành lập ngày 1/4/1958 trên cơ sở một công trường thanh niên vừa lao động, vừa học văn hóa. Trường ra đời trong bối cảnh cả nước đang đẩy mạnh công cuộc khôi phục kinh tế hàn gắn vết thương chiến tranh và bước đầu xây dựng kinh tế, văn hóa.

ng nghị quyết đều phải nghiên cứu nhưng cần chú trọng nhiều hơn nghị quyết trung ương lần thứ năm.

7. Trường này dạy cho thanh niên vừa học tập, vừa lao động, như vậy là rất tốt. Nên học những ngành nghề gì quan hệ trực tiếp đến sản xuất nông nghiệp, đến nông thôn. Trước đây lúc tuổi thanh niên, Bác hoạt động ở pháp, cũng vừa lao động, vừa học tập, nhưng lúc đó lao động là lao động nô lệ cho đế quốc. Bác phải làm thế để tự kiếm sống, nhưng vẫn dành thì giờ để học tập, ngày lao động, đêm học tập, chứ Bác không được đến trường học đâu. Vì vậy, Bác khuyên các cháu lao động tốt để trở thành người lao động xã hội chủ nghĩa.

8. Hiện nay ở nông thôn vấn đề quan trọng là cải tiến và nâng cao trình độ quản lý hợp tác xã để phát triển sản xuất. Nhà trường góp sức đào tạo bồi dưỡng thanh niên có khả năng ấy. Trong hợp tác xã, cải tiến cái gì, hiện nay có hợp tác xã làm rất tốt, có hợp tác xã làm còn kém.

Hợp tác xã nào mà ban quản trị hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, xã viên có tinh thần làm chủ thì hợp tác xã đó tốt. Còn hợp tác xã kém là hợp tác xã mà ban quản trị quan liêu mệnh lệnh, xã viên không thấy mình làm chủ. Vì vậy phải chú trọng làm sao cho ban quản trị tốt. Cũng ví như ở đây, nếu ban phụ trách có sáng kiến, có dân chủ thì trường tốt, nếu ban phụ trách lại quan liêu, mệnh lệnh, bót xén, trường sẽ không ra gì hết. vì vậy, để làm cho hợp tác xã tốt, việc chỉnh đốn ban quản trị là rất quan trọng.

Hôm nay có nhiều đồng chí bí thư chi bộ xã ở đây, Bác hỏi: nếu hợp tác xã không tiến lên được, thì ai phụ trách? Chi bộ phụ trách, trước hết là bí thư chi bộ phải phụ trách! Trung ương, tỉnh, huyện đều có

trách nhiệm, nhưng trực tiếp lãnh đạo nông thôn là chi bộ. Hợp tác xã tốt thì không cần hỏi cũng biết ngay chi bộ tốt, hợp tác xã kém không cần hỏi cũng biết ngay chi bộ kém; vì đảng ta là đảng lãnh đạo.

9. Miền Bắc ta đang xây dựng chủ nghĩa xã hội, nhưng có người chưa hiểu. Chủ nghĩa xã hội là làm sao cho nhân dân đủ ăn, đủ mặc, ngày càng sung sướng, ai nấy được đi học, ốm đau có thuốc, già không lao động được thì nghỉ, những phong tục tập quán không tốt dần dần được xoá bỏ (ví dụ: lấy vợ, lấy chồng sớm quá, cúng bái, liên hoan lu bù, lười biếng...). Tóm lại, xã hội ngày càng tiến, vật chất ngày càng tăng, tinh thần ngày càng tốt, đó là chủ nghĩa xã hội.

Ta càng xây dựng chủ nghĩa xã hội tốt, càng giúp cho đồng bào miền Nam mau đuổi bọn Mỹ - Diệm, thống nhất nước nhà. Ví dụ: tất cả các hợp tác xã sản xuất tốt, năng suất tăng, trước mỗi mẫu tây lúa được 2 tấn, thì nay phải 2 tấn 3, 2 tấn 4 hoặc nhiều hơn nữa, như thế là trực tiếp làm cho miền Bắc giàu mạnh, gián tiếp giúp cho đồng bào miền Nam đấu tranh chống Mỹ - Diệm, thống nhất nước

nhà. các cô, các chú, các cháu hiểu không? Vì vậy, cần thực hiện khẩu hiệu: "cần kiệm xây dựng hợp tác xã, cần kiệm xây dựng nước nhà, cần kiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội". Đồng bào tỉnh Hoà Bình có tiến bộ nhưng ngày công còn ít, giá trị ngày công còn thấp; còn cấy chay, đã cấy chay thì thu hoạch kém, như vậy chưa phải là cần. mà chay cũng còn, thế chưa phải là kiệm.

Bác nói ít thôi, các đồng chí phụ trách ở tỉnh, ở huyện, ở xã sẽ nói thêm với đồng bào và mong đồng bào thực hiện tốt. Nếu tiến bộ, Bác sẽ có giải thưởng và về thăm.

10. Một việc nữa, chúng ta xây dựng chủ nghĩa xã hội thì bọn Mỹ - Diệm không muốn cho chúng ta thành công. Chúng âm mưu phá hoại ta bằng nhiều cách. chúng còn bịa đặt tin đồn nhảm, phá hoại tinh thần nhân dân ta. Vì vậy toàn Đảng, toàn dân ta phải cảnh giác để đập tan âm mưu phá hoại của chúng. Cố nhiên bộ đội, công an, dân quân là lực lượng bảo vệ chính, là những cơ quan trực tiếp phụ trách. nhưng chỉ bộ đội, công an, dân quân thì chưa đủ. Phải dựa vào nhân dân, vì đông đảo nhân dân rất nhiều tai mắt, cho nên bộ đội, công an không những phải đoàn kết nội bộ, lại phải đoàn kết với nhân dân, dựa vào nhân dân, giáo dục nhân dân cảnh giác thì địch không làm gì được.

Để khuyến khích các cháu học sinh, các thầy giáo, Bác tặng 5 huy hiệu của Bác làm giải thưởng. các cô, các chú bình bầu xem ai làm tốt, thì được thưởng. Ngoài ra, Bác tặng nhà trường một tấm ảnh.

Đối với cán bộ: các cô, các chú có muốn được giải thưởng không? Bác và Chính phủ sẵn sàng, nhưng muốn được thưởng phải hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch nhà nước giao cho hợp tác xã, cụ thể là:

1) Thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm làm cho hợp tác xã tiến bộ.

2) Đóng thuế cho tốt, trả nợ, bán lương thực cho tốt. làm được như thế, tỉnh sẽ đề nghị lên bác thưởng, nhưng không tốt mà muốn thưởng thì không được.

Tỉnh ta có một trường và 6 huyện có 6 trường thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa. nhưng còn 2 huyện tại sao chưa có? Các huyện uỷ phải quan tâm lãnh đạo trường cho tốt. Các chi bộ và đồng bào các địa phương cần tuỳ theo khả năng mà giúp đỡ các trường hoạt động tốt.

Nói ngày 17-8-1962.

Tạp chí nghiên cứu Giáo dục, số 37, tháng 5-1975.

THANH NIÊN ANH HÙNG LÝ TỰ TRỌNG

Năm 1925, "Hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí" thành lập ở Quảng Châu. Mục đích của Hội là chuẩn bị điều kiện để tiến tới thành lập Đảng Cộng sản.

Hội đã quyết định bồi dưỡng một nhóm trẻ em làm hạt nhân cho phong trào nhi đồng cách mạng sau này. Lúc đó không thể đưa trẻ em trong nước ra. Hội bèn chọn lấy 10 em gái và trai, con Việt kiều ở Xiêm đưa đến Quảng Châu, trong số đó có em Trọng 11 tuổi.

Em tên thật là Lê Văn Trọng. Để giới thiệu các em vào trường tiểu học (thuộc Trường đại học Tôn Trung Sơn), đồng chí Lý Thụy nhận các em là họ hàng thân thích. Vì vậy em Trọng cũng như các em khác đều đổi thành họ Lý.

Để nuôi các em ăn học, một phần do đồng chí Lý Thụy phụ trách, một phần do các đồng chí Trung Quốc giúp đỡ. Các em không phải đi bán báo để lấy tiền nuôi mình, như có người đã nói sai¹⁵⁾.

Em Trọng thông minh, vui tính, siêng học, siêng làm; vóc người thấp nhỏ nhưng cứng cáp. Cho nên anh em quen gọi là "Trọng con".

Năm 1927, bọn Quốc dân Đảng phản lại cách mạng, khủng bố những người cộng sản một cách rất dã man. Trường Tôn Trung Sơn bị đóng cửa. Nhiều sinh viên gái và trai bị bắt, bị giết. Các đồng chí Việt Nam người thì phải trốn khỏi Quảng Châu, người thì rút vào bí mật, người thì bị bắt bỏ tù. Kỷ luật trại giam rất ngặt. Chúng cấm không cho bà con các chính trị phạm vào thăm.

"Trọng con" lân la làm quen với những người gác ngục, rồi tìm cách vào thăm các đồng chí Việt Nam và đặt được mối liên lạc bí mật. Thế là em Trọng bắt đầu hoạt động cách mạng.

Em không hề bị bắt ở Quảng Châu¹⁶⁾.

Ba năm sau, "Hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí" bí mật rời đến Hương Cảng. Lý Tự Trọng làm việc liên lạc bí mật với anh em thủy thủ trên các tàu từ Hương Cảng đi Thượng Hải, Sài Gòn và đi Pháp.

Ít lâu sau, Trọng được phái về Sài Gòn, vẫn làm việc liên lạc bí mật. Lúc đó đoàn thể nghèo túng, thường thường Trọng phải làm công ở bến tàu để tự nuôi mình.

Năm 1930, Hội nghị Trung ương lần thứ nhất của Đảng ta quyết định tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản. Lúc đó đồng chí Trọng 16 tuổi, là người vào Đoàn đầu tiên mà cũng là người đầu tiên được giao nhiệm vụ tuyên truyền và tổ chức cho Đoàn.

¹⁵⁾ Trong sách *Những người sống mãi chép sai (TG)*.

¹⁶⁾ Trong sách *Những người sống mãi chép sai (TG)*.

Trong hoàn cảnh bí mật mà vừa phụ trách việc giao thông liên lạc của Đảng, vừa tuyên truyền tổ chức cho Đoàn, vừa lao động để tự nuôi mình - thật là gian nan! Nhưng đồng chí Trọng luôn luôn vui vẻ và làm tốt mọi việc.

Năm 1931, nhân ngày kỷ niệm Yên Bái khởi nghĩa²⁸, Đảng cử một số cán bộ đi tuyên truyền chớp nhoáng. Một đồng chí cán bộ đến diễn thuyết ở sân đá bóng Sài Gòn. Đồng chí Trọng thì phụ trách bảo vệ đồng chí cán bộ ấy. Khi đồng chí cán bộ bắt đầu nói chuyện với quần chúng thì bọn ma tà ập đến, dẫn đầu chúng là một tên mật thám Tây. Để cho người cán bộ chạy thoát, đồng chí Trọng bắn chết tên chó săn Tây. Nhưng đồng chí Trọng lại bị bắt. Hôm đó là mùng 8 tháng 2 năm 1931.

Sau mấy trận bị bọn Pháp tra tấn cực kỳ dã man, đồng chí Trọng chết đi sống lại nhưng không khai một lời mà chỉ hô những khẩu hiệu cách mạng.

Để chúng khỏi tra tấn mãi, đồng chí Trọng cắn cho lưỡi súng phò lên.

Trong quyển *Đông Dương kêu cứu* nêu những tội ác của thực dân Pháp, bà Viôlít (một ký giả Pháp nổi tiếng) đã viết chuyện về đồng chí Trọng đại ý như sau:

Khi dẫn bà đến thăm đồng chí Trọng ở xà lim những người bị án tử hình, người Pháp gác ngục ngậm ngùi nói với bà rằng: Y không khỏi kính trọng dân tộc Việt Nam vì đã có những người con oanh liệt như Trọng. Y không khỏi xấu hổ cho người Pháp tự xưng là văn minh mà đã tra tấn dã man một thanh niên như Trọng. Làm một người cha, y không nén nổi lòng thương xót một người bằng lứa con mình như Trọng...

Sau gần 10 tháng vô cùng đau khổ, ngày 21 tháng 11 năm 1931, Lý Tự Trọng, người thanh niên anh hùng 17 tuổi, bị lũ thực dân Pháp đưa lên máy chém! Để tỏ lòng thương tiếc đồng chí Trọng, luôn mấy hôm, anh em trong ngục đã tuyệt thực và hô vang khẩu hiệu chống thực dân Pháp.

Đồng chí Lý Tự Trọng đã nêu gương chân chính cách mạng cho chúng ta noi theo. Ngày nay, được Đảng giáo dục, có Đoàn dắt dìu, thanh niên chúng ta phải xung phong gương mẫu trong đạo đức, trong sinh hoạt, trong học tập, trong lao động; phải thực hiện khẩu hiệu "Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên".

Như thế, chúng ta mới xứng đáng là thế hệ thanh niên xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa vẻ vang.

Chiến Sĩ

Báo *Nhân dân*, số 3649,
ngày 26-3-1964.

1925
 1914
 11

Nhận gút chấu ^{Kỷ niệm} ngày thành lập
 Đoàn Thanh niên Lao động

Tham niên anh hùng lý tử Giang

[illegible]

[illegible]

Định kỳ Bg, tự th. miễn anh hùng 17 tuổi.

Sau gần 10 thí vô cùng đau khổ, ngày 21.11.31, về lại
địa li hủ thân gần Faf ở nhà ông em. Để từ lòng nhớ tiếc đặc biệt,
^(không thể miêu tả được)
chỗ này rất thuyệt thục và hồ vãng nhiều hơn chỗ
khác gần Faf.

Hùng gần đây
Đ/c Lý bị họ đã sợ hãi, bắt giữ và giam; ta nên giúp
ch. chửi c.m. cho họ ta sợ theo.

Ngày nay, thành miếu chử ta có độ 300 gác, có đàn
zơ zai, th. miếu chử ta tại vùng lỵ trường mẫu tự
sine hoạt, tự học tập, tự lao động, tự thiêu huân
khân miếu "Đân côn, thành miếu c. Đân khi, có th. miếu".
Lớn như thế, th. miếu chử ta ^{hình} cũng độ 100 gác
hệ th. miếu x. h. c. n. và c. s. c. n. vô rang.

(1) Đại ý như vậy, Kệ lục ở giữa văn.

BÀI NÓI TẠI LỄ KỶ NIỆM LẦN THỨ 35 NGÀY THÀNH LẬP ĐOÀN THANH NIÊN LAO ĐỘNG VIỆT NAM

Các cháu thanh niên yêu quý,

Nhân lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày đoàn thanh niên lao động Việt Nam chính thức thành lập, Bác thân ái chúc mừng tất cả các cháu đoàn viên và thanh niên cả nước.

Bác đặc biệt gửi lời thân ái khen ngợi các cháu thanh niên và nhi đồng miền Nam đang cùng toàn thể đồng bào anh dũng chiến đấu và ngày càng giành được nhiều thắng lợi vẻ vang.

Vì sao Bác nói đoàn chính thức 35 tuổi? Vì khi nói đến lịch sử của đoàn, chúng ta nên đi ngược lên đến năm 1925.

Năm 1925, Hội Việt Nam thanh niên Cách mạng đồng chí thành lập, nhằm chuẩn bị điều kiện để tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam. Ngay sau khi thành lập, hội đã lo đến việc tổ chức và lãnh đạo đoàn thể riêng của thanh niên cách mạng. Hội đã chọn tám em Việt kiều ở Xiêm đưa sang Quảng Châu để bồi dưỡng thành hạt nhân của đoàn thanh niên sau này. Trong số các em đó có Lý Tự Trọng, về sau là đoàn viên đầu tiên của đoàn thanh niên cộng sản nước ta, cũng là người cộng sản đã oanh liệt đấu tranh đến hơi thở cuối cùng cho đảng cho sự nghiệp cách mạng.

Từ đó đến nay, có nhiều đoàn viên thanh niên đã noi gương chói lọi của Lý Tự Trọng, đã dũng cảm hy sinh vì Tổ quốc, vì nhân dân, vì chủ nghĩa cộng sản. Như các liệt sĩ Võ Thị Sáu, Nguyễn Văn Trỗi, Nguyễn Viết Xuân và nhiều liệt sĩ khác.

Chúng ta có những thanh niên gan dạ, trung thành như Trần Thị Lý bị địch đánh khảo chết đi sống lại bao nhiêu lần. Như Nguyễn Thị Châu suốt 1.300 ngày bị địch dùng cực hình tra tấn. Nhưng các cháu ấy kiên quyết không khuất phục kẻ thù, một lòng một dạ trung thành với đảng.

Trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp trước đây, chúng ta có nhiều thanh niên anh hùng như Nguyễn Thị Chiên, La Văn Cầu v.v.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước hiện nay đã trưởng thành nhiều anh hùng thanh niên. Như Tạ Thị Kiều, tay không mà cướp được đồn giặc. Bùi Minh Kỳ, 20 tuổi, trong bốn trận đã tiêu diệt 46 tên lính Mỹ và lính Pắc Chung Hy. Trương Văn Hoà, 24 tuổi, trong bốn tháng đã tiêu diệt 78 tên xâm lược Mỹ và 76 tên nguỵ. Nguyễn Văn Điền, 22 tuổi, dù bị thương nặng, không chịu rời mâm pháo, tự lấy tay nhét ruột vào bụng, vẫn tiếp tục chiến đấu, quyết tâm hạ máy bay Mỹ, v.v..

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

Chúng ta có những anh hùng tập thể, như bộ đội Cồn Cỏ vẻ vang, như tổ giao thông Trần Thị Lý gồm 16 thanh niên gái.

Trong mọi ngành hoạt động: sản xuất, chiến đấu, học tập và phong trào "ba sẵn sàng" đều có rất nhiều cháu thanh niên và tổ thanh niên rất tốt, đáng quý, đáng khen.

Trên đây, Bác chỉ có thể nêu vài kiểu mẫu.

Đoàn thanh niên là cánh tay và đội hậu bị của Đảng, là người phụ trách dắt dìu các cháu nhi đồng. Nhân dịp này, Bác cũng muốn khen ngợi nhi đồng nước ta rất ngoan, rất tốt.

Riêng ở miền Bắc đã có 42 vạn "cháu ngoan Bác Hồ" thi đua làm "nghìn việc tốt".

Trong số đó, có hơn 650 cháu học giỏi toàn diện, đã được giải thưởng của Bác trong năm học 1964 - 1965. Có hơn 100 cháu được thưởng liền trong hai năm và mấy cháu được thưởng liền trong ba năm.

Có 322 cháu vì có những cử chỉ tốt đẹp mà đã được thưởng huy hiệu của Bác. Ví dụ:

Cháu Nguyễn Thị Tứ, 13 tuổi, đã cống bạn đi học suốt ba năm.

Cháu Đặng Văn Kiên, bảy tuổi, đã cứu hai bạn khỏi chết đuối.

Cháu Nguyễn Trọng Thề, sáu tuổi, nhiều lần nhặt được của rơi đến đưa trả lại.v.v..

Nhờ Đảng giáo dục và nhờ đoàn giúp đỡ, thanh niên và nhi đồng ta đều thấm nhuần sâu sắc tinh thần yêu nước và đạo đức cách mạng. Vì vậy Bác rất vui lòng.

Đối với thanh niên, Bác đã nhắc nhủ năm điểm. Đối với nhi đồng, Bác cũng dặn dò năm điều. Chắc rằng các cháu đang cố gắng thi đua thực hiện những điều đó.

Ở đây Bác chỉ nhấn mạnh vài ý kiến như sau:

Thanh niên ta có cố gắng, có tiến bộ và có nhiều thành tích. Nhưng chớ vì thế mà tự cao, tự đại; phải khiêm tốn, phải luôn luôn cố gắng hơn nữa, vượt mọi khó khăn, để giành lấy thành tích nhiều hơn và to lớn hơn.

Cần phải: nâng cao chí khí anh hùng cách mạng; nắm vững khoa học, kỹ thuật; ra sức học tập và sáng tạo; thực hiện cần cù và tiết kiệm; đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ không ngừng. Cần phát triển đoàn hơn nữa, nhưng phải chọn lọc cẩn thận, trọng chất lượng hơn số lượng. nói tóm lại, luôn luôn làm đúng những lời dạy bảo của Đảng.

Các cháu yêu quý,

Bác Hồ với thanh niên, thanh niên với Bác Hồ

Là người theo dõi tổ chức thanh niên từ bước đầu hiểm hoi chỉ có tám cháu, ngày nay trông thấy có hàng triệu đoàn viên thanh niên, hàng triệu cháu bé nhi đồng, phát triển mon morn như hoa nở mùa xuân. Với một thế hệ thanh niên hăng hái và kiên cường, chúng ta nhất định thành công trong sự nghiệp bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Vì vậy, Bác rất tự hào, sung sướng và thấy như mình trẻ lại, thấy tương lai của dân tộc ta vô cùng vững chắc và vẻ vang.

Trong công cuộc chống Mỹ, cứu nước, tuy chúng ta còn gặp nhiều gian khổ, khó khăn, nhưng cả nước ta đoàn kết nhất trí, thanh niên ta dũng cảm tiến lên, toàn dân, toàn quân kiên quyết chiến đấu, lại có các nước anh em và nhân dân thế giới đồng tình và ủng hộ, cho nên Mỹ nhất định thua, ta nhất định thắng.

Đảng lao động Việt Nam muôn năm.

Đoàn thanh niên lao động Việt Nam muôn năm!

Nói ngày 25-3-1966
Báo nhân dân, số 4372, ngày 26-3-1966.

Các cháu th. niên yêu quý,
Nhân ngày kỷ niệm Đoàn th. n. l. đ. V. N. chào mừng thành
lập 35 năm, B. thân ái chúc mừng tất cả các cháu đang
vừa và thanh niên cả nước.
Bác đã bắt đầu lời khuyên ai khuyến người các cháu th. niên,
và nên đóng miền Nam tự công toàn thể đ. b. cũn cùng
chiến đấu và ngay cùng lòng tự nhiên họ - lời và...
~~Các cháu th. niên yêu quý. Hồi xưa Đoàn V. lập B. một đoàn chiến~~
~~thực 35 tuổi? Vì khi mới lập ra của Đoàn, th. niên th. niên~~
~~5 năm, lại gọi là th. niên - vì rằng~~ đi ngược lên
năm 1925, Hội th. niên C. M. đ/c thành lập, nhóm chuẩn bị
đ. Kiên đề tổ chức đó C. Ngay sau khi thành lập, Hội
đã lo đến việc tổ chức. Về lĩnh vực th. niên th. niên th. niên
đã chọn 8 em Việt kiều ở Tiêm đưa sang g. châu để bồi
dưỡng thành lập Đoàn th. niên sau này. Trong số các
em đó có lý tử Trọng, về sau là toàn viên lãnh đạo của
Đoàn th. niên C. S. V. N., gần đây. Có đã oanh liệt đấu
tranh đòi hỏi trở lại cũng cho Đảng, cho sự nghiệp C. M.
Tài đó đến nay, đã có nhiều đoàn viên th. niên đã trở lại
lý tử Trọng, đã góp công hy sinh để Tổ quốc, vì nhân
giống, vì chủ nghĩa C. Như liệt sĩ Võ Thị Sáu, Ngô văn
Trôi, Ng. Văn Xuân, và nhiều liệt sĩ khác đã sống oanh
liệt chết vì dân tộc.
Chỉ ta có một thanh niên gan dạ trung thành như Trôi thị
kỳ, bị địch tra tấn khảo sát và sắp lại bao nhiêu lần.
Như ng. th. Châu xuất 1300 ngày bị đánh gông cùm
hình tha tởn. Nhờ các anh chị quyết hy sinh không phục
kẻ thù, kiên quyết trung thành với Đảng.
Ông cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, chỉ ta có nhiều th. niên
am hùng như Ngô thị Chiên, Lê Văn, Lưu v.
Ông cuộc chống Mỹ, còn một hiện nay đã trưởng thành nên
các đồng chí th. niên. Như tá tá tiên, tá tá tiên, tá tá tiên,
còn tá tá tiên Bui minh kỳ, 20 tuổi, tá tá tiên đã tham
giết 46 tên lính Mỹ và lính Bạch sáng Mỹ.
Trương Văn Hòa, 24 tuổi, tá tá tiên đã giết 76 lính mỹ
và 78 tên xâm lược Mỹ.

[illegible]

Các chân gôn gôn.

Các chiến lược quân.
Là ngy. Theo ngy ffg thất th. niên tá bảoc đôn biếm hơi
chứ mới có 8 chiến, ngày nay tị thấy có hữ trĩa
đoan vãn th. niên, hàng trĩa chiến bị nhĩ đống,
fat đũa mơn mơn như rặng hoa ^{mở} xuân uai xuân. B. rất
tự hào, rất sung sướng, và thấy như mình trẻ lại, thấy
tuổi hai em nhỏ hơn tác và cùng ^{trẻ trung} trẻ trung.
Trig công của chúng Mỹ, còn nước, tay chọ ta còn gặp
gan khổ khổ khốn. Khi cả nước ta đông đảo
dang đoàn kết nhất trí, thì niên tá gong tâm tiến lên,
lại có nhữg các nước anh em và nhữg thể y
gũ tiê và ủng hộ. Cho nên thật nhữg diên thục. Ta
nhất định thắng.

Đoàn L. Đ. V. N. muôn năm!

Đảm th. n. 4 V. N. Mười năm

PHẦN II

NHỮNG CÂU CHUYỆN VỀ BÁC HỒ VỚI THANH NIÊN

Sự quan tâm, tình cảm và những lời dẫn dắt của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với thanh niên không chỉ được thể hiện thông qua những bài nói, bài viết của Người, mà gần gũi hơn, thiết thực hơn, những lời căn dặn ấy còn được thể hiện một cách vô cùng sinh động trong những mẫu chuyện dung dị, đời thường được các thế hệ thanh niên có may mắn tiếp xúc, làm việc với Bác Hồ ghi lại.

Các câu chuyện ngắn gọn, súc tích được chọn lọc đã phản ánh một cách chân thực sự quan tâm, tình cảm yêu thương triu mến, phong cách ứng xử linh hoạt, có tình có lý của Chủ tịch Hồ Chí Minh với mọi người đặc biệt là sự quan tâm mà Người dành cho thế hệ thanh niên, cũng như sự trân trọng, kính yêu vô hạn của các thế hệ thanh niên Việt Nam với người Cha già của dân tộc.

Đặc biệt, thông qua những câu chuyện tưởng chừng vô cùng giản dị và đời thường ấy, là những lời căn dặn sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh với thanh niên, với nhân dân từ những điều nhỏ nhất như ăn, ở đến lối sống, phong cách, ý chí, ý thức học tập. Mỗi thanh niên Việt Nam, tùy theo trình độ và nghề nghiệp, đều có thể tự rút ra được từ những câu chuyện này một hoặc nhiều bài học cho bản thân về lý tưởng và đạo đức làm người, để từ đó có được một phương hướng phấn đấu đúng đắn, ý thức tu dưỡng bản thân không ngừng tiến bộ, góp sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân, trở thành những con người “vừa hồng, vừa chuyên”, xứng đáng là những chủ nhân tương lai của nước nhà.

BÀI THƠ NỔI TIẾNG CỦA BÁC HỒ CĂN DẶN THANH NIÊN

Đội Thanh niên xung phong công tác Trung ương đầu tiên thành lập ngày 15/7/1950 theo chỉ thị của Trung ương Đảng và Hồ Chủ tịch. Sau khi phục vụ chiến dịch Biên giới, Đội được giao nhiệm vụ bảo vệ tuyến đường quan trọng: Cao Bằng - Bắc Kạn - Thái Nguyên.

Đội đã tổ chức thành nhiều Liên phân đội rải quân dọc tuyến đường và nhận nhiệm vụ bám trụ những nơi hiểm yếu. Liên phân đội thanh niên xung phong 321 của chúng tôi được nhận trọng trách bảo vệ cầu Nà Cù (thuộc huyện Bạch Thông, tỉnh Bắc Kạn), nằm trên tuyến đường từ thị xã Bắc Kạn đi Cao Bằng. Cầu Nà Cù lúc này không những đã trở thành mục tiêu ném bom bắn phá của máy bay địch, mà còn có nguy cơ bị nước lũ cuốn trôi.

Trung tuần tháng 9 năm 1950, chúng tôi được tin báo có đồng chí Trần Đăng Ninh, Chủ nhiệm Tổng cục Cung cấp (nay là Tổng cục Hậu cần) sẽ đến thăm đơn vị. Đêm hôm đó, chúng tôi tổ chức lửa trại trong rừng Nà Tu để đón khách. Vừa trông thấy ánh đèn pin thấp thoáng từ ngoài cửa rừng đi vào, đoán là khách đã đến, tôi cho anh chị em vỗ tay hoan hô: “Hoan hô đồng chí Trần Đăng Ninh”. Khách vào tới nơi, định thần nhìn lại, tất cả chúng tôi đều sững sờ trước niềm vinh hạnh phúc thật bất ngờ: Bác Hồ đến thăm. Hàng ngũ của chúng tôi trở nên xáo động..., nhưng do việc giữ bí mật đã ăn sâu vào ý thức từng người nên trong hàng ngũ cũng chỉ truyền đi những tiếng reo khe khẽ: “Bác Hồ! Bác Hồ!”. Rõ ràng Bác đang ở trước mắt mà chúng tôi cứ ngỡ như một giấc chiêm bao! Bác vẫn giản dị với bộ quần áo bà ba màu nâu, chiếc khăn quàng cổ che kín cả chòm râu. Đi bên cạnh Bác là đồng chí Trần Đăng Ninh.

Bác tươi cười nhìn chúng tôi và giơ tay ra hiệu:

- Các cháu ngồi cả xuống.

Chúng tôi đều răm rắp nghe theo lời Bác, im lặng ngồi xuống.

Những câu đầu tiên Bác hỏi chúng tôi là những lời hỏi thăm ân cần về tình hình đời sống của đơn vị.

Bác hỏi:

- Các cháu ăn uống có đủ no không?

- Thừa Bác có ạ!

- Các cháu có đủ muối ăn không?

- Thừa Bác đủ ạ!

- Quần áo, chăn màn, thuốc phòng bệnh chữa bệnh có đủ không?

- Thừa Bác đủ ạ!

Qua nụ cười hiền hậu trên nét mặt của Bác, chúng tôi thấy Bác biết thừa là chúng tôi nói dối để Bác vui lòng. Bác đã được đồng chí Chủ nhiệm Tổng cục Cung cấp báo cáo đầy đủ về chế độ cấp phát lương thực, thuốc men, quân trang cho thanh niên xung phong còn thiếu thốn. Bác lại hỏi:

- Các cháu có biết Đảng Lao động Việt Nam không?

- Thừa Bác có ạ!

- Sau đó Bác lại hỏi tiếp:

- Đảng Lao động Việt Nam với Đảng Cộng sản Đông Dương khác nhau ở điểm nào?

Một số người trong chúng tôi được Bác kiểm tra trực tiếp toát mồ hôi, nên trả lời rất lúng túng.

Sau đó bằng những câu ngắn gọn, Bác đã truyền đạt tinh thần Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ II vừa mới họp về việc đổi tên Đảng Cộng sản Đông Dương thành Đảng Lao động Việt Nam. Tiếp đó Bác nhắc nhở:

- Lần sau cái gì không biết các cháu phải nói không biết, không biết mà nói biết là giấu dốt.

Rồi Bác đột ngột hỏi tiếp:

- Đào núi có khó không?

Chúng tôi ai cũng dè dặt không dám trả lời ào ào như trước nữa. Thế là người trả lời: khó, người sợ nói khó bị cho là tư tưởng ngại khó nên trả lời không khó.

Trả lời xong mà cứ nơm nớp sợ Bác hỏi thêm. Bác chưa kết luận mà hỏi thêm chúng tôi:

- Có ai dám đào núi không?

Và chỉ định một đội viên gái ngồi ngay trước mặt Bác, đồng chí này mạnh dạn đứng lên thưa:

- Thưa Bác có ạ! Thanh niên xung phong chúng cháu ngày ngày vẫn đang đào núi để đảm bảo giao thông đấy ạ! (Hồi bấy giờ chúng tôi đào núi bằng cuốc, xẻng, không được cơ giới hoá như bây giờ). Nghe xong, Bác cười:

- Đào núi không khó là không đúng, nhưng khó mà con người vẫn dám làm và làm được. Chỉ cần cái gì?

Chúng tôi đã bình tĩnh, lấy lại được tinh thần và mạnh dạn hẳn lên, thi nhau giơ tay lên phát biểu, có người trả lời “cần quyết tâm cao” có người “cần kiên gan bền chí”, “cần vượt khó vượt khổ”, có người “cần xung phong dũng cảm”, toàn là những khẩu hiệu hành động của thanh niên xung phong chúng tôi hồi đó.

Bác động viên chúng tôi:

- Các cháu trả lời đều đúng cả: Tóm lại việc gì khó mấy cũng làm được, chỉ cần quyết chí. Tục ngữ ta có câu: “Có công mài sắt, có ngày lên kim”. Để ghi nhớ buổi nói chuyện của Bác cháu ta hôm nay, Bác tặng các cháu mấy câu thơ:

Không có việc gì khó

Chỉ sợ lòng không bền

Đào núi và lấp biển

Quyết chí ắt làm nên.

Đọc xong mỗi câu thơ, Bác lại bảo chúng tôi đồng thanh nhắc lại. Cuối cùng Bác chỉ định nhắc lại cả bài thơ cho tất cả đơn vị nghe. Thật may mắn, tôi đã nhắc trôi chảy không sai chữ nào.

Giữa rừng đêm khuya, dưới ánh lửa bập bùng, Bác cùng chúng tôi hoà nhịp theo bài ca “Nhạc tuổi xanh”. Chúng tôi hát hào hứng, say mê. Đến khi bài hát được hát lại lần thứ hai, nhìn lại thì không thấy Bác đâu nữa! Bác xuất hiện và ra đi như một ông tiên trong chuyện cổ tích huyền thoại. Đám thanh niên chúng tôi ngẩn ngơ nuối tiếc hồi lâu.

Bài thơ nổi tiếng của Bác Hồ căn dặn thanh niên được ra đời như thế đó. Rất mộc mạc, giản dị nhưng lại vô cùng sâu sắc. Bài thơ là nguồn cổ vũ, động viên lớp lớp thanh niên xung phong chúng tôi lao vào cuộc kháng chiến và kiến quốc. Sau này mỗi khi gặp khó khăn, hình ảnh của Bác Hồ và bốn câu thơ của Bác lại được tái hiện trong lòng chúng tôi, tiếp cho chúng tôi thêm sức mạnh để vượt qua.

ĐÔI DÉP CỦA BÁC

Đôi dép của Bác “ra đời” vào năm 1947, được “chế tạo” từ một chiếc lốp ô tô quân sự của thực dân Pháp bị bộ đội ta phục kích tại Việt Bắc. Đôi dép đo cắt không dày lắm, quai trước to bản, quai sau nhỏ rất vừa chân Bác. Trên đường công tác, Bác nói vui với anh em cán bộ đi cùng

Đôi dép của Bác “ra đời” vào năm 1947, được “chế tạo” từ một chiếc lốp ô tô quân sự của thực dân Pháp bị bộ đội ta phục kích tại Việt Bắc. Đôi dép đo cắt không dày lắm, quai trước to bản, quai sau nhỏ rất vừa chân Bác. Trên đường công tác, Bác nói vui với anh em cán bộ đi cùng:

- Đây là đôi hài vạn dặm trong truyện cổ tích ngày xưa... Đôi hài thần đất, đi đến đâu mà chẳng được.

Chẳng những khi “hành quân” mà cả mùa đông, Bác đi thêm đôi tất cho ấm chân, tiếp khách trong nước, khách quốc tế vẫn thường thấy Bác đi đôi dép ấy.

Gặp suối hoặc trời mưa trơn, bùn nước vào dép khó đi, Bác tụt dép xách tay. Đi thăm bà con nông dân, sỏi chân trên các cánh đồng đang cấy, đang vụ gặt, Bác lại xắn quần cao lội ruộng, tay xách hoặc nách kẹp đôi dép...

Mười một năm rồi vẫn đôi dép ấy... Các đồng chí cảnh vệ cũng đã đôi ba lần “xin” Bác đổi dép nhưng Bác bảo “vẫn còn đi được”.

Cho đến lần đi thăm Ấn Độ, khi Bác lên máy bay, ngồi trong buồng riêng thì anh em lập mẹo giấu dép đi, để sẵn một đôi giày mới... Máy bay hạ cánh xuống Niu Đê-li. Bác tìm dép. Anh em thưa:

- Có lẽ đã cất xuống khoang hàng của máy bay rồi, thưa Bác...

Bác ôn tồn nói:

- Bác biết các chú cất dép của Bác đi chứ gì. Nước ta còn chưa được độc lập hoàn toàn. Nhân dân ta còn khó khăn. Bác đi dép cao su nhưng bên trong lại có đôi tất mới thế là đủ lắm mà vẫn lịch sự...

Thế là các ông “tham mưu con” phải trả lại dép để Bác đi vì dưới đất chủ nhà đang nóng lòng chờ đợi... Trong suốt thời gian ở Ấn Độ, các chính khách, nhà báo, quay phim, chụp ảnh lại rất quan tâm đến đôi dép của Bác.

Họ cúi xuống sờ nắn quai dép, thi nhau bấm máy từ nhiều góc độ, ghi ghi chép chép... làm anh em cảnh vệ lại phải một phen xem chừng và bảo vệ “đôi hài thần kỳ” ấy. Năm 1960, Bác đến thăm một đơn vị Hải quân nhân dân Việt Nam. Vẫn đôi dép “thanh niên ấy”, Bác đi thăm nơi ăn, chốn ở, trại chăn nuôi của đơn vị. Cán bộ và chiến sĩ rồng rắn kéo theo, ai cũng muốn chen chân, vượt lên để được gần Bác, Bác vui cười nắm tay chiến sĩ này, vỗ vai chiến sĩ khác. Bỗng Bác đứng lại:

- Thôi, các cháu giẫm làm tụt quai dép của Bác rồi...

Nghe Bác nói, tất cả dừng lại cúi xuống yên lặng nhìn đôi dép rồi lại ồn ào lên:

- Thưa Bác, cháu, cháu có “rút dép” đây...

Nhao nhác, ầm ĩ như thế, nhưng đồng chí cảnh vệ chỉ đứng cười vì biết đôi dép của Bác đã phải đóng đinh rồi, có “rút” cũng vô ích...

Bác “lẹp xẹp” lết đôi dép đến gốc cây, một tay vịn vào cây, một chân co lên tháo dép ra, “thách thức”:

- Đây! Cháu nào giỏi thì chữa hộ dép cho Bác...

Một anh nhanh tay giành lấy chiếc dép, giơ lên nhưng ngớ ra, lúng túng. Anh bên cạnh liếc thấy, “vượt vây” chạy biến...

Bác phải giục:

- Ở kia, ngắm mãi thế, nhanh lên cho Bác còn đi chứ. Anh chiến sĩ lúc nãy chạy đi đã trở lại với chiếc búa con, mấy cái đinh:

- Tôi, để tôi sửa dép...

Mọi người giãn ra. Phút chốc, chiếc dép đã được chữa xong. Những chiến sĩ không được may mắn chữa dép phàn nàn:

- Tại dép của Bác cũ quá, Thưa Bác, Bác thay dép đi ạ...

Bác nhìn các chiến sĩ nói:

- Các cháu nói đúng... nhưng chỉ đúng có một phần... Đôi dép của Bác cũ nhưng nó chỉ mới tụt quai. Cháu đã chữa lại chắc chắn cho Bác thế này thì còn “thọ” lắm! Mua đôi dép khác chẳng đáng là bao, nhưng khi chưa cần thiết cũng chưa nên. Ta phải tiết kiệm vì đất nước ta còn nghèo...

SỰ PHÂN CÔNG

- Các cô, các chú nhiều người có đồng hồ ở đây chứ? - Thưa Bác, có ạ! - Các cô, các chú có thấy trên mặt đồng hồ kim giây chạy nhúc nhích suốt ngày đêm, kim phút di chuyển hơi chậm, kim giờ thì rề rề chuyển chỗ, chữ số nằm yên, cái máy nằm trong vỏ đồng hồ, có đúng thế không? - Dạ, đúng ạ!

- Đó là sự phân công của bộ máy cái đồng hồ. Nếu giả sử các bộ phận ấy xin thay đổi, cái kim giây nói: "Tôi chạy thế này thì mệt quá, cho tôi chạy chậm lại hoặc nghỉ ít lâu". Mặt số kêu lên: "Đứng mãi một chỗ chán quá, cho tôi chạy như kim giây". Bộ máy tại nói: "Tôi làm nhiều việc mà chả ai biết đến, cho tôi làm mặt số". Các cô, các chú thử nghĩ xem, nếu ta để các bộ phận đồng hồ làm theo ý muốn riêng của mình thì sẽ thế nào? Cả lớp vang lên tiếng cười. Có đồng chí nói: - Thưa Bác, như vậy không còn là đồng hồ nữa ạ ! - Trong công tác cách mạng cũng như vậy, tùy theo trình độ và yêu cầu mà Đảng và nhân dân giao nhiệm vụ. Ví dụ: Bác được Đảng và nhân dân giao nhiệm vụ làm Chủ tịch nước, đồng chí cảnh vệ lo công tác bảo vệ, đồng chí cấp dưỡng lo nấu ăn, đồng chí văn thư lo việc giấy tờ, mỗi người một việc, như vậy hợp lại mới thành công việc chung. Đó là sự phân công của tổ chức.

Trích trong cuốn "Kể chuyện Bác Hồ"
Sđd, T. 4, tr. 47.

THỜI GIAN QUÝ BÁU LẮM

Sinh thời, Bác Hồ của chúng ta yêu cái gì nhất, ghét cái gì nhất? Kể cũng hơi khó trả lời cho thật chính xác, bởi ở ta không có thói quen "tự bạch" và kín đáo, ý nhị vốn là một đặc điểm của lối ứng xử phương Đông. Tuy nhiên, theo dõi qua tác phẩm, hoạt động và sinh hoạt đời thường, điều ta có thể thấy rõ cái mà Người ghét nhất, "ghét cay, ghét đắng, ghét vào tận tâm" là các thói quan liêu, tham nhũng, xa hoa, lãng phí tiền bạc và thời gian của nhân dân. Ở một mức độ khác, thấp hơn, những người có điều kiện tiếp xúc và làm việc với Bác Hồ, đều thấy rõ nhất là Bác rất khó chịu khi thấy cán bộ làm việc không đúng giờ. Năm 1945, mở đầu bài nói chuyện tại lễ tốt nghiệp khoá V Trường huấn luyện cán bộ Việt Nam, Người thẳng thắn góp ý: “trong giấy mời tới đây nói 8 giờ bắt đầu, bây giờ 8 giờ 10 phút rồi mà nhiều người chưa đến. Tôi khuyên anh em phải làm việc cho đúng giờ, vì thời gian quý báu lắm”. Trong kháng chiến chống Pháp, một đồng chí cấp tướng đến làm việc với Bác sai hẹn mất 15 phút, tất nhiên là có lý do: mưa to, tuổi già, ngựa không qua được. Bác bảo: - Chú làm tướng mà chậm đi mất 15 phút thì bộ đội của chú sẽ hiệp đồng sai đi bao nhiêu? Hôm nay chú đã chủ quan, không chuẩn bị đầy đủ các phương án, nên chú đã không giành được chủ động. Một lần khác, Bác và đồng bào phải đợi một đồng chí cán bộ đến để bắt đầu cuộc họp. Bác hỏi: - Chú đến chậm mấy phút? - Thưa Bác, chậm mất 10 phút ạ! - Chú tính thế không đúng, 10 phút của chú phải nhân với 500 người đợi ở đây. Bác quý thời gian của mình bao nhiêu thì cũng quý thời gian của người khác bấy nhiêu, vì vậy thường không bao giờ để bất cứ ai phải đợi mình. Năm 1953, Bác quyết định đến thăm lớp chính huấn của anh chị em trí thức, lúc đó đang bước vào cuộc đấu tranh tư tưởng gay go. Tin vui đến làm náo nức cả lớp học, mọi người hồi hộp chờ đợi.

Bỗng chuyển trời đột ngột, mây đen ùn ùn kéo tới, rồi một cơn mưa dòn dập, xối xả, tối đất, tối trời, hai ba tiếng đồng hồ không dứt. Ai cũng xuýt xoa, tiếc rẻ: mưa thế này, Bác đến sao được nữa, trời hại quá. Giữa lúc trời đang trút nước, lòng người đang thất vọng, thì từ ngoài hiên lớp học có tiếng rì rào, rồi bật lên thành tiếng reo át cả tiếng mưa ngàn, tuổi già: - Bác đến rồi, anh em ơi! Bác đến rồi! Trong chiếc áo mưa ướt sũng nước, quần xắn đến quá đầu gối, đầu đội nón, Bác hiện ra giữa niềm ngạc nhiên, hân hoan và sung sướng của tất cả mọi người. Về

sau, anh em được biết: giữa lúc Bác chuẩn bị đến thăm lớp thì trời đổ mưa to. Các đồng chí làm việc bên cạnh Bác đề nghị Bác cho báo hoãn đến một buổi khác. Có đồng chí đề nghị tập trung lớp học ở một địa điểm gần nơi ở của Bác... Nhưng Bác không đồng ý: "Đã hẹn thì phải đến, đến cho đúng giờ, đợi trời tạnh thì biết đến khi nào? Thà chỉ một mình Bác và một vài chú nữa chịu ướt còn hơn để cho cả lớp học phải chờ uống công!". Ba năm sau, giữa thủ đô Hà Nội đang vào xuân, câu chuyện có thêm một đoạn mới. Vào dịp tết cổ truyền của dân tộc, hàng trăm đại biểu các tầng lớp nhân dân thủ đô tập trung tại Ủy ban Hành chính thành phố để lên chúc tết Bác Hồ. Sắp đến giờ lên đường, trời bỗng đổ mưa như trút. Giữa lúc mọi người còn đang lúng túng thu xếp phương tiện cho đoàn đi để Bác khỏi phải chờ lâu thì bỗng xịch, một chiếc xe đậu trước cửa. Bác Hồ từ trên xe bước xuống, cầm ô đi vào, lần lượt bắt tay, chúc tết mỗi người, trong nỗi bất ngờ rung rung cảm động của các đại biểu. Thì ra, thấy trời mưa to, thông cảm với khó khăn của ban tổ chức và không muốn các đại biểu vì mình mà vất vả, Bác chủ động, tự thân đến tại chỗ chúc tết các đại biểu trước. Thật đúng là mối hằng tâm của một lãnh tụ suốt đời quên mình, chỉ nghĩ đến nhân dân, cho đến tận phút lâm chung, vẫn không quên dặn lại: "Sau khi tôi đã qua đời, chớ nên tổ chức diếu phúng linh đình, để khỏi lãng phí thời giờ và tiền bạc của nhân dân".

Song Thành (Theo lời kể của đồng chí Huy Vân)
Trong cuốn "Bác Hồ, con người và phong cách".
Nxb. Lao động, Hà Nội, 1993, t.1, tr.42-43

CHÚ NGÃ CÓ ĐAU KHÔNG?

Vào đầu năm 1954, tiết trời đã sang xuân, nhưng ở Việt Bắc vẫn còn rét. Gió bắc thổi mạnh, mưa phùn lâm râm gây nên cái lạnh buốt, Bác vẫn làm việc rất khuya. Bác khoác chiếc áo bông đã cũ, miệng ngâm điều thuốc lá thỉnh thoảng lại hồng lên, tiếng máy chữ lách tách, lách tách đều đều... Trời lạnh, nhưng được đứng gác bên Bác, tôi thấy lòng mình như được sưởi ấm lên. Tôi nhẹ bước chân đi vòng quanh lán. Một lần vừa đi, vừa nghĩ, tôi bị thụt chân xuống một cái hố tránh máy bay. Tôi đang tìm cách để lên khỏi hố, chợt nghe có tiếng bước chân đi về phía mình. Có tiếng hỏi: - Chú nào ngã đấy? Chưa kịp nhận ra ai, thì tôi đã thấy hai tay Bác tuồn vào hai nách, chòm râu của Bác chạm vào má tôi. Tôi cố trấn tĩnh lại để nói một lời thì giật mình khi thấy Bác không khoác áo bông, Bác đi tất, một chân có guốc, một chân không, nước mắt tôi trào ra. Vừa kéo, Bác vừa hỏi: - Chú ngã có đau không? Bác sờ khắp người tôi, nắn chân, nắn tay tôi. Rồi Bác nói: - Chú ngã thế đau lắm. Chú cứ ngồi xuống đây bóp chân cho đỡ đau. Ngồi xuống! Ngồi xuống! Tôi bàng hoàng cả người, không tin ở tai mình nữa. Có thật là Bác nói như vậy không! Bác ơi! Bác thương chúng cháu quá! Tôi trả lời Bác: - Thưa Bác, cháu không việc gì ạ. Rồi tôi cố gắng bước đi để Bác yên lòng. Bác cười hiền hậu và căn dặn: "Bất cứ làm việc gì chú cũng phải cẩn thận". Rồi Bác quay vào. Tôi đứng nhìn theo Bác cho đến lúc lại nghe tiếng máy chữ của Bác kêu lên lách tách, đều đều trên nhà sàn giữa đêm Việt Bắc.

Theo lời kể của Ngô Văn Núi
Trích trong "Bác Hồ, con người và phong cách",
Nxb. Lao động, Hà Nội, 1993, t.2, tr.112

NGƯỜI THANH NIÊN CHILÊ VIẾT CA KHÚC VỀ BÁC HỒ

Dù chưa một lần được gặp Bác, nhưng Victore Hara - một thanh niên hoạt động trong phong trào cánh tả ở Chilê đã viết ca khúc về Người.

Ở một nơi cách xa đất Việt hàng vạn dặm, người thanh niên Chilê ấy đã đặt hình ảnh Bác vào tim mình và hô vang tên Người cho đến khi trút hơi thở cuối cùng dưới bàn tay đầm máu của chế độ độc tài Pinochet...

... 2giờ 30 phút đêm của một ngày trung tuần tháng 8/1969, ngay khi vừa đặt chân tới sân bay Helsinki (Phần Lan), trong đoàn đại biểu thanh niên Việt Nam tham dự "Gặp gỡ thanh niên-sinh viên thế giới", nhà nghiên cứu lịch sử Văn Tùng được đưa thẳng đến một khu ký túc xá đã cũ.

Không gian về đêm im ắng lạ thường, chỉ còn một căn phòng sáng đèn. Một thanh niên chừng 30 tuổi dáng to béo lao ra bắt tay ông Văn Tùng và như reo lên: "Tôi rất mong gặp anh"! Người thanh niên ấy là nhạc sỹ Victore Hara - làm việc tại Viện Âm nhạc Chilê.

Nói đoạn Victore kéo ông Văn Tùng lại chiếc bàn làm việc đang bày la liệt tài liệu.

Ông Văn Tùng vô cùng ngạc nhiên bởi trên bàn có nhiều tấm ảnh của Chủ tịch Hồ Chí Minh như ảnh Bác cười ngửa trên đường đi công tác tại Việt Bắc, ảnh Bác đang chỉ huy chiến dịch Biên giới, ảnh Bác câu cá, ảnh Bác bên nhà sàn tại Hà Nội... Cạnh đó là mấy trang giấy đang dang dở nhiều nốt nhạc.

Victore Hara hỏi: "Ở Việt Nam, người dân thường gọi Hồ Chí Minh là gì?". Ông Văn Tùng cho biết, người dân Việt Nam gọi Bác bằng nhiều cái tên khác nhau như cụ Hồ, Ông Ké, Chủ tịch Hồ Chí Minh, Bác Hồ... Trước tình cảm nồng nhiệt của Victore Hara, ông Văn Tùng đã đưa cho Victore xem bức thư Bác Hồ viết bằng tiếng Pháp gửi các đại biểu thanh niên quốc tế.

Victore xúc động đọc và cầm lá thư đặt vào tim mình. Khi đó Victore mới cho ông Văn Tùng biết là đang viết một ca khúc về Chủ tịch Hồ Chí Minh và đó cũng là bài hát chính thức của cuộc gặp mặt thanh niên lần này. Và đã từ lâu Victore quan tâm tìm hiểu về cuộc đấu tranh của nhân dân Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Bài hát về Bác Hồ đã được Victore viết trong sự dâng trào cảm xúc và được hơn 5.000 đại biểu thanh niên - sinh viên trên khắp thế giới và hàng vạn bạn trẻ Helsinki nồng nhiệt đón nhận. Ngay trong lễ khai mạc cuộc gặp gỡ vào 9 giờ sáng ngày 23/8/1969, cả quảng trường Hakaniemi rộng lớn giữa thủ đô Helsinki vang lên lời bài hát mà người lãnh xướng trên đài cao chính giữa quảng trường là Victore cao lớn và nhóm bạn của mình.

Quốc kỳ Việt Nam, hàng trăm khẩu hiệu về Việt Nam, về Hồ Chí Minh tung bay hòa nhịp cùng lời bài hát. Bài hát được viết và hát bằng tiếng Tây Ban Nha trên nhiều đường phố của Helsinki. Lời bài hát tạm dịch là: “Hồ Chí Minh là của chúng ta/ Hồ Chí Minh là nguồn sáng cho chúng ta/ Hồ Chí Minh sẽ đưa chúng ta đến chiến thắng/Hồ...Hồ Chí Minh/Hồ...Hồ Chí Minh/Hồ Chí Minh muôn năm! (Viva Hồ Chí Minh)...!”.

Sau khi Việt Nam thống nhất, năm 1983, trong một lần đi công tác tại Ba Lan, ông Văn Tùng may mắn gặp lại bà Helen - một đại biểu nữ người Thụy Điển mà ông từng quen biết trong cuộc gặp năm 1969 tại Phần Lan.

Bà Helen kể lại cho ông Văn Tùng về việc Victore đã bị sát hại dã man dưới bàn tay đầm máu của chính quyền độc tài Pinochet. Bản thân bà Helen đã từng gặp nhiều chiến hữu của Victore chạy từ Chilê sang Thụy Điển lánh nạn.

Ngay sau khi Tổng thống cánh tả Chilê Salvador Allende bị đảo chính và hy sinh, lực lượng của Pinochet đã lập ra chính quyền mới và quay ra đàn áp những người cánh tả, bắt giam, tàn sát và cầm tù những người yêu nước chân chính.

Hàng vạn người đã bị chế độ độc tài Pinochet lừa vào các nhà tù khiến cho nhà tù quá tải. Victore và hàng ngàn người khác đã bị giam ngay tại một sân vận động. Trước họng súng của lực lượng Pinochet, Victore vẫn hát vang những bài ca về tổ quốc, về Tổng thống Allende và Chủ tịch Hồ Chí Minh khiến lính canh giữ như điên lên vì tức giận.

Một tên lính thúc họng súng vào ngực Victore thét lên “mày còn hát nữa không?”, Victore không thèm trả lời mà còn hô vang “Hồ Chí Minh muôn năm!”. Tên lính rút dao găm chặt đứt một cánh tay Victore. Ngay cả khi không còn tay, Victore vẫn hát cho đến khi gục xuống...

Theo ông Văn Tùng, những thông tin về sự hy sinh cao đẹp của Victore đã được báo chí trong và ngoài nước khi đó xác nhận.

PHẦN III

THANH NIÊN SỐNG VÀ HỌC TẬP THEO TẤM GƯƠNG ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH

Dưới ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh, thanh niên Việt Nam luôn phấn đấu trên mọi phương diện để xứng đáng với vị trí, vai trò của mình trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Những năm gần đây, thực hiện Chỉ thị số 06 – CT/TW, ngày 07 tháng 11 năm 2006 của Bộ Chính trị khóa X về việc tổ chức Cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”; tiếp đó là Chỉ thị số 03 – CT/TW, ngày 14 tháng 5 năm 2011 của Bộ Chính trị khóa XI về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; đã có nhiều tập thể, cá nhân điển hình trong thanh niên được biểu dương, khen ngợi.

Việc học tập là làm theo lời Bác trong thanh niên được cụ thể hóa bằng những việc làm, những hành động thiết thực, xuất phát từ tình cảm kính yêu của tuổi trẻ đối với Bác Hồ. Một số tấm gương tập thể, cá nhân được giới thiệu sau đây góp phần minh chứng cho kết quả của cuộc vận động, thấp sáng hơn nữa ước mơ của tuổi trẻ Việt Nam vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”.

Với mong muốn cung cấp đầy đủ các thông tin về những tấm gương điển hình tiên tiến một cách súc tích và cô đọng để bạn đọc tiện theo dõi, nhóm biên tập đã tiến hành biên soạn lại bài viết về các tấm gương điển hình đã được tuyên dương và công bố trong một số cuốn sách như: *Những cá nhân điển hình trong cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2010 và *Guơng mặt trẻ tiêu biểu (1997 - 2009)*, Nxb Thanh niên, Hà Nội, 2011.

TỈNH ĐOÀN THỪA THIÊN HUẾ

Với mục đích khơi dậy trong tuổi trẻ tinh thần tự giác, ý thức học tập và rèn luyện theo tấm gương đạo đức sáng ngời của Chủ tịch Hồ Chí Minh, năm 2008, Tỉnh Đoàn Thừa Thiên Huế đã phát động cuộc thi viết về tư tưởng, tấm gương đạo đức của Người với chủ đề **“Sáng mãi tên Người - Hồ Chí Minh”**. Qua một năm triển khai (từ 19/5/2008 -19/5/2009), cuộc thi đã đạt nhiều kết quả đáng phấn khởi, trở thành một đợt sinh hoạt chính trị sôi nổi trong đoàn viên thanh thiếu nhi.

Phát huy từ những thành quả của các cuộc thi trước đây như “75 năm lịch sử vẻ vang của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh”, “60 năm nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”, “60 năm Công an nhân dân vì bình yên cuộc sống”, “Đảng quang vinh – Bác Hồ vĩ đại – đất nước phồn vinh tiến vào thế kỷ XXI”, “Sáng mãi phẩm chất anh bộ đội Cụ Hồ”..., Cuộc thi viết “Sáng mãi tên Người – Hồ Chí Minh” đã nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình của đông đảo cán bộ, đoàn viên thanh thiếu nhi toàn tỉnh. Đã có hơn 100.000 bài dự thi của nhiều đối tượng khác nhau, là cán bộ, đoàn viên, hội viên, đội viên, thanh niên thiếu nhi trường học, nông thôn, đường phố, miền núi, ĐVTN vùng dân tộc Tà Ôi, Pa Cô, Vân Kiều, thanh niên công nhân viên chức, lực lượng vũ trang... Mỗi một người tham gia đã viết lên cảm nghĩ của bản thân qua việc tìm hiểu về cuộc đời sự nghiệp, tư tưởng, tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nghiên cứu các tác phẩm của Bác Hồ, học tập 5 điều Bác Hồ dạy thanh niên, 5 điều Bác Hồ dạy thiếu nhi; tìm hiểu, vận dụng những huấn thị của Bác và liên hệ thực tế đối với bản thân; nghiên cứu, tìm hiểu những tư liệu, những mẫu chuyện; những tác phẩm văn học, nghệ thuật và điện ảnh đồng thời viết nhật ký trong việc tự học tập, rèn luyện; giới thiệu các cá nhân, tập thể điển hình học tập và làm theo lời Bác. Sáng tác thơ, văn, sưu tập các hình ảnh của Bác Hồ và hình ảnh hoạt động của tuổi trẻ trong việc thực hiện cuộc vận động “Tuổi trẻ Thừa Thiên Huế học tập và làm theo lời Bác”.

Qua cuộc thi đã cho thấy, có rất nhiều cách thể hiện tình cảm của tuổi trẻ đối với Bác. Tiêu biểu là các đơn vị: như Thành Đoàn Huế, Huyện Đoàn Phú Vang, Đoàn công an tỉnh, Đoàn Dân chính Đảng, Quảng Điền, Phong Điền, Hương Trà... Ở các Chi đoàn, Chi hội, Chi đội đã thực hiện các bài dự thi mang dấu ấn công trình tập thể, đầu tư kỹ về hình thức lẫn nội dung, đảm bảo tính thẩm mỹ cao và chất lượng tốt, thể hiện được trách nhiệm, tâm huyết cảm nghĩ của người viết với

Cuộc thi. Tiêu biểu là các chi đoàn 11 I, 11 H, 10M Trường THPT Cao Thắng với bài dự thi viết tay, hình thức nội dung phong phú gồm các bài có tính nghiên cứu, nhiều bài viết bình luận, phân tích sâu sắc về nội dung tư tưởng cũng như các tác phẩm thơ, văn của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Chi Đội Vừ A Dính, Kim Đồng - Trường THCS Nguyễn Chí Diểu; Chi Đội Nguyễn Quốc Trị, trường THCS Nguyễn Tri Phương đã viết lên những suy nghĩ, tình cảm thân thương đối với Bác Hồ, sưu tập các hình ảnh tiêu biểu tạo nên những tập san ấn tượng, in ấn, sang vào đĩa CD. Đoàn cơ sở Phòng Tổ chức cán bộ Công an tỉnh đã tham gia bài dự thi bằng hình thức sáng tạo, in bài viết trên lá cờ Đoàn với kích thước dài 6 m, rộng 4 m... Điểm nổi bật của cuộc thi lần này là sự tham gia của nhiều cá nhân với các bài viết sắc sảo, trình bày rõ ràng, bố cục hài hòa, khoa học, sáng tạo, sử dụng nhiều hình ảnh tư liệu minh họa, liên hệ tốt với thực tiễn quá trình học tập, lao động, công tác của bản thân, thống nhất ở lối sống có ước mơ, hoài bão, lý tưởng, mục đích vì lợi ích cộng đồng, đặt lợi ích tập thể lên trên lợi ích cá nhân, luôn sống “Mình vì mọi người, mọi người vì mình”, dám đấu tranh chống mọi biểu hiện tiêu cực trong cuộc sống...đồng thời thể hiện trách nhiệm, tâm huyết của mình với tổ chức Đoàn, Hội đóng góp những ý kiến sâu sắc để xây dựng tổ chức Đoàn, Hội, Đội vững mạnh, mở rộng mặt trận đoàn kết tập hợp thanh niên, phát huy vai trò của tuổi trẻ trong sự nghiệp CNH – HĐH quê hương, đất nước như bạn Nguyễn Thị Bích Hằng, Mai Thị Xuân Thủy– Đoàn trường Cao đẳng Sư phạm Thừa Thiên Huế, bạn Nguyễn Thạch, Trần Thị Hương Giang Đoàn Công an tỉnh, bạn Trần Triệu Hải – Công An thành phố Huế. Đặc biệt, Cuộc thi viết “Sáng mãi tên Người - Hồ Chí Minh” cũng đã có nhiều bài dự thi của các em trường THCS với những bài thơ tự sáng tác về Bác với những tình cảm thân thương, gần gũi như em Trương Lê Dương Tâm, Chi đội Nguyễn Quốc Trị, Trường THCS Nguyễn Tri Phương với bài thơ “*Lời muốn nói với Bác*”:

*Bác Hồ ơi! Bác Hồ
Bác thật là vĩ đại
Hơn cả dãy Trường Sơn
Tình Bác rộng mênh mông
Mẹ biển cũng chẳng bằng
Bác là ngọn lửa hồng
Tỏa sáng đường cứu nước
Đem lại nền hòa bình
Và độc lập tự do...”*

Hay bài thơ “*Giấc mơ gặp Bác*” của em Trần Hoàng Thảo Nhi với những giấc mơ về Bác như ông tiên hiền hậu, gần gũi giữa đời thường; bài viết của em Hồ

Thùy Miên, lớp 4B trường tiểu học Phú Thượng 1, huyện Phú Vang đã viết những suy nghĩ của em về những lời căn dặn, dạy bảo của Bác đối với thanh thiếu nhi; em Lê Thị Thanh Tâm lớp 5B trường Tiểu học Phú Xuân 2 với câu chuyện nhặt được của rơi với số tiền 2.000.000đ trả lại cho người mất và xem đó là phần thưởng cao quý nhất trong việc học tập và làm theo lời Bác; hay là những bài viết các em học sinh nhỏ tuổi nhất, lớp 3 trường Tiểu học số 2 Hương Vinh với những nhận thức rất thực tế: *“Với lứa tuổi chúng em, học tập và làm theo lời Bác chính là thực hiện tốt 5 điều Bác Hồ dạy, cố gắng học tập tốt, rèn luyện tốt, về nhà vâng lời bố mẹ, giúp bố mẹ lau chùi nhà cửa, rửa chén bát, phải luôn giúp đỡ bạn bè có hoàn cảnh khó khăn, đóng góp ủng hộ người nghèo...”*

Cuộc thi đã khép lại nhưng những kết quả của nó vẫn luôn lắng đọng và lang tỏa trong mỗi đoàn viên, thanh niên và toàn xã hội. Thông qua Cuộc thi, mỗi đoàn viên, thanh thiếu niên đã có cơ hội tìm hiểu về cuộc đời, thân thế sự nghiệp, tư tưởng của Bác, được bày tỏ suy nghĩ, tình cảm và lòng biết ơn vô hạn đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu và đặc biệt là học tập ở Bác nhiều điều vô cùng quý giá *“Ta bên Người, Người tỏa sáng trong ta. Ta bỗng lớn ở bên Người một chút”*.

TUỔI TRẺ HUNG YÊN HỌC TẬP VÀ LÀM THEO LỜI BÁC

Viết về những việc bản thân và những người chung quanh mình đã, đang và sẽ làm theo tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh, là một trong những sáng kiến góp phần nhân rộng điển hình tiên tiến làm theo lời Bác trong thực hiện cuộc vận động lớn của tuổi trẻ Hưng Yên.

Nhật ký làm theo lời Bác và *Sổ vàng làm theo lời Bác* là bước tiếp theo thành công của sáng kiến Viết về những tấm gương làm theo lời Bác do Ban Thường vụ Tỉnh đoàn Hưng Yên phát động. Đó là những hoạt động thiết thực nhằm tuyên truyền, giáo dục đoàn viên, thanh niên về tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Qua mỗi trang nhật ký, đoàn viên, thanh niên tự đề ra việc cần làm, đồng thời nêu gương những tập thể, cá nhân, những việc làm tốt chung quanh mình. Từ đó, phong trào học tập và làm theo tấm gương đạo đức của Bác có sức lan tỏa. Để lại ấn tượng cho người đọc và Ban giám khảo cuộc thi Viết về những tấm gương làm theo lời Bác, là bài viết có tiêu đề Tuổi trẻ là cống hiến, của chiến sĩ trẻ Phạm Tiên Phong (Chi đoàn PA 17 - Công an tỉnh Hưng Yên), viết về người đồng đội của mình - Đại úy Phạm Văn Hưng, chỉ ủy viên Chi bộ Phòng Bảo vệ an ninh kinh tế. Bài viết đã thể hiện tình cảm và sự nể phục của tác giả đối với "một người đồng nghiệp, người anh, người bạn và người đồng chí tin cậy của anh em trong đơn vị", thông qua thái độ trách nhiệm, nỗ lực hết mình trong công việc, sự điềm đạm, giản dị, gần gũi của Đại úy Hưng mà anh được chứng kiến hằng ngày. Đồng thời, anh cũng coi Đại úy Hưng là một tấm gương để những chiến sĩ trẻ như mình noi theo. Hay thầy giáo trẻ tận tụy với nghề Trần Anh Dũng (Trường THCS Nhật Quang, huyện Phù Cừ) trong bài viết của đồng nghiệp cùng trường - Trần Thị Nguyệt Hạnh. Bài viết khắc họa chân dung một người thầy hết lòng vì học sinh thân yêu: "Để có được những tiết học hay, mỗi giờ giảng tốt, anh đã dày công sưu tầm tài liệu, đồ dùng dạy học và dành nhiều thời gian, tâm huyết để thiết kế bài dạy... mong sao mang lại hiệu quả thiết thực trong việc truyền đạt kiến thức cho học sinh.

Cũng cùng mục đích hướng tới là tôn vinh những nét đẹp giữa đời thường, những việc làm bình dị và cao quý, phong trào viết nhật ký và ghi Sổ vàng của tuổi trẻ Hưng Yên đã bước đầu tạo hiệu quả tích cực. Nhiều trang viết cảm động của những bạn trẻ, thể hiện tình cảm thiêng liêng, chân thành và giản dị đối với Tổ quốc, với Bác Hồ và những lời căn dặn của Người dành cho thế hệ trẻ Việt Nam;

về những việc làm tốt, cử chỉ đẹp của những người chung quanh mình; có sức truyền cảm, lay động tâm hồn và chuyển thành ý thức trách nhiệm trong mỗi việc làm. Trang nhật ký của em Vũ Thị Thơm, Chi đoàn 12C2, Trường THPT Đức Hợp là một trong những trang viết như thế. Thơm bày tỏ: "Tôi bước vào lớp học, tấm ảnh Bác Hồ treo trước lớp với dòng chữ "...Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em". Tôi biết rằng, học tập là quyền lợi, nghĩa vụ và cũng là trách nhiệm của mình. Vì thế, tôi tự nhủ phải học thật tốt và như vậy mới có thể góp phần làm đẹp Tổ quốc... Tôi bắt đầu vun đắp tình yêu Tổ quốc không phải từ những cống hiến lớn lao mà chính từ sự cố gắng, nỗ lực của bản thân, từ những niềm tự hào, niềm vui nho nhỏ khi làm được việc tốt, khi giúp được người bạn thân vươn lên trong học tập..."

... Đến mỗi việc làm

Đồng chí Trần Thị Thanh Thủy, Bí thư Tỉnh đoàn cho biết, hưởng ứng Cuộc vận động Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh của Đảng, Ban Thường vụ Tỉnh đoàn Hưng Yên đã tổ chức triển khai Cuộc vận động Tuổi trẻ Hưng Yên học tập và làm theo lời Bác. Sau ba năm, tất cả các cơ sở đoàn trong tỉnh đã triển khai thực hiện nghiêm túc; 1.878 chi đoàn có Sổ vàng và Nhật ký làm theo lời Bác; 321 cơ sở đoàn xây dựng **"Tủ sách thanh niên làm theo lời Bác"**; thực hiện 392 công trình, phần việc thanh niên, trị giá gần 11 tỷ đồng. Từ trong các phong trào của tuổi trẻ đã xuất hiện lớp thanh niên nhiệt tình, năng động, sáng tạo, có tri thức. 119 gương điển hình thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác của tỉnh đã được tuyên dương vào dịp kỷ niệm Ngày sinh lần thứ 119 của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Họ là những đại diện tiêu biểu cho mọi lĩnh vực đời sống từ khu vực nông thôn, hành chính sự nghiệp, lực lượng vũ trang, đến khu đô thị, doanh nghiệp...

Gặp gỡ một số tấm gương điển hình tiên tiến của tuổi trẻ Hưng Yên, chúng tôi có chung cảm nhận, dù hoạt động ở lĩnh vực nào, họ đều nỗ lực được cống hiến sức trẻ, trí tuệ, góp phần xây dựng quê hương, đất nước ngày càng giàu đẹp như mong muốn của Bác. Đó là những thanh niên tiêu biểu khối nông thôn đã khắc phục khó khăn, cần cù lao động, mạnh dạn áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, chuyển dịch cơ cấu cây trồng, vật nuôi, góp phần tích cực xây dựng nông thôn mới. Cuộc vận động lớn đã và đang khích lệ tuổi trẻ Hưng Yên vươn lên lập thân, lập nghiệp, làm giàu chính đáng ngay trên mảnh đất quê hương. Điển hình như đồng chí Vũ Hữu Thuận, Phó Bí thư Chi đoàn thôn Phan Bôi, xã Dị Sử, huyện Mỹ Hào với mô hình trồng rau an toàn, mỗi năm thu nhập hơn 100 triệu đồng, tạo việc làm thường xuyên cho 10 lao động có thu nhập ổn định một triệu

đồng/người/tháng; đồng chí Nguyễn Văn Quân, Phó Bí thư Đoàn xã Hồng Nam (TP Hưng Yên) phát triển giống nhãn đặc sản, cho thu nhập bình quân hơn 200 triệu đồng/năm... Ở lĩnh vực giữ gìn trật tự an toàn giao thông, bảo vệ môi trường đô thị, góp phần xây dựng những tuyến đường sạch đẹp, văn minh, đồng chí Cao Như Long, Đội phó Đội Thanh niên xung kích phường Quang Trung đã không quản ngày đêm tuyên truyền, vận động, nhắc nhở nhân dân giữ gìn văn minh tuyến phố, được Đảng ủy phường và nhân dân ghi nhận. Hưởng ứng phong trào Sáng tạo trẻ, thanh niên khối công nhân đã tích cực tham gia nghiên cứu cải tiến kỹ thuật, nâng cao trình độ tay nghề. Tiêu biểu như đồng chí Nguyễn Chí Nam, Bí thư Chi đoàn phòng kỹ thuật, Công ty May Hưng Yên. Đồng chí đã có 97 sáng kiến kỹ thuật được áp dụng trong sản xuất, được Trung ương Đoàn trao giải thưởng Sáng tạo trẻ; đồng chí Lương Ngọc Ngà, Bí thư Đoàn Công ty May Tiên Hưng đã có sáu sáng kiến, giải pháp được áp dụng, góp phần làm lợi cho công ty hàng trăm triệu đồng...

Đến nay, đã có hàng nghìn trang nhật ký hay, hàng nghìn người tốt, việc tốt được ghi danh trong Sổ vàng làm theo lời Bác. Số những cá nhân tốt trong các lĩnh vực đời sống, công tác được ghi danh không ngừng tăng lên. Điều đó khẳng định, thế hệ trẻ của Hưng Yên đang nỗ lực hết mình để sống đẹp, sống có ích; mong đóng góp sức mình xây dựng mảnh đất quê hương giàu truyền thống, xứng với danh ngôn: *"Thứ nhất kinh kỳ, thứ nhì phố Hiến"*.

HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TÁM GƯƠNG ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH KHÔNG KHÓ

Hằng Thị Đông sinh năm 1986 tại xã Bản Công - một xã đặc biệt khó khăn của huyện Trạm Tấu, tỉnh Yên Bái. Do điều kiện địa lý, thời tiết khắc nghiệt, trình độ dân trí thấp...nên đời sống của bà con dân bản còn rất thiếu thốn.

Hưởng ứng Cuộc vận động “*Học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh*”, là Chủ tịch Hội phụ nữ xã Bản Công, chị đã cùng với các cán bộ trong xã, các hội viên Hội phụ nữ nghiên cứu, học tập và phổ biến rộng rãi trong nhân dân ở các thôn, bản. Thực tế, chị đã học tập và làm theo Bác Hồ từ những việc nhỏ nhất, đơn giản nhất trong cuộc sống hàng ngày và luôn thể hiện là một tấm gương để bà con dân bản noi theo.

Đối với bản thân, chị Đông luôn coi trọng việc tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất, đạo đức, lối sống lành mạnh, không ngừng học tập, nâng cao trình độ chuyên môn nhằm đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình hiện nay. Tích cực lao động sản xuất, thâm canh tăng vụ, mỗi năm làm 0,6 ha lúa ruộng, 1 ha lúa nương, 0,5 ha các loại cây hoa màu khác; thực hiện chính sách kế hoạch hóa gia đình, sinh 2 con đúng theo kế hoạch.

Đối với gia đình, chị luôn phấn đấu hoàn thành tốt vai trò của người mẹ, người vợ, chăm sóc, dạy dỗ các con chu đáo. Đặc biệt, mặc dù kinh tế còn nhiều khó khăn, song chị vẫn tạo điều kiện để chồng hoàn thành chương trình đại học tại Trường Đại học Tây Bắc.

Trong công tác đoàn thể, chị Đông luôn vận động chị em trong xã tích cực lao động sản xuất, phát triển kinh tế, thực hiện kế hoạch hóa gia đình...Chị luôn phấn đấu để vận động các gia đình cho con đủ tuổi đến trường, cố gắng phân tích để bà con dân bản hiểu rằng thiếu kiến thức thì không thể phát triển kinh tế, không thể có cuộc sống no ấm, hạnh phúc. Mặc dù thời gian đầu công tác vận động rất khó khăn, nhưng với tính kiên trì, luôn làm gương để mọi người noi theo, chị Đông đã dần thuyết phục được chị em trong xã. Không chỉ đến tận cơ sở để tìm hiểu thực tế, chị còn thường xuyên gần gũi để nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của chị em. Hội phụ nữ xã đã tổ chức cho 260/285 chị em phụ nữ được học tập thực hiện Cuộc vận động “*Học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh*”. Ngoài ra, chị Đông còn cùng với Ban chấp hành Hội phụ nữ phối hợp với các đoàn thể trong xã tích cực tuyên truyền các biện pháp tránh thai, thực hiện kế hoạch hóa gia đình, làm tốt

công tác hậu phương quân đội, tuyên truyền bảo vệ và phòng cháy rừng, khuyến khích chị em phụ nữ xã Bản Công chăm sóc cây chè San để tăng thu nhập cho gia đình, góp phần tích cực vào công tác xóa đói, giảm nghèo.

Tính từ năm 2006 trở về trước, xã Bản Công có khoảng 30 người nghiện ma túy và họ tự trồng cây thuốc phiện để hút. Chính vì thế, chị Đông đã rất tích cực trong công tác phòng, chống ma túy tại địa phương mình. Chị đã đến tận từng nhà có người nghiện để vận động họ cai nghiện. Đến một lần không được, chị tích cực đến nhiều lần, không quản ngại đường xá xa xôi, cách trở. Bên cạnh việc vận động người nghiện đi cai, chị cùng với các cán bộ khác còn vận động gia đình có người nghiện phá bỏ vườn cây thuốc phiện và thay vào đó bằng những loại cây trồng khác.

Có thể rằng, qua việc gần gũi, kiên trì giải thích cho đồng bào hiểu về đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước bằng cách thức tổ chức, làm việc phù hợp với trình độ của nhân dân, điều kiện của địa phương, chị Đông đã thực sự trở thành một tấm gương điển hình “nói đi đôi với làm”.

Những thành quả mà gia đình chị Đông cũng như nhân dân xã Bản Công đạt được đã giúp phát triển kinh tế, nâng cao đời sống cho nhân dân trên địa bàn xã; giúp cho nhân dân ngày càng tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, tích cực hơn nữa trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Với những kết quả đạt được, chị Hằng Thị Đông đã tự tin trả lời rằng: ***“Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh không khó”***.

**NGUYỄN THỊ DIỆU HIỀN – BÍ THƯ ĐOÀN XÃ HIẾU THUẬN, HUYỆN
VŨNG LIÊM, TỈNH VĨNH LONG VỚI VIỆC GÌN GIỮ PHẨM CHẤT ĐẠO
ĐỨC CỦA NGƯỜI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN THEO
TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH**

Trước tình trạng suy thoái về chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống và tình trạng tham nhũng, lãng phí, quan liêu của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên hiện nay, chị Nguyễn Thị Diệu Hiền luôn tâm niệm lời dạy của Bác Hồ *“đạo đức cách mạng của người cán bộ, đảng viên là bất kỳ khó khăn đến mức nào cũng kiên quyết làm đúng chính sách và nghị quyết của Đảng, làm gương cho quần chúng. Mọi cán bộ, đảng viên phải nâng cao tinh thần trách nhiệm trước nhân dân, trước Đảng”*. Chính vì thế, chị Hiền luôn phấn đấu thực hiện các nhiệm vụ được giao và tu dưỡng đạo đức để trở thành một người cán bộ, đảng viên, công dân gương mẫu.

Trong công việc, chị Hiền luôn phấn đấu xây dựng quy chế làm việc của ngành từ đầu năm, kế hoạch cho từng quý, từng tháng rất cụ thể, rõ ràng. Xây dựng kế hoạch và thời gian làm việc ở cơ quan và gia đình thật hợp lý, thực hiện đúng theo quy chế làm việc đã đề ra từ đầu năm nhằm tiết kiệm thời gian.

Đối với việc lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ, chị Hiền luôn đổi mới nội dung, phân công cán bộ hợp lý đặc biệt là việc chuẩn bị nội dung và chương trình khoa học nên đã tiết kiệm được khoảng 10% thời gian so với trước. Với tinh thần tiết kiệm trong việc sử dụng văn phòng phẩm của cơ quan đã giúp giảm được khoảng 5% về giấy, mực in, thời gian, điện, đồng thời giúp giảm sự khấu hao về máy móc, tiết kiệm được kinh phí cho ngân sách địa phương.

Là một thủ lĩnh Đoàn, chị Hiền đã tích cực phát động thực hiện Cuộc vận động *“Đoàn viên viết sổ nhật ký làm theo lời Bác”* với các nội dung thực hành tiết kiệm, sửa đổi lối làm việc, nâng cao ý thức trách nhiệm phục vụ nhân dân. Bằng những câu chuyện hết sức đời thường, giản dị nhưng ý nghĩa của việc học tập tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, mỗi bạn trẻ đều có thể tự soi rọi vào bản thân mình và *“làm theo”* bằng những công việc cụ thể, thiết thực.

Thấm nhuần lời dạy của Bác *“việc gì lợi cho dân ta phải hết sức làm. Việc gì hại cho dân ta phải hết sức tránh”*, với trình độ của một kỹ sư nông học, chị Hiền tích cực tham gia làm cộng tác viên bảo vệ thực vật của Trạm Bảo vệ thực vật huyện Vũng Liêm và trực tiếp chịu trách nhiệm trên địa bàn xã Hiếu Thuận. Chị Hiền dành nhiều thời gian đi thực tế xuống địa bàn, gần gũi với dân để nắm được tâm tư, nguyện vọng của dân; đồng thời rất tích cực nâng cao trình độ, tiếp cận các

kiến thức khoa học – kỹ thuật...Kết quả khi áp dụng các chương trình khoa học – kỹ thuật vào sản xuất đã tiết kiệm được cho bà con nông dân từ 10 – 15% chi phí so với trước đây. Chính vì thế, chị Hiền đã 3 năm liên tiếp đạt danh hiệu cộng tác viên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao, được Ủy ban nhân dân huyện tặng giấy khen.

Qua những thành tích đã đạt được, chị Hiền vẫn không ngừng phấn đấu hơn nữa trong việc giữ gìn đạo đức, phẩm chất của người cán bộ, đảng viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh và xứng đáng là tấm gương để mọi người noi theo.

TẤM GƯƠNG NỮ SINH VỚI TINH THẦN “ĐẦU CẦN THANH NIÊN CÓ, ĐẦU KHÓ CÓ THANH NIÊN”

Đào Thị Hiền, Sinh viên Khoa Ngữ văn, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2 sinh ra trong một gia đình thuần nông, đông anh em, hoàn cảnh gia đình có nhiều khó khăn nên ngay từ nhỏ đã có ý thức học tập và tu dưỡng, rèn luyện thật tốt để trở thành người có ích cho xã hội, giúp đỡ cho gia đình. Khi trở thành sinh viên, ngoài việc phấn đấu học tập, Đào Thị Hiền luôn tích cực tham gia các phong trào của thanh niên, sinh viên, các hoạt động nhân đạo, từ thiện.

Với tinh thần “*Thương người như thể thương thân*”, “*Một giọt máu hồng, ấm lòng tình nghĩa*”, “*Hiến máu cứu người, một nghĩa cử cao đẹp*” ...Hiền đã hàng chục lần hiến máu tình nguyện, đồng thời vận động bạn bè cùng tham gia. Đảm nhiệm vị trí Phó Chủ nhiệm Câu lạc bộ thanh niên chữ thập đỏ tuyên truyền hiến máu nhân đạo của tỉnh, Hiền cùng với Câu lạc bộ đã tổ chức tốt các buổi hiến máu tình nguyện trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc. Thông qua những hoạt động thường xuyên của Câu lạc bộ đã giúp nâng cao nhận thức cộng đồng về hiến máu tình nguyện và an toàn truyền máu, góp phần giải quyết tình trạng thiếu máu xảy ra trong quá trình cấp cứu và điều trị cho bệnh nhân.

Bằng những đóng góp tích cực trong phong trào tình nguyện, hiến máu nhân đạo, Đào Thị Hiền đã được Hội Chữ thập đỏ tỉnh Vĩnh Phúc vinh danh là “*Tình nguyện viên tiêu biểu*”. Năm 2008, Hiền đã được nhận “*Kỷ niệm chương vì sức khỏe nhân dân*”, phần thưởng cao quý của Bộ Y tế cho những đóng góp tích cực trong phong trào hiến máu nhân đạo.

Hiến máu là một hành động cao cả, một nghĩa cử cao đẹp của toàn xã hội bởi hàng ngày, hàng giờ, đất nước chúng ta luôn có những bệnh nhân trong tình trạng nguy kịch cần được truyền máu. Những việc làm của Đào Thị Hiền thấm đượm tính nhân văn, thể hiện rõ nét tư tưởng Hồ Chí Minh về tình thương yêu con người.

NỮ THỦ LĨNH ĐOÀN CỦA CÁC THÀY THUỐC TRẺ

Thực hiện lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh “*Lương y phải như từ mẫu*”, Nguyễn Thị Thu Liên – Bí thư Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Trưởng Khoa chống nhiễm khuẩn Bệnh viện đa khoa tỉnh Phú Thọ thường xuyên rèn luyện, tu dưỡng đạo đức, học tập nâng cao trình độ chuyên môn, chị luôn tâm niệm cần phải học tập Bác Hồ trong từng việc nhỏ nhất của cuộc sống.

Trên thực tế, bác sĩ Liên thường xuyên tham mưu với lãnh đạo Bệnh viện tổ chức các hoạt động xã hội, nhân đạo từ thiện thiết thực, đạt hiệu quả cao, thu hút sự tham gia đông đảo của các đoàn viên thanh niên như khám, chữa bệnh miễn phí cho những gia đình có công với cách mạng, các hộ có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn nơi vùng sâu vùng xa.

Hiện nay, nhiễm khuẩn bệnh viện là một trong các tác nhân hàng đầu đe dọa sự an toàn của người bệnh, làm tăng tỉ lệ người tử vong, tăng biến chứng, tăng ngày nằm và tăng chi phí điều trị. Là bác sĩ của Khoa chống nhiễm khuẩn, bác sĩ Liên thường dành thời gian nghiên cứu và đưa ra nhiều đề tài khoa học được Hội đồng khoa học Bệnh viện nghiệm thu đánh giá cao, ứng dụng rộng rãi trong thực tế. Khoa chống nhiễm khuẩn do bác sĩ Liên phụ trách luôn hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao, kiểm soát được tình hình nhiễm khuẩn trong bệnh viện.

Những thành tích của bác sĩ Liên nói riêng và Khoa chống nhiễm khuẩn nói chung đã giúp người bệnh không bị mắc thêm các bệnh khác trong quá trình điều trị, không phải dùng nhiều kháng sinh và giảm chi phí đáng kể trong điều trị.

Là chủ nhiệm khoa, bác sĩ Liên đã lãnh đạo khoa hoàn thành vượt mức chỉ tiêu được giao, tập thể khoa đạt danh hiệu Tập thể lao động tiên tiến năm 2008. Về phía cá nhân, năm 2008, Nguyễn Thị Thu Liên đã được Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tặng bằng khen; năm 2009, được giải thưởng 26/3 của Trung ương Đoàn dành cho Bí thư Đoàn cơ sở xuất sắc toàn quốc.

HÀNH ĐỘNG CỦA NGƯỜI CÁN BỘ LÀ

MỆNH LỆNH KHÔNG LỜI ĐỐI VỚI CHIẾN SỸ

“Hành động của người cán bộ là mệnh lệnh không lời đối với chiến sĩ” – đó là phương châm mà Trung úy Đào Ngọc Phương – Chính trị viên phó Đại đội 5, Tiểu đoàn 2, Lữ đoàn 283, Quân khu 4, Quân ủy Quân sự Trung ương luôn tâm niệm để phát huy tốt tính tiên phong, gương mẫu trong việc giáo dục bộ đội.

Năm 2008, sau khi tốt nghiệp Học viện Chính trị quân sự và được điều về công tác tại Tiểu đoàn 2, đồng chí Đào Ngọc Phương cùng với cán bộ, chiến sĩ ở đây luôn tích cực hưởng ứng Cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”.

Là một người cán bộ, đảng viên, đồng chí luôn phấn đấu thực hiện những lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng, lòng nhân ái, vị tha, khoan dung, độ lượng và ngày càng hiểu rõ hơn ý nghĩa lớn lao của việc học tập tấm gương đạo đức của Bác trong giai đoạn hiện nay. Qua quá trình công tác và rèn luyện, đồng chí Phương nhận thức rằng học tập và làm theo tấm gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh không phải là những gì cao siêu, xa lạ mà ngay từ những việc bình dị, giản đơn hàng ngày, ngay trong quan hệ đồng chí, đồng đội và quan hệ với nhân dân.

Với chức trách được giao là Chính trị viên phó Đại đội, Bí thư chi đoàn, đồng chí Phương luôn đăng ký những nội dung cụ thể về việc học tập tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh hàng tháng, hàng quý và quyết tâm thực hiện hiệu quả. Đồng chí Phương cũng thường xuyên quan tâm, hướng dẫn, theo dõi, động viên cán bộ, chiến sĩ trong đơn vị đăng ký và thực hiện những nội dung học tập và làm theo tấm gương của Bác Hồ với những hành động thiết thực.

Trên thực tế, đồng chí Phương đã có nhiều hành động được đơn vị và lãnh đạo biểu dương. Tiêu biểu như năm 2009, đồng chí đã được biểu dương về hành động “*Nhặt được 50 triệu đồng, tìm người bị mất để trả lại*”. Cụ thể, ngày 8/3/2009, trên đường về thăm và chúc mừng vợ nhân ngày Quốc tế phụ nữ, đồng chí Phương đã nhặt được một chiếc ví trong đó có số lượng tiền mặt tới 50 triệu đồng. Mặc dù gia đình đồng chí còn rất nhiều khó khăn, chưa có nhà riêng, hai vợ chồng chỉ có chung một chiếc xe máy thay nhau đi làm, bố mẹ già yếu, đau ốm thường xuyên... Tuy nhiên, đồng chí Phương thấu hiểu rằng bản thân là một người cán bộ, đảng viên được Đảng, Quân đội đào tạo, được đơn vị giáo dục nên đồng chí đã quyết định tìm cách liên lạc với người bị mất tiền để trả lại. Khi được nhận lại số tiền đã đánh rơi, bác Cẩm ở xã Hưng Khánh, huyện Hưng Nguyên, tỉnh

Nghệ An đã vô cùng xúc động và vui mừng bởi vì gia đình bác đã phải bán nhiều tài sản trong nhà và vay ngân hàng để có được số tiền này lo cho con đi xuất khẩu lao động. Bác Cẩm đã chân thành cảm ơn đồng chí Phương và gửi lời cảm ơn tới lãnh đạo, chỉ huy đơn vị - nơi đã giáo dục và rèn luyện đồng chí Phương. Qua những hành động gương mẫu, trung úy Đào Ngọc Phương đã vinh dự được Thường vụ Đảng ủy Bộ Tư lệnh Quân khu chọn là báo cáo điển hình trong Hội nghị trao đổi kinh nghiệm thực hiện Cuộc vận động “ Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” và được tặng bằng khen.

Đồng chí Phương tâm sự rằng hành động kể trên của mình tuy nhỏ nhưng là một việc tốt, thể hiện đức tính trung thực, thật thà, lòng thương yêu con người sâu sắc. Đó cũng là những hành động thấm đẫm tư tưởng nhân văn Hồ Chí Minh.

“Đồn là nhà, biên giới là quê hương” là phương châm của bộ đội biên phòng nói chung, trong đó có Quách Văn Tuấn – Đồn biên phòng cửa khẩu quốc tế Na Mèo.

Sinh ra và lớn lên ở xã Cẩm Long, huyện Cẩm Thủy, tỉnh Thanh Hóa; sau khi nhập ngũ và trải qua huấn luyện, Tuấn được điều về công tác tại Đồn biên phòng Pù Nhi(Mường Lát – Thanh Hóa) và sau đó là Đồn biên phòng cửa khẩu quốc tế Na Mèo (Quan Sơn – Thanh Hóa).

Nơi đơn vị Tuấn đóng quân là một vùng có địa hình phức tạp, dân cư thưa thớt và lạc hậu, rất nhiều người mù chữ và không nói thạo tiếng Kinh...Đây là nơi kẻ địch thường xuyên lợi dụng để tuyên truyền, xuyên tạc đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Chính vì thế, trọng trách của các cán bộ đồn biên phòng Na Mèo là phải làm cho nhân dân sớm xóa bỏ các tập tục lạc hậu, phát triển kinh tế, góp phần ổn định an ninh biên giới.

Tháng 7/2008, Quách Văn Tuấn được Đảng ủy, Chỉ huy đơn vị giao nhiệm vụ phụ trách tổ công tác cắm tại bản Cha Khót, xã Na Mèo, để xây dựng mô hình điểm, giúp dân phát triển kinh tế, củng cố cơ sở chính trị, góp phần xây dựng thế trận lòng dân và nền biên phòng toàn dân.

Sau khi nhận nhiệm vụ, Tuấn đã cùng với đồng đội trong tổ công tác thực hiện “ba cùng” – cùng ăn, cùng ở, cùng làm với dân bản để nắm vững tình hình, đặc điểm của bản cũng như tâm tư, nguyện vọng của bà con nhằm khắc phục những khó khăn mà dân bản Cha Khót đang phải gánh chịu. Từ đó Tuấn đã lên kế hoạch chi tiết, báo cáo xin chỉ đạo của Ban Chỉ huy đồn rồi bắt tay vào thực hiện từng việc. Cụ thể:

Tuấn đã đề nghị phát động quyền góp trong cán bộ, chiến sĩ đồn Na Mèo, các cơ quan, đơn vị đóng trên địa bàn để có tiền mua sắm dụng cụ lao động cho dân bản, mua quần áo và đồ dùng học tập cho con em đến trường. Kết quả, chỉ hơn 10 ngày phát động đã thu được 35 triệu đồng.

Để thay đổi tập quán du canh, du cư của đồng bào, bên cạnh việc tuyên truyền, vận động, giải thích, Tuấn cùng với tổ công tác thường xuyên trực tiếp ra đồng, lên nương với bà con, “cầm tay chỉ việc” và lao động như những người nông dân thực thụ. Trong trồng trọt và chăn nuôi, bộ đội luôn làm mẫu để đồng bào nhìn thấy tận mắt thành quả rồi từ đó tin và làm theo.

Thấm nhuần những lời dạy sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh về công tác dân vận, Quách Văn Tuấn không quản nắng mưa, sương sớm, đèo cao đã đến tận từng gia đình để giải thích, tuyên truyền những cái hay, cái được của việc trồng lúa nước,

của việc sống định cư và bảo vệ rừng, hướng dẫn bà con làm chuồng trại chăn nuôi gia súc, gia cầm, làm vệ sinh môi trường. Tuấn cũng nhiệt tình thăm hỏi những người bị ốm đau trong bản, vận động người dân đến cơ sở y tế để khám chữa bệnh.

Không chỉ tích cực giúp bà con phát triển kinh tế nông nghiệp, Tuấn còn tích cực giúp dân bản thoát nạn mù chữ. Nhờ biết chữ mà đồng bào đã ngày càng hiểu rõ hơn đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước thông qua đọc sách báo, nghe tivi, đài phát thanh.

Chỉ sau 1 năm “cắm” bản, Tuấn cùng tổ công tác đã làm cho bản Cha Khót mang một diện mạo mới. Đồng bào đã sống định canh, định cư, nhà tranh tre, nứa lá của đồng bào được thay thế bằng nhà có mái lợp tôn, lợp ngói...Số hộ đói nghèo giảm, nhiều hộ có đài, tivi, máy phát điện nhỏ và nhiều công cụ lao động hữu ích. Trẻ em trong độ tuổi đến trường đều được học hành, vệ sinh làng bản được chú trọng, giảm tỉ lệ người đau ốm trong bản.

Qua những hành động thiết thực mà Tuấn cùng với tổ công tác đã thực hiện, bản Cha Khót đã coi họ như những người con của bản. Mặc dù cuộc sống còn nhiều khó khăn, nhưng những việc làm của Tuấn đã thắp sáng lên niềm tin của đồng bào đối với Đảng, với Nhà nước, với Bác Hồ kính yêu, và ngày càng tin yêu bộ đội. Tuấn và những đồng đội của mình đã trở thành điểm tựa cho người dân vùng cao vươn lên, xây dựng cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Tuấn và đồng đội cũng trở thành tấm gương cho thế hệ trẻ noi theo, không ngại khó, ngại khổ, sẵn sàng đi bất cứ nơi đâu để có thể cống hiến cho đất nước theo đúng phương châm: Việc gì cần thanh niên có, việc gì khó thanh niên làm.

**NGHỆ SỸ ĐÀN BÀU NGUYỄN THANH TÙNG –
TẤM GƯƠNG VƯỢT KHÓ**

Nguyễn Thanh Tùng là con trai của một người cựu chiến binh Trường Sơn năm xưa. Do di chứng của chất độc màu da cam, Thanh Tùng bị mù từ nhỏ nhưng đã vượt lên số phận để trở thành một nghệ sĩ đàn bầu nổi tiếng và qua con đường âm nhạc, anh đã đến với thế giới như một sứ giả nhân đạo.

Lúc mới lên bốn tuổi, cậu bé Thanh Tùng đã thực sự bị hút hồn bởi tiếng đàn bầu phát ra từ chiếc đài nhỏ. Vì hoàn cảnh gia đình khó khăn, nên ông nội của anh đã tự chế tạo cho cháu một chiếc đàn bầu bằng ống bơ cũ cùng lõi phanh xe đạp và Thanh Tùng bắt đầu tập gảy đàn bầu.

Khi còn là học sinh Trường Nguyễn Đình Chiểu, với năng khiếu và niềm đam mê học hỏi, Thanh Tùng đã được Câu lạc bộ Tuổi nhỏ Hà Nội chào đón, được tham gia cuộc thi đơn ca và kể chuyện. Trong cuộc thi đó, Thanh Tùng đã giành được phần thưởng cao nhất với ca khúc “Tiếng chày trên sóc Bom Bo” và giải thưởng đặc biệt cho câu chuyện “Sự tích chùa Một Cột”.

Năm Nhạc viện Hà Nội mở khóa thí điểm cho trẻ em khuyết tật, Thanh Tùng đã ứng thí vào khoa âm nhạc dân tộc và được nghệ sĩ đàn bầu danh tiếng Thanh Tâm dìu dắt. Không chỉ học đàn bầu, Thanh Tùng còn học cả piano và sau này đi sâu vào nghiên cứu lịch sử và lý luận âm nhạc. Anh nói, không muốn mọi người nặng lòng nhìn anh bằng con mắt thương cảm dành cho kẻ tật nguyền. Anh muốn có mặt giữa cuộc đời với vị trí xứng đáng với nỗ lực của bản thân.

Năm 2005, theo lời mời của tổ chức “Vietnam les enfants de la dioxine”, Thanh Tùng đã có chuyến lưu diễn đầu tiên tại Pháp, Bỉ, Đức, Hà Lan... Trong một lần lưu diễn tại Bỉ, người nghệ sĩ bậc thầy của Bỉ là bà Phil Deli đã đề anh ngồi cao hơn bà và nói rằng: Anh là người nghệ sĩ đặc biệt. Tôi muốn mọi người nhìn anh rõ hơn tôi để tôn vinh ý chí và nghị lực của con người Việt Nam.

Thanh Tùng đã vượt ra khỏi số phận ngặt nghèo để sống tự tin giữa đời thường và chính anh đã góp phần chứng minh một cách thuyết phục rằng:

*Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên*

Viết theo: *Hội đồng thi đua – khen thưởng thành phố Hà Nội*
– 65 năm thi đua yêu nước, Nxb. Hà Nội, 2013, tr.305 – 306

MỘT NGÓN TAY MỞ RA THẾ GIỚI

Nguyễn Công Hùng sinh năm 1982 trong một gia đình công giáo tại xã Nghi Diên, huyện Nghi Lộc, tỉnh Nghệ An. Hùng sinh ra vốn mạnh khỏe như bao người khác, nhưng trận sốt bại liệt đã cướp đi khả năng vận động của anh. Tuổi thơ của Hùng dường như không có tiếng cười, bởi vì anh ngày càng còm cõi và yếu ớt, mọi sinh hoạt của bản thân đều phụ thuộc vào bố mẹ.

Đến tuổi đi học, với khát khao được đến trường, Hùng đã theo học lớp dành cho trẻ em khuyết tật. Đến năm 12 tuổi, Hùng buộc phải thôi học do sức khỏe ngày càng yếu.

Trong một lần xem tivi thấy nói về máy tính, Hùng đã đề nghị cha mua máy tính để tìm hiểu, học tập. Cuốn sách đầu tiên mà Hùng đọc và nghiên cứu đó là cuốn *“Vi tính thật là đơn giản”* của tác giả Dương Mạnh Hùng. Nhờ sự kiên trì học từ sách, đĩa CD, Hùng cảm thấy chân trời rộng mở trước mắt mình. Đặc biệt, từ khi được tiếp cận với internet thì Hùng càng thêm hứng khởi. Anh kiên trì mò mẫm, khám phá các website trên internet. Sau một thời gian ngắn, Hùng đã có kiến thức khá về máy tính và internet, đồng thời trở thành “Bác sĩ máy tính” cho mọi người xung quanh.

Mặc dù là người khuyết tật, nhưng Nguyễn Công Hùng đã có thành tích đặc biệt xuất sắc trong việc truyền bá Công nghệ thông tin cho cộng đồng và dạy tin học miễn phí cho trẻ em khuyết tật. Từ năm 2002, gia đình anh Hùng bắt đầu đón nhận những trẻ em bị khuyết tật và bị di chứng chất độc màu da cam về nuôi dưỡng; tất cả những em này đều được Hùng “huấn luyện” về tin học để có thể tìm kiếm những công việc ổn định, đảm bảo đời sống.

Nơi Hùng làm việc là một góc trong ngôi nhà lát gạch. Trên thân hình chỉ nặng chưa đầy 12kg là một tấm lưng èo uột và một cái đầu to quá khổ. Hùng phải dựa vào những cái gối mềm, đồng thời chân trái của anh gập lại làm điểm tựa cho cái đầu to quá cỡ luôn luôn muốn nghẹo xuống đất. Bàn tay trái bé tí tẹo gây guộc luôn phải đưa ra đỡ bàn tay phải yếu ớt. Hùng cho biết: “Thường thì một giờ phải nằm xuống 10 phút, nhờ bạn trợ người hai lần. Hôm nào bận việc thì làm luôn tù tù đến trưa. Đêm làm tới 12 giờ mới đi ngủ. Sáng dậy vào máy luôn mặc dù khi bấm ngón tay vào con chuột là cả cánh tay nhức buốt”.

Thời gian trước đây, khi chưa tiếp xúc với công nghệ thông tin, Hùng rất mặc cảm, ngại tiếp xúc với mọi người. Nhưng từ khi sử dụng thành thạo máy vi tính, có nhiều người tìm đến học hỏi, Hùng đã tự tin hơn.

Hùng bảo: “Em không có gì phải buồn vì mình sinh ra run rủi gặp cảnh tật nguyên chứ có ai xui mình trở thành dị dạng đâu. *Con người chỉ khác nhau ở chỗ*

làm được việc gì và giúp ích được gì cho mọi người. To khỏe lâu lông, nghiện hút thì có nghĩa gì. Vì thế em không hề nản chí".

Một số phận, một cảnh đời éo le nhưng vượt lên tất cả đó chính là một sự nỗ lực, cố gắng phi thường, một nghị lực sống. Nguyễn Công Hùng là minh chứng cụ thể cho tuổi trẻ, sức mạnh, ý chí kiên cường bất khuất, tinh thần yêu thương đùm bọc giúp đỡ lẫn nhau. Dường như truyền thống ngàn năm văn hiến của dân tộc Việt Nam đã thấm sâu và hun đúc nên con người Hùng. Những cống hiến mà Nguyễn Công Hùng đã làm cho cộng đồng thật xứng đáng với niềm tin mà Bác Hồ dành cho thế hệ trẻ.

Những thành tích mà Nguyễn Công Hùng đạt được đã minh chứng cho khả năng và nghị lực sống phi thường của anh. Cụ thể:

- Giải thưởng “Mãi mãi tuổi 20”.
- Giải thưởng Alaxan – chiến thắng nỗi đau của Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội và Hội Bảo trợ người tàn tật và trẻ em mồ côi.
- Thường xuyên tham gia các chương trình xã hội từ thiện: giao lưu với học sinh, sinh viên, chia sẻ kinh nghiệm học tập và ý chí vươn lên; tặng xe lăn cho trẻ em khuyết tật, giúp đỡ đồng bào thiên tai.
- Thành lập trang web để chia sẻ kinh nghiệm học tập và các tin tức chuyên ngành CNTT và trang web: nghilucsong.com chuyên về lĩnh vực xã hội từ thiện.
- Bằng khen của Liên hiệp các Hội Khoa học và kỹ thuật, Huy hiệu “Vì sự nghiệp khoa học và CNTT”.
- Tạp chí e-chip cùng một số chuyên gia CNTT Việt Nam bình chọn vào top 15 hiệp sĩ CNTT với biệt danh “**Một ngón tay mở ra thế giới**”.
- Kỷ lục Việt Nam về người tàn tật đầu tiên làm giám đốc về lĩnh vực tin học.
- Trình bày bài giảng và đào tạo trực tuyến trên chương trình Người đương thời của VTV mang tên “Kết nối – Sự lựa chọn cho tương lai”.
- Được mời làm phó giám đốc phụ trách kỹ thuật của Công ty Phát triển mạng doanh nghiệp truyền thông và xúc tiến đầu tư Việt Nam tại Hà Nội.

Mặc dù Nguyễn Công Hùng đã qua đời vào năm 2012 nhưng anh sẽ luôn là một trong hàng ngàn, hàng vạn những tấm gương sáng đại diện cho sức sống, tuổi trẻ, ý chí, sức mạnh của thanh niên Việt Nam trong thời đại mới.